سياسي عينکې

(د طنزونو مجموعه)

۱۳۸۸المریز کال

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړني:

نوم	:	سیاسي عینکي
لیکوال	:	عبدالنافع همت
د چاپ کال	:	۱۳۸۸ش
د پښتۍ طرح	:	هژبر شینواری
برېښنالیک	:	anhimmat@gmail.com

د کتاب د چاپ او خپرولو حقوق له لیکوال او خپرندویي ټولني سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء:

دا کتاب هر هغه چا ته اهداء
کوم چي د سولي لپاره مبارزه
کوي.

عبدالنافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع همت او د هغه طنزونه

په افغانستان کي په (۱۳٤۷) لمریز کال د طنز او ټوکو لومړنۍ جریدې (ترجمان) په خپرونو پیل وکړ چي د امتیاز څښتن یې اروانښاد ډاکټر عبدالرحیم نوین او مسئول چلوونکی یې استاد علي اصغر بشیر و. دې خپلواکي او ملي جریدې چي په رښتیا یې د مظلومو افغانانو د دردونو او هیلو ترجماني کوله، په لږ وخت کي ډېر طنز لیکوال پر ځان راټول کړل.
د خلکو د حقوقو ساتنه، د خلکو هوسا ژوند، بې سوادي، بې وزلي اود ټولنیزو خدمتونو نشتوالی د ترجمان جریدې عمده موضوعګاني وې چي په دې ډول یې په افغاني ټولنه کي دظالمانو، بډي اخیستونکو، قاچاق کوونکو، مفت خورو، سود خورو او چالبازانو پر وړاندي ښکاره مورچل نیولی و. ترجمان پر دې سربېره د ځوانو ادبي څېرو، لیکوالو، شاعرانو او طنز لیکوالو د روزني مکتب هم و چي نوموړې جریده د (۱۳٤۷) لمریز کال د وري په میاشت کي پیل او د (۱۳۵۲) لمریز کال د چنګاښ تر میاشتي پوري یې دوام وکړ. ددې اخبار په هره ګڼه کي به د هیواد په ملي ژبه پښتو هم طنزونه خپرېدل چي خوږ ژبي لیکوال عبدالاحد وحید به لیکل.
په پنځوسمه لسیزه کي د طنز لیکني بهیر ورو او ټکنی سو، خو په شپېتمه لسیزه کي یې بیرته نوې سا واخیسته چي په دغه بهیر کي د اروانښاد منان ملګري او کاتب پاځون نومونه یادولای سو.
په دوو وروستیو لسیزو کي له نېکه مرغه طنز ډېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وده کړې ده. ماته چې د کډوالۍ په ژوند کې کوم اخبارونه او مجلې په لاس راغلي دي نو د نويو طنز ليکوالو له نومونو سره اشنا سوی يم چې ځيني يې په هيواد کي او ځيني يې له هيواده دباندي ژوند کوي.
کله چې زه د (۱۳۸۷) لمريز کال په پای کي تر اوږدې کډوالۍ وروسته خپل هيواد ته راستون سوم نو طبعاً دخپل ذوق او لېوالتيا له مخي لومړی د طنز ليکوالو او د هغوی د اثارو په لټه کي سوم چې له نېکه مرغه ډېر ژر مي د طنز په ډګر کي له يوې نوي ځېرې سره وپېژندل.
د دې ليکوال يوه طنزي مجموعه مخکي چاپ سوې او هغه مهال يې ستاسي په لاس کي د دوهمې مجموعې لپاره چمتووالی نيوه. خبره به ډېره نه اوږدوم، له عبدالنافع همت سره مي وليدل. په لومړۍ کتنه کي مو خبري ښې اوږدې سوې، د بحث اوږدېدو سبب دا و چې همت صاحب په ډېره لېوالتيا سره غوښتل چې د طنز په باب هم خپله يو څه ووايي او هم يې زما څخه واوري. ما داسي احساس کړه چې دی هڅاند او پلټونکی ليکوال دی چې غواړي د طنز د ځانګړتياوو او تيورۍ په باب په لږ وخت کي ډېر څه زده کړي.
ننني طنز ليکوال اکثره پارودي (Parody) او ژورنالستيک طنزونه ليکي خو همت صاحب ددوی بر عکس له طنزي داستانو سره ډېره مينه لري. ما چې وکتل نو نه يوازي داچې د همت صاحب د رنګ او قيافې په ليدلو سړي ته ډېر ژر د ترکيې نامتو طنز ليکوال عزيز نسين وريادېږي، بلکي د طنز ليکلو ميتود

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم هغه ته ډېر ورته دی.
د همت صاحب په لومړۍ او دوهمه مجموعه کې تر ډېره بريده سياسي طنزونه ليدل کېږي. د ده سياسي طنزونه تونـد او بـې پـروا دي چـي د خـورا زړه ورو او ښکاره بريدونو ځرک پکښي ليدل کېږي.
دی يوازي پر داخلي سياستوالو بريد نه کوي، بلکي کله چي په دې پوهېدلی چـي د علتونـو ريښـه د هيـواد تـر پولو دباندي ده، نو د هغه د کاکا، ماما، خاله او د ژيړو وېښتانو او شنو سترګو پر دايي باندي يې هـم سـترګي نه دي پټې کړي او ښـه ټينګـي نوکـاري يـې ورکـړي دي.
دی موږ ته دا راښيي چي دا تر مور مهربانه دايـي چـي مـوږ تـه پـه کاچوغـه پـه خولـه کـي عسـل راکـوي، هـره شيبه دې ته هم چمتـو ده چـي کـه مـوږ لـږ تنـدی تريـو کړو، نـو د همـدې کـاچوغي پـه لاسـتي بـه مـو سـترګي راوباسي.
همت صاحب په دې ډېر ښه پوهېږي چي د يوه طنـزي داستان سرليک څومره ارزښت لري.
ده په خپلـه لـومړۍ مجموعـه کـي هـم ډېـر لـه تلوسـې ډک سـرليکونه ټـاکلي دي، لکـه سـپي ځنګـه مړالونـه وګټېل او داسـي نـور. پـه دې مجموعـه کـي يـې هـم ځـو سرليکونه ډېـر لـه تلوسـې ډک او پـه زړه پـوري دي،لکـه اخير زه هم په خپـل نوبـت ولسمشـر سـوم، بـاز سـازي، که باد سازي؟ اوس اصلي خبري ته راځم، لېونی ځنګـه د ناټو قوماندان سو؟ سياسـي عينکـې، بيـا بـه بلـه ورځ درته ووايم، کاشکي خو د وزير صـاحب وطنـدار وای او داسي نور.
په داستان کي په عام ډول او په طنز کي په خاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول په زړه پوري، پاروونکي او له تلوسې ډک سرلیک لوستونکي دې ته اړباسي چي طنز تر پایه پوري ولولي. ښه سرلیک هغه دی چي نه ډېر ګونګ او نه داسې وي چي د طنز نتیجه څرګنده او لوستونکی مخکي له مخکي په ټوله طنز پوه سي.

همت صاحب په خپلو طنزونو کي له ډېرو ښو او بریالیو تکتیکونو څخه کار اخیستی، لکه مبالغه، تناقض، تضاد، آیروني (Irony) سوال او ځواب، طعنه یا (Sarcasm) له کلیماتو سره لوبي، تجنیس یا (Pun) او داسې نورو لفظي صنایعو څخه یې ډېره ماهرانه استفاده کړې ده.

په خبرو کي منطقي لاره نه ده ځني ورکه سوې، د بېلګي په ډول په دې جمله کي چي د تجنیس صنعت یې په کار اچولی په ډېر ماهرانه ډول یې د تحقیر او پېغور له صنعت څخه هم ډېر ښه کار اخیستی دی :

(لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمېن و، خو دا چي د رئیس صاحب د خاله زوی دی، اوس چیرمین یاني زموږ عمومي مدیر دی. د همت صاحب د طنزونو موضوعات زموږ د ننني ټولني عمومي، عیني او لويي ستونزي دي. حساس او بادرکه طنز لیکوال د خپل رسالت له مخي بې له دې چي د یوه معلوم شخص نوم یاد کړي، تل په ټولنه کي ناخوالو ته اشاره کوي چي همت صاحب خپل دغه رسالت په پوره ایمانداری سره ادا کړی دی.

تر دې ځایه خو مو د همت صاحب پر هغو تکنیکونو لږ خبري وکړې چي ده په خپلو طنزونو کي کار ځني اخیستی و، خو داسي ښکاري چي دی د طنز لیکلو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ټولو مهم، ارزښناک او عام تکنیک، یاني آیروني سره ډېره مینه لري او په خپلو طنزونو کي یې ډېره استفاده ځني کړې ده.
دی په (افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي) نومي طنز کي د هغه کمیسیون غونډه انځوروي چي د ځووزارتونو له باصلاحیته استازیو څخه جوړ سوی دی. د دې غونډې موضوع په افغانستان کي د فقر او بې وزلۍ له منځه وړلو لپاره د یوه پلان جوړول دي. په دې طنز کي د هیواد یوه عیني ستونزه مطرح کېږي خو هغه د حل لاري چاري چي دغه هوښیاران ! (د کمیسیون غړي) یې وړاندي کوي، د خندا وړ او احمقانه دي. لیکوال په دې ډول د آیروني له صنعت څخه په استفادې سره لوستونکي په دې پوهوي چي زموږ د مظلوم ملت سرنویشت د داسي خلکو په لاس کي دی چي له عقله یو مخ خلاص او په اصطلاح د دوو خرو وربشي نه سي سره جلا کولای.
ددې طنز په یوه برخه کي د کمیسیون یو غړی داسې وایي : (که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ موږ او تاسي ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسې که په افغانستان کي غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای. زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي نو غربت به هم هیڅکله ختم نه سي).
لیکوال تر دې وروسته د کمیسون د دې معقول حل!؟ یوه بېلګه هم راوړي : (موږ ولیدل چي کله مو په کابل کي له شېرپور څخه غریبان وشړل، نو هلته غربت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره ختم سو، که چېري موږ له دغو غريبانو سره مرستې کولای نو ملينونو ډالرو مرستو ته اړتيا ول، خو اوس يوازي يوه بلډوزر دغه اړتيا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرواو وينو يې چي اوس هلته د غربت هيڅ نښه نسته، بيخي اروپا غوندي ښکاري).

د همت صاحب دا طنز په حقيقت کي د هغو زور واکانو او بې کفايته لوړ پوړو دولتي چارواکو پر مخ يوه کلکه چپلاخه (څپېړه) ده چي په شېرپور کي يې په ناقانونه ډول ځانو ته ډېر قيمتي او شانداره کورونه جوړ کړي دي.

د همت صاحب په دې طنز کي د حل لاري ته چي سړی ګوري نو څو پېړۍ مخکي د انګلستان نامتو طنز ليکوال (جنتن سويفټ) ورياديږي. ده هغه مهال په لندن کي د فقر له منځه وړلو لپاره وړانديز کړی و چي بايد د غريبانو کوچنيان ښه وروزل سي چي چاغ سي، کله چي ښه چاغ سول نو بيا دي يې غوښي د بډايو خلکو بچيانو ته ورکړل سي چي هغوی يې وخوري.

همت صاحب په خپلو طنزونو کي د خندا عنصر ته هم پوره پام کړی دی، خو زما په اند دی د هوراسي طنز په پرتله جووينالي يا تور طنز ډېر ليکي. دی چي هر څومره غواړي خپل قهر په خندا کي پټ کړي خو بيا هم په طنز کي نغښتي بريدونه او قهر له لوستونکو څخه پټ نه پاته کېږي، لکه په پورتني مثال کي چي وايي، د غربت له منځه وړلو لپاره بايد غريبان له منځه ولاړ سي. دی دغه ډول په دې طنز کي د بهرنيو نظامي ځواکونو له خوا د ملکي وګړو بمبارد کولو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم اشاره کوي.
په (شاهکار ادبي بهیر) طنز کي د ادبي کره کتني یوه غونډه انځوروي. دا طنز زموږ د اوسنۍ کره کتني پر نیمګړتیاوو لیکل سوی چي خورا ډېر ظریف او باریک ټکي پکښي تر سترګو کېږي. په دې طنز کي د غونډي تاریخ، د غونډي ځای، د کره کتونکو نومونه او تخلصونه په داسي مهارت راوړل سوي چي سړی داسي فکر کوي دا به د یوې ادبي غونډي واقعي ګزارش وي.
څرنګه چي دا لیکنه د همت صاحب پر طنزونو نقد نه، بلکي د (سیاسي عینکې) مجموعې ته یوه لنډه کتنه ده، نو خبره ډېره نه اوږدوم. د طنز په ډګر کي د همت صاحب غوندي نویو څېرو را څرګندېدل په پښتو ادبیاتو کي یو ډېر لوی زېری دی. د ده طنزونه زموږ په زړونو کي دا هیلي راټوکوي چي انشاءالله دی به زموږ په ملي ژبه پښتو کي د طنز خالي ځای ډک کړي.
حقیقت دا دی چي طنزي ادب په عمومي ډول زموږ په هیواد کي تر اوسه پوري ډېر ځوان دی او موږ خپله هم په دې ډګر کي ډېرې نوي څېرې ګڼل کېږو. خدای دي داسي یوه ورځ راولي چي همت صاحب د طنز په ډګر کي یو نوی غورځنګ پیل کړي او د ادبیاتو دې ارزښتناکي برخې ته نوره هم وده ورکړي.

د همداسي یوې ورځي په هیله
جلال نوراني، کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې او يو څو خبري

په پښتو ژبه کي هسي هم د شعر په پرتله د نثر برخه خواره ده، په تېره بيا طنزي کيسو ته خو ډېره لږه پاملرنه شوې ده. طنزيه کيسې لکه د ماشومانو ادبيات زموږ ليکوالو ته د ادبي هستونو څنډي ښکاري، د ماشوم ادبياتو په برخه کي ويل کېږي چي هر ليکوال نه شي کولای ماشومانو ته ليکنې وکړي. زه دا خبره تائيدوم خو داسي ليکوال هم پېژنم چي د ماشومانو لپاره ليکني کولای شي، مګر نه يې ليکي او دمهمو خلکو کار نه ورته ښکاري چي د طنز په برخه کې هم دغسي يوه نظريه واکمنه ده.
يوه ورځ مو په قلم نړيواله ټولنه کي له بهرنيانو سره غونډه لرله، يوه دري ژبي ليکوال چي يوازي يې زما طنزي ليکني لوستي وې، زه يې هغوی ته طنز ليکوال ور وپېژندلم، خو يو بل ليکوال ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

زما داډول معرفي ښه نه شوه ښکاره، ورته ويې ويل چي دی يوازي طنز ليکوال نه، بلکي په نورو برخو کي يې هم ښې ليکني کړي دي. هغه بل ليکوال له ما بخښنه وغوښته، ما ورته وويل چي کاشکي يوازي د طنزي کيسو ليکوال پاتي شوی وای، اوس به مي په دې برخه کي ډېري برياوي درلودای.

زموږ په ټولنه او آن ځينو ادبي کړيو کي طنز سرسري او غير جدي کار معلومېږي، ښايي دا او ځينې نور لاملونه به وي چي موږ په دې برخه کي هم وروسته پاته يو. لکه په نورو برخو کي چي کتابونه خپرېږي د طنز او طنزي کيسو په برخه کي دومره نه خپرېږي او داسې ليکوال چي يوازي د طنز په برخه کي ليکني کوي يا يې نه لرو او که يې لرو هم نو ډېر لږ دي.

ددغه په زړه پوري کتاب (سياسي عينکې) ليکوال عبدالنافع همت له هغو ګوتو په شمار ليکوالو څخه دی چي طنزي کيسو ته يې تر ټولو زياته پاملرنه کړې ده. دی ډرامې او لنډې کيسې هم ليکي خو موږ يې تر ډېره بريده د يوه ښه طنز ليکونکي په توګه پېژنو. تر دې دمخه يې د طنزي کيسو يوه بله په زړه پوري ټولګه (سپي څنګه مډالونه وګټل؟) هم خپره سوې ده. همت صاحب طنز ليکي، ښه يې ليکي او په جرئت يې ليکي. دی لکه څنګه چي په ورځني ژوند کي يو ژمن او صادق انسان دی، همدغه صداقت يې په دغو او نورو طنزونو کي هم

ښه ليدلای شو.

د ښاغلي همت صاحب د طنزونو موضوعګاني زياتره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي دي. په دولتي اداره کي د بیوروکراسۍ، اداري فساد، کورکورانه اطاعت، د خلکو له حالت څخه ددولتي چارواکو ناخبري او ناسم اجراآت د همت صاحب د دغو زیاترو طنزونو موضوعګاني دي. داسي طنز لیکونکي هم شته چي د طنز تېره څوکه یې هغه چاته متوجه کړې وي چي دحالاتو په بدلون کي هیڅ ونډه نه شي لرلای او آن دا چي دغه موضوعګاني دومره وړې او بې اهمیته دي چي په کار نه ده طنز ورباندي ولیکل شي، خو همت صاحب سره له دې چي په خپله لاره کي ستونزي او خنډونه ویني بیا هم خپله لاره نه پرېږدي او په جرئت او پوره صداقت سره خپله خبره کوي. په ۱۹۴۴ میلادي کال کي د (جورج آرویل) په نوم یوه انګلېسي لیکوال د (حیواناتو فارم) نومی انتقادي کتاب ولیکه، ده په دې کتاب کي په روسیه کي د سټالین په کمونیستي حکومت ملنډي وهلي وې، په کتاب کي یې دځنګله حکومت خوګانو ته سپارلی، خوګان د حکومت په چارو نه پوهېږي او د فارم له نورو حیواناتو سره ناسم چلند کوي. هغه مهال ډېر لیکوال په دې اند ول چي ددغه کتاب تر خپرولو وروسته به لیکوال ډېر وستایل شي، خو په انګلستان کي ده ته وویل شول چي کتاب یې د چاپ وړ نه دی، هغه و چي لیکوال د کتاب چاپولو

لپاره امریکا ته ولاړ. د لیکوال په اند باید امریکا ددغه کتاب د چاپ تود هرکلی کړی وای، ځکه چي امریکا د روسیې او سټالین پرضد ول، خو برعکس امریکایانو دغه کتاب سانسور کړ. ډېر کلونه وروسته چي د وارسا

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ناټو ټرونونه منځ ته راغلل، نړۍ دوه ړاکه شوه ددغه کتاب زيات هرکلی وشو، خو ليکوال يې د کتاب د چاپ په لاره کې ډېرې ستونزې وګاللې.

ښاغلی همت صاحب دا اړتيا ويني چې بايد له فساده ډکه اداره د طنز په ژبه مسخره شي، له ټولو ستونزو اوخنډونو سره سره په هوډمنو ګامونو پر خپله لاره روان دی او په جرئت سره يې ليکي. د همت صاحب دطنزونو ژبه ساده، خوږه او روانه ده، ډيالوګونه يې لنډ او د کيسې په پرمختګ کې ښه مرسته کولای شي، لکه دا بېلګه يې :

(اې وروره! دا چټلۍ دې ولې زموږ د کور مخ ته واچولې، دا ځای د چټليو دی؟

_ نو چيرې يې واچوم؟ بل ځای نسته

_ ولې پخوا دې چېرې اچولې؟

_ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به يې وړل، اوس هم که ښاروالي بيرته فعاله سوه ستا دکور مخ ته يې نه اچوم، نور څه غواړې؟

_ ښاروالي نو څه معلومه ده چې څه مهال به فعاله سي؟

_ دنيا په اميد خوړل کېږي، ټول کارونه خو په يوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهيسې

جګړه روانه ده.)

دغه راز يې د طنزي کيسو پيل اوږد او ستړی کوونکی نه دی، نه غواړي په پيل کې بې ضرورته اوږدې مقدمې وليکي، د يوه طنز پيل يې داسې دی : (قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرينو څخه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغوښتل چي نظم مراعت کړي. بیا یې ځارنوال ته وویل چي خپله جوړه کړې دعوه ولولي. ځارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه).
دا ډول پیل لوستونکي نه په تکلیفوي، د کیسې پېښو ته ژر رسېږي او د کیسې د لوستلو لپاره یې تلوسه زیاتېږي د بېلګي لپاره د دوو نورو طنزونو دپیل جملې رااخلم : (یوه ورځ مې د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول، خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و).
یا :
(د شپې مې ټلوېزیون چالان کړ چي یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل : د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟)
پورتنی بېلګي د دې ترڅنګ چي د تلوسې د ایجاد قوت لري او دراتلونکو پېښو لپاره لاره هواروي، د پیل

په لومړیو جملو کي هم حرکت لري. هغه طنزي کیسې چي حرکت لري او دا حرکت یې د پیل په جملو کې موجود وي، لوستونکي هیڅکله نه ستړي کوي. همت صاحب دې ټکي ته ښه متوجه دی او نردې په ټولو طنزونو کي یې دې موضوع ته پام کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه په پای کې د تکړه لیکوال همت صاحب زیار د ډېرې ستاینې وړ بولم، ددغه کتاب د چاپ مبارکي ورته وایم او د لا زیاتو بریاوو هیله ورته کوم.

په مینه او درنښت
علم ګل سحر
ځارندوی مېنه، کابل
۲۹ غبرګولی، ۱۳۸۸ لمریز کال

لېونی ځنګه د ناټو قوماندان سو؟

قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چې نظم مراعت کړي. بیا یې ځارنوال ته وویل چې خپله جوړه کړې دعوه ولولي. ځارنوال هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راولاړ سو او دعوه يې داسي پيل کړه :
د ناټو ځواکونو قوماندان (مايکل) د (ټامسن) زوی چي څلوېښت کاله عمر لري او د امريکا د متحده اياالتو د نيويارک ايالت اوسېدونکی دی، په لاندي جرمونو تورن دی :
۱_ د نشې په حالت کي يې موټر چلاوه او د (۱۳۸۷) ش کال د جوزا د مياشتي پر څلورمه نېټه يې د کابل په وزير اکبرخان مېنه کي څلور نفره په موټر وهلي چي دوه نفره يې مړه او دوه نور يې سخت ټپيان کړي دي.
۲- يو ميل ناقانونه توپنچه (تمانچه) او شل کيلو ګرامه پوډر ورسره نيول سوي دي.
۳- دترافيکو پر مدير کرم خان يې ټکان (ډزي) کړي اود هغه د وژلو هڅه يې کړې ده.
٤- په ښار کي يې له لايسنس پرته موټر چلاوه.
د يادولو وړ ده چي مايکل تر دې مخکي هم جرمي دوسيه لري. مخکي تر دې چي افغانستان ته راسي د امريکا د نيويارک ايالت په تور کلي(Black village) کي يې د غواوو په يوه فارم کي د ډيويډ په نوم يو مزدور په وسپنيز اخور پر سر وهلی او وژلی يې دی چي تر هغه وروسته په يوه قمار خانه کي پټ اوسېده. دغه ډول يې پروسږکال په بګرام کي يو بې

ګناه ملا، چي ملا اسمعيل نومېده، وژلی او په پښوکي يې مېخونه ورټکوهلي دي. زه له محکمې څخه غواړم چي د افغانستان د جزا قانون له (...) مادو سره سم دي مايکل ته د شلو کالو بند سزا ورکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

زما د خبرو د لا سپيناوي لپاره دلته د پېښې دوه عيني شاهدان هم حاضر دي چې يو د کابل ولايت د ترافيکو مدير ډګروال کرم خان او بل د کابل ولايت د پوليسو د شلمې حوزې قوماندان بشير خان دی. محترم قاضي صاحب که اجازه وي نو دوی به د خپلو سترګو ليدلی حال ووايي.

دمايکل مدافع وکيل ووېل : مخکې تر دې چې شاهدان خبرې وکړي زه دوې پوښتنې لرم، يو دا چې، ايا د کرم خان او بشير خان پرته نور شواهد هم شته؟ بل دا چې ايا د وژل سويو خلکو له خپلوانو څخه کوم څوک څارنوالۍ ته عارض سوی دی؟

څارنوال ووېل : نه! نه بل شاهد شته او نه د مړو له کورنۍ کوم عارض . بيا قاضي کرم خان ته ووېل چې خپلې خبرې وکړي. کرم خان رامخ ته سو او و يې ويل : دغرمې يوه بجه وه چې يو موټر په ډېرې چټکۍ راغی، زه يې مخ ته ودرېدم چې لارښوونه ورته وکړم چې دا يوطرفه سړک دی، خو موټر دغسې په چټکۍ راباندې راغی، ما ځان ځنې ګوښه کړ، موټر زما څخه تېر سو او د سړک پر غاړه يې څلور نفره ووهل چې دوه نفره يې ځای پر ځای مړه او دوه نور يې ټپيان کړل. زه د دې لپاره چې موټر و نه تښتي موټر ته ورنږدې سوم، مايکل هڅه وکړه چې وتښتي، په ډېر تلوار يې د موټر

مخ راوګرځاوه چې په دې وخت کې يې موټر له دېوال سره ټکر سو او ودرېده. کله چې زه موټر ته ورنږدې سوم نو مايکل له موټره راکښته سو، له جېبه يې تمانچه راوايسته او پر ما يې ځو ډزې وکړې، د خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

فضل و زه ځنې خطا سوم، په دې وخت کي د پوليسو د شلمي حوزې قوماندان بشير خان له څو تنو پوليسو سره راغی، مايکل يې ونيو او له ځان سره يې حوزې ته بوت.

تر دې وروسته قاضي له بشير خان څخه وغوښتل چي خپلي خبري وکړي. بشير خان را ولاړ سو او خپلي خبرې يې داسي پيل کړې : موږ چي کله د مايکل لاسونه ور وتړل نو له غورهاري پرته يې نوري خبري نه کولې. کله چي مو د ده جېبونه تلاشي کړل نو هيڅ ډول اسناد ورسره نه ول، بيا چي مو يې موټر تلاشي کړ نو شل کيلو ګرامه پوډر هم ورسره ول. لس دقيقې به لانه وې تېري سوي چي زموږ د امير له خوا تيليفون راغی، ويل تاسي د مايکل په نوم د ناټو ځواکونو يو مهم قوماندان نيولی دی، ډېر ژر يې خوشي کړئ او معذرت ځنې وغواړئ. موږ هم مايکل خوشي کړ او معذرت مو ځني وغوښت. دی چي تله نو په انګلېسي ژبه يې وويل چي (Fucking Police). نه پوهېږم چي دا په انګلېسي ژبه کي کورودانی ته وايي او که بله مانا لري.

وروسته د مايکل مدافع وکيل خپلي خبري داسي پيل کړې : ښاغلي مايکل ته په (۱۹۹۵) م کال کي يو عصبي تکليف پيدا او له همدې امله په ټيکساز ايالت

کي يوه لېونتون ته ولېږل سو. هلته تر څو کالو تېرولو وروسته ډاکټرانو د هغه پلار ته وويل چي د مايکل د علاج يوازينی لاره دا ده چي دی بايد تل خوشاله وساتل سي، ياني هرڅه چي دی کوي او هر څه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړي باید خبره یې پر ځمکه وا نه چول سي، که داسي ونه سي نو علاج یې امکان نه لري. څرنګه چي امریکا داسي یوه ټولنه نه ده چي مایکل دي هر هغه څه پکښي وکړي چي زړه یې غواړي نو علاج یې هم و نه سو. بیاچي کله په (۲۰۰۱) م کال په افغانستان کي د امریکې په مشرۍ د تراهګرۍ ضد مبارزه پیل سوه نو ښاغلی مایکل هم له امریکایي عسکرو سره یو ځای افغانستان ته راغی او وروسته د ناټو د یوې ټولۍ عسکرو قوماندان وټاکل سو.

دا چي مایکل یو طرفه سړک ته موټر ننه ایستلی، ملامت نه دی، ځکه چي پر هغه چي پر هغه سړک په انګلیسي ژبه نه و لیکلي چي: (No Entry) یاني مه ننوزئ! مایکل نه پوهېده چي دا یو طرفه سړک دی. بل دا چي په کومه ورځ مایکل موټر ټکروي نو هغه شراب خوړلي او غرق نشه دی، چي د یو بهرني لپاره شراب څښل بد کار نه دی. له کومي ورځي راهیسي چي مایکل افغانستان ته راغلی نو د قانون په نوم له کوم خنډ سره نه و مخ سوی او په امریکا کي هم ورته ویل سوي ول چي له امریکایي قانون پرته د افغانستان هیڅ یو قانون د هغه مخه نه سي نیولای، نو کله چي هغه ته ټرافیکي پولیس لاس ورکوي، دی داسي فکر کوي چي دا کوم تراهګر دی او غواړي چي پر ده ځان مرګی برید وکړي،

نو هغه دی چي وارخطاکېږي، اعصاب یې اوړي او خلک په موټر وهي، پر ډګروال کرم خان یې هم ډزي له همدې خاطره کړي چي ده د تراهګر ګمان پر کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځارنوال ولاړ سو او ویې ویل : قاضي صاحب دی درواغ وایي، ایا دامکنه ده چې ناټودي یو لښوني ته قوماندانې ورکړي او بیا دي هغه افغانستان ته راواستوي؟ مدافع وکیل په خندا وویل : ځارنوال صاحب ستا خپله هم اعصاب چندان کار نه کوي. ایا د ناټو هیوادونه لیوني دي چې خپل هوښیار عسکر افغانستان ته راواستوي او له تراهګرو سره په جګړه کي یې قرباني کړي؟
قاضي وپوښتل : د مایکل روغتیا اوس څنګه ده؟ مدافع وکیل ځواب ورکړ : دمایکل روغتیایي حالت ډېر خراب دی، له کومي ورځې راهیسي چې هغه ته لاس ور اچول سوی نو هر افغان چې ویني زړه یې ورته خوړل کېږي او غواړي چې ویې وژني، ډاکټرانو یې ویلي چې که بیا د هغه مخ ته کوم افغان ودرېږي نو کېدای سي چې د پخوا په شان لېونی سي. قاضي وویل : ښه ښه بس پوه سوم. مدافع وکیل پسي زیاته کړه : تر کومه ځایه چې د سلاح د جواز خبره ده نو په افغانستان کي بهرنیان اصلاً د سلاح جواز ته اړتیا نه لري. بل داچي ځارنوال صاحب د پوډرو خبره هم یاده کړه، اصلاً خبره داده چې ښاغلی مایکل په خپله پوډري دی او څو ورځي وروسته یې په افغانستان کي وظیفه پای ته رسېږي، ده غوښتل چې دغه پوډر له

ځان سره امریکا ته یوسي چي هم یې خپله ګوزاره په وسي او هم یو څه پیسې په جوړي کړي. ځارنوال صاحب داهم وویل چې مایکل د ډیویډ په نوم یو امریکایي وژلی دی. دا خبره سمه ده خو په هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـي د ده اعصـاب جـوړ نـه ول، ځکـه نـو محکمـې هـم خوشي کړ. د ډيويډ تر وژل کېدو وروسته مايکل په يـوه قمـار خانـه کـي پـټ نـه اوسـېده، بلکـې هماغـه د ده د خوښي ځـای و، پـه امريکـا کـي خـو ډيموکراسـي ده، هـر ځای چي د چا زړه وغواړي نو هلته اوسېدلای سي، پاته سوه د ملا اسمعيل خبره، نو هغـه ملا خـو القاعـده و، سهار وختي به پر يو لوړ ځای ودرېد او په عربي ژبه به يې طالبانو او القاعده وو ته نارې ور وهلې چي هغوی به بيا د ناټو مرکزونه په توغنديو ويشتل. د القاعـده وو له منځه وړل خـو د مايکـل وظيفـه ده. ځـارنوال يـې پـه خبرو کـي ورولوېـد او ويـې ويـل : داخبـره سـمه نـه ده، دکلي ټول خلک وايـي چـي ملا اسـماعيل القاعـده نـه، بلکي د مسجد امـام و او پـر منبـر بـه يـې د سـهار اذان کاوه. مـدافع وکيـل وويـل : مايکـل څـه پوهېـده چـي دا اذان دی، دی خـو پـه عربـي ژبـه نـه پـوهېږي، ده داسـي ګمان کړی دی چي په عربي ژبه القاعده وو ته نارې ور وهي.

ځارنوال وويل : مايکل خـو بـې لـه دې چـي پـه دې بـاب څېړنه وکړي د ملا اسماعيل پـه پښـو کـي يـې مېخونـه ورټکوهلي او بيا يې ويشتلی دی. مدافع وکيل وويـل : داچــي ملــا اســماعيل ربښــتيا القاعــده و او کــه نــه، داپوښتنه بايد له ښاغلي مايکل څخه د هغه قوماندان

وکړي، د افغانستان محکمه دا صلاحيت نه لري.

ډګروال کرم خان را ولاړ سو، لاسونه يې پر نامـه ونيـول او په عاجزۍ يې وويل : قاضي صاحب زه خپلـي خبـري بيرته اخلم، قسم په خدای چي زه نـه وم خبـر چـي دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو بهرني سړي موټر دی، کنه تر اوسه مي نه د کوم بهرني موټر درولی او نه مي تلاشي کړی دی، ان داچي که د بهرنيانو د ځينو موټرو په باب مي معلومات هم درلودل چي پوډر پکښې دي، خو بيا مي هم نه دي تالاشي کړی.
ورپسې د پوليسو قوماندان بشير خان وويل : قاضي صاحب زه هم خپلي خبري بيرته اخلم، زه خبر نه وم چي دا يوخارجي سړی دی، کله چي خبر سوم نو ډېر ژر مي خوشي کړ او معذرت مي ځني وغوښت، ان داچي خپل پوډر او سلاح مي يې هم بيرته ورکړل.
په دې وخت کي قاضي مېز و ډباوه او له حاضرينو څخه يې وغوښتل چي غلي سي او بيا يې وويل : د دواړو خواوو او شاهدانو د خبرو په رڼا کي محکمه د مايکل په باب داسي پرېکړه کوي :
بهرني نظاميان غير مسئول او واجب الاحترام دي چي په افغانستان کي نه سي محاکمه کېدای. نو د افغانستان محکمه مايکل خوشي کوي اود هغه يو ميل تمانچه او شل کيلو ګرامه پوډر بيرته ورکوي چي دغه اجناس يې مخکي لا ورته سپارل سوي دي. پاته سوه د ښاغلي مايکل د شخصيت د اعادې خبره. د ترافيکو مدير کرم خان يو بهرنی، ياني مايکل ډارولی او د پوليسو د شلمي حوزې قوماندان بشير خان بيا د لسو

دقيقو لپاره د هغه لاسونه ورتړلي چي په دې ډول يې يو خو د مايکل سپکاوی کړی او بل يې د هغه روغتيا په خطر کي اچولې ده. نو د افغانستان محکمه د دې جرم په بدل کي بشير خان د اسلم خان زوی او ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم خان د نورخان زوی هر یوه ته د شلو کالو بند سزا ورکوي . که چېري مایکل د پخوا په شان لېونی سو نو دوی دواړه به اعدامېږي. داچې د مایکل د موټر بانټ کړوپ سوی او روغتیایي حالت یې هم خراب سوی نو د دې جرم په مقابل کي به دوی هر یو مایکل ته پنځه ویشت زره ډالره جریمه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باز سازي، که باد سازي!؟

قهرجنو مظاهره چیانو د کابل ښار په څو ځایونو کې اورونه بل کړل او چیغي یې وهلې چي دولت دي هغه والي د قانون منګولوته وسپاري چي ددوی د مشر د ورور پر موټر یې برید کړی دی. یو سړی چي لنګوټه یې په غاړه کي ول ول رالوېدلې ول، وویل : دا یوه ستره او نه جبرانېدونکې ضایعه ده، زموږ ګوند او قوم ته په سپکه کتل سوي دي، موږ به خپل غچ خامخا اخلو.

یوه مېرمن چي خپل تور پوړنی یې تر زنه لاندي کلک تړلی و او یوه کاغذي لوحه یې په لاس کي لوړه نیولې ول پر لوحه داسي لیکلي ول : دولت باید خامخا دغه والي محاکمه کړي. یو بل سړی چي غاښونه یې چیچل او تر خوله یې ځګونه رابهېدل، چیغه کړه : دا غټه خبره ده، هیڅکله یې نه پرېږدو .

له بلي خوا د بشري حقوقو د خپلواک کمیسیون د ټرانسپورټ څانګي ویاند وویل چي، په سیاست کي برخه اخیستل د هر انسان حق دی او هر څوک حق لري موټر ولري چي په دې اساس پر موټر برید په حقیقت کي پر هغه شخص برید دی. موږ په دې اړه څېړنه کړې او دوسیه مو یې څارنوالۍ ته استولې ده. هیله لرو

چي څارنوالي به دغه موضوع جدي ونیسي او په دې اړه به اجراات وکړي.

تر مظاهرې لږ شېبه وروسته پولیسو پر سړک ولاړو رېړۍ والاوو پسې سوټي راواخیستل، څو رېړۍ چپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوې، له سړک څخه دوړي پورته سوې او د وزیرانو د تورو ښیښو موټرونه یو په بل پسي ارګ ته ور وګرځېدل چي د دې پېښي په اړه د کابینې په بېړنۍ غونډه کي برخه واخلي.

د کابینې تر غونډي وروسته د ولسي جرګې یوې ډلي وکیلانو د اعلامیې په خپرولو سره وویل چي په دې اړه یوازي د کابینې بېړنۍ غونډه او د دې کار غندل کفایت نه کوي، باید یو عملي ګام واخیستل سي، خو د ارګ ویاند د ولسي جرګې د وکیلانو دغه تورونه رد کړل او زیاته یې کړه چي کابینې د کورنیو چارو د وزیر په مشرۍ یو کمیسیون جوړ کړی او دنده یې ورته سپارلې چي دغه موضوع وڅېړي او راپور یې د کابینې بلي غونډي ته وړاندي کړي. ان دا چي والي یې دا نن د کمیسیون تر څېړنو مخکي له کاره ګوښه کړی دی.

ددغه کمیسیون یو غړی، جنرال پنچرمین چي شل کاله یې د پنچرمینۍ دکان درلود او اوس چېرمین یاني د پولیسو د اتلسمي حوزې قوماندان دی وایي چي، دوی د موټر پنچر سوی ټایر په یوه امبولانس کي په ډېر درناوي عدلي طب ته یووړ او هلته تر یو لړ څېړنو وروسته ورته معلومه سوه چي نوموړی ټایر پنچر سوی نه، بلکي په خپله یې هوا وتلې ده.

ددغي پېښي په تړاو د ملي باد سازۍ ګوند مشر وایي

چي د موټر له یوه ټایر څخه هوا ایستل پر ټول موټر اغېز کوي او موټر خو ښکاره خبره ده چي د هغه د خاوند سیاسي ژوند ته تاوان رسوي. دا چي موټر په سیاست کي ډېر مهم دی نو خامخا د نوموړي ګوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي فعالیتونه هم له خنډ سره مخ کوي چي په دې ډول په افغانستان کي ډیموکراسۍ ته یوه غټه ضربه ده. زما په اند د یوه سیاسي ګوند د موټر له یوه ټایر څخه هوا ایستل په حقیقت کي له ډیموکراسۍ څخه هوا ایستل دي.

له بلي خوا لري کړل سوی والي دغه تورونه نه مني او وایي چي، دی یې یوازي په دې تور له کاره ګوښه کړی چي ولي یې په خپل ولایت کي باد سازۍ ته پاملرنه نه ده کړې، یاني ولي یې د نوموړي موټر پنچري نه ده ور نیولې.

دغه اعتراضونه هغه مهال راپورته سول، کله چي درې ورځي مخکي د یوه سیاسي ګوند ویاند اعلان وکړ چي د دوی د مشر د ورور موټر د والي د دفتر مخ ته پنچر سوی دی. ویاند دا تور ولګاوه چي د موټر په پنچر کېدو کي والي نېغ په نېغه لاس لري.

د یادوني وړ ده چي تر اوسه پوري د دولت یو عادي چارواکی هم له دې امله له کاره نه دی ګوښه سوی چي ولي یې د باز سازۍ په لار کي غفلت کړی دی، نو دا چي باد سازۍ ته په نه پاملرني سره یو والي بې له دې چي ګناه یې ثابته سي، له کاره ګوښه کېږي، داسي ښکاري چي باد سازي تر بازسازي ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

د ارګ په غولي کي د ځرخي الوتکي ځرخ لا سم نه و ارام سوی چي ولسمشر له خپلو څو وزیرانو سره په چټکو ګامونو ورپورته سو او الوتکه بیرته والوته. نن د حساب ورکولو د اوونۍ لومړۍ ورځ وه چي هر وزیر د رسنیو له لاري ملت ته د خپل کار کلنی راپور ورکاوه، خو ولسمشر غوښتل چي خپله په ټول افغانستان کي وګرځي او د هر وزیر کار له نږدې وګوري. ځرنګه چي امنیت سم نه و، نو ده غوښتل چي په الوتکه کي د هوا له لاري د وزیرانو د کارونو نظارت وکړي.
کله چي الوتکه فضا ته ښه لوړه سوه، ولسمشر وویل چي لومړی به د زراعت وضعیت وګورو. له دې سره سم د کرهنې وزیر له خپله ځایه ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کي یو څه وویل او بیا یې ولسمشر ته

وویل: رئیس صاحب پیلوټ ته مي وویل چي د الوتکي ارتفاع لږ کمه کړي چي هر څه ښه شفاف ووینو، ځکه چي د حساب ورکولو اوونۍ ده.
یو څو دقیقې وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندي وکتل او بيا يې د کرهڼي وزير ته وويل : تاسي خو ويل چي د زراعت په برخه کي ډېر کار سوی دی، زه خو دلته له سپېرو دښتو پرته بل هيڅ شی نه وينم.
د کرهڼي وزير په خندا ورته وويل : رئيس صاحب موږ ټولو ته خو هر څه ډېر شفاف او رڼه معلومېږي، دا چي تاسي يې نه وينئ، ټول علت ستاسي په عينکو کي دی، که تاسي زموږ له عينکو څخه ورته وګورئ نو هر څه به ډېر صاف او شفاف ووينئ.
ولسمشر په تعجب وپوښتل : عجيبه ده نو زما په عينکو کي څه عيب دی؟
- صاحب ستاسي عينکي خو يو د افغانستان تخنيک دی او بل نو ډېري پخوانۍ دي چي د هغه وخت د شرايطو او ستاسي د سترګو د نمرې په پام کي نيولو سره جوړي سوي دي، خو زموږ عينکي سياسي عينکي دي چي خورا عصري او په دوستو هيوادونو کي زموږ د دولت د اوسني سياست او زموږ د وظيفې په پام کي نيولو سره جوړي سوي دي. په دې عينکو کي د سړي د سترګو ديد دومره تېز وي چي د افغانستان په هره سيمه کي د خپلي وظيفې اړوند هر څه ليدای سي.
- دا څه وايې! ته راکړه چي زه دا ستا عينکي پر سترګو کړم!

- ها صاحب دادي واخلئ!
کله چي ولسمشر عينکي پر سترګو سمولې، نو الوتکه کندز ولايت ته ور سېده. ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ د باندي وکتل او بيا يې د کرهڼي له وزير څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتل چې دا کوم ولایت دی؟ هغه یې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل: صاحب دا نیمروز دی. د دې سره سم ولسمشر په زوره چیغه کړه : دا څه وایې؟ نیمروز داسې تک شین او سمسور سوی دی؟ له دې سره سم یې ددعا په ډول لاسونه پورته کړل او ویې ویل : خدایه شکر چې ماته دې دومره توان راکړ چې په ډېرو لږو امکاناتو او ډېر لږ وخت کې نیمروز داسې سمسور کړم. بیا یې وزیرانو ته مخ راواړه او پسې زیاته یې کړه: په رښتیا چې ډېره د تعجب وړ خبره ده، دلته پخوا یوازې ربګ او دوړې بادېدې، ان دا چې خلکو یې د څښاک اوبه نه درلودې. بیا یې د معارف وزیر ته په خندا وویل : یاره دا خو رښتیا چې ښې عینکې دي. ناڅوانانو تاسې ټول چې داسې عینکې لرئ ماته ولې یوه جوړه نه رانیسئ؟ زه خو تر اوسه پورې هغه پخوانۍ غیر سیاسي عینکې استعمالوم.
د کرهڼې وزیر وویل : صاحب ولې یې نه درته رانیسو، موږ چې کله لومړۍ ورځ دغه عینکې رانیولې، نو ته مو په زړه کې وې. خبره دا ده چې ستا عینکې باید څو ډوله نظر ولري، چې بېلابېلو کارونو ته په بېل بېل نظر وګوري، موږ چې په دغه ډول عینکو پسې هر څومره وکتل پیدا مو نه کړې، بیا موږ په خپل منځ کې سره وویل چې که رئیس صاحب هر وخت غوښتل چې د

کوم وزارت کارونه کنټرول کړي نو موږ به خپلې عینکې ورکوو. ولسمشر وخندل او ویې ویل : بس بس دا هم ښه نظر دی. بیا یې له خپله جېبه قلم راو ایست، په کتابچه کې یې یوڅه ولیکل او ویې ویل : ښه اوس به

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو د معارف وضعيت وګورو. ده لا دا خبره نه وه پوره کړې چې د معارف وزير ولاړ سو، پيلوټ ته يې په غوږ کې يو څه وويل او بيرته راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. ولسمشر لا تر کړکۍ دباندې نه وه کتلي چې د معارف وزير خپلې عينکې هغه ته ورکړې، ويل رئيس صاحب ها دادی دا زما عينکې واخلئ او بيا ورته وګورئ. ولسمشر چې لاندې وکتل نو د هرات ولايت د نجونو يوه ليسه يې وليده، ويل دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا د کندهار پنجوايي ولسوالي ده

- ته رښتيا وايې؟

- هو صاحب رښتيا وايم، د کندهار په ټولو ولسواليو کې د هلکانو او نجونو مکتبونه فعال دي.

- طالبان خو په درواغو دا اوازې اچوي چې د کندهار ولايت اکثره ولسوالۍ له مرکزونو پرته ددوی په واک کې دي، خو زه دې ته حيران يم چې دا ځينې نړيوالي اداري، په تېره بيا رسنۍ ولې دومره غټ درواغ وايي چې د کندهار ولايت په ولسواليو کې مکتبونه يو مخ تړل سوي دي. اوس خو دادی مور او تاسي ټول يې په خپلو سترګو وينو چې په پنجوايي غونډي ځای کې د هلکانو مکتب خو څه کوې چې د نجونو مکتبونه هم فعال دي.

ولسمشر په خپله کتابچه کې يو څه وليکل او ويې ويل : ښه اوس به نو د تارياکو احوال واخلو. په دې وخت کې له نشه يې توکو سره د مبارزې وزير له خپله ځايه داسي په چټکۍ او وارخطايۍ ولاړ سو لکه يو لړم چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې و چیچې. ده هم د نورو دوو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کي یوځه وویل او بیا په منډه راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. تر یو څو خبرو وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل چي ننګرهار ولایت یې ولید او یې پوښتل: دا کوم ولایت دی؟ څنګ ته ناست وزیر ورته وویل چي رئیس صاحب دا هلمند دی او له دې سره سم یې خپلي عینکي د ولسمشر پر سترګو ورکښېښوولې. ولسمشر بې واره وخندل او ویې ویل: اوهو ماشاء الله دلته خو تریاک هیڅ نه لیدل کېږي. وزیرصاحب په خندا د ولسمشر غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل : رئیس صاحب سږکال په ټوله هلمند کي یو بوټی تریاک هم نه دي کرل سوي، ټولو خلکو غنم کرلي دي. ولسمشر وویل : بس بس چي په هلمند ولایت کي هم تریاک نه دي کرل سوي، نو زه باور لرم چي په ټول افغانستان کي نه دي کرل سوي. بیا یې لوړ وکتل او ویې ویل: خدایه شکر چي له دې پېغوره خو دي خلاص کړم چي نړیوالو به ویل چي افغانستان د تریاکو لومړی تولیدوونکی هیواد دی. پیلوټ الوتکه څو واره د غنمو د فصلونو د پاسه په ټیټه ارتفاع کي تېره کړه.

ولسمشر په خندا وویل : یو وخت هلمند ته د غنمو ګدام ویل کېده، اوس زه داسي فکر کوم چي هلمند

بیرته هغه پخواني حالت ته راګرځېدلی دی.

په دې وخت کي سوکه سوکه تیاره سوه، ولسمشر وویل چي اوس ماښام سو، د اوبو او برېښنا حالت به هم وګورو، بیا به نو ځو له خیره سره؟ له دې سره سم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوبو او برېښنا وزير هم د نورو وزيرانو په شان پيلوټ ته په غوړ کي يو څه ووېل او بيا يې ځان د ولسمشر ځنګ ته راور ساوه. يو څو دقيقې وروسته الوتکه د کابل ښار فضاته ورسېده. په دې وخت کي ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ دباندي وکتل، ترڅو چي يې خوله خبرو ته جوړوله نو د اوبو او برېښنا وزير خپلي عينکي د هغه پر سترګو کړې. له دې سره سم ولسمشر په خوښۍ وپوښتل :

- او هو دلته د برېښنا څومره ډېر څراغونه دي، دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا پکتيکا ده.

- دا څه وايې! دا پکتيکا ده؟

- هو صاحب، په ټولو ولايتونو کي مي اول پکتيکا ته برېښنا راوسته، ما ويل د دې ولايت خلک ډېر غريب دي. له خدايه راضي يم چي له کومي ورځي راهيسي دلته برېښنا راغلې نو خلکو ته دومره ډېر کارونه پيدا سوي چي اوس بيخي مزدور نه پيدا کېږي. ان دا چي پاکستانيان او ايرانيان دې ولايت ته د کار لپاره راځي. دادی د کار او ټولنيزو چارو وزير صاحب خپله دلته تشريف لري، ده ته هر څه معلوم دي.

- ياره واقعاً چي دا يو ستر خدمت دی، خو عجيبه ده د پکتيکا مرکز، ښرنه خو پخوا دومره غټ ښار نه و.

- صاحب ښرنه اوس هغه پخوانی کوچنی ښار نه دی، بيخي لکه کابل داسي دی او بل داچي د پکتيکا ولايت ټولي ولسوالۍ برېښنا لري، ځکه نو ټول ولايت يو ښار غوندي ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

ولسمشـر پـه خپلـه کتابچـه کـي ژر ژر يـو څـو کرښـي وليکلـې او ويـې ويـل : د نـن لپـاره همـدومره کـار بـس دی، راځئ چي ځو. بيا يې د خپلـي کتـابچې پـاڼې سـره واړولې او د خپلو يادانښتونو په لوستلو يې پيل وکړ. پـه دې وخت کي وزيرانو يو بل ته حيران سره کتـل. ولسمشر کتابچه په جېب کـي واچولـه، غـاړه يـې تـازه کړه او ويې ويل : ما د خپلو وزيرانو په باب د نړيوالو او داخلي رسنيو له لاري، دغه ډول د خلکو لـه خـولې ډېـر شـکايتونه اورېدلي ول چي دوی د بيـت المـال پيسـې اکثره غلاکوي او يـا يـې پـه قيمتـي موټرونـو، کورونـو او خپلو عياشيو لګوي خو زه اوس پـوه سـوم چـي دا ټـول تورونه بې ځايه ول. نن ماته معلومـه سـوه چـي تاسـي په رښتيا افغانستان ته ډېر ستر خدمتونه کړي دي اولـه خپل وطن سره د زړه له کومي مينه لرئ، زه وياړم چي ستاسي غوندي وزيران لرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان د ماليې وزير تر پلان سم

د وزيرانو دا غونډه د پراختيايي بودجې د تصويب لپاره رابلل سوې وه چي ځينو وزيرانو يو ساعت مخکي لا ځان ورته رارسولی و. ولسمشر ورغوي سره ومښل، د غونډي برخه وال يې ښه تر نظر تېر کړل او ويې ويل : څوک خو به غير حاضر نه وي؟ د کورنيو چارو وزير ولاړ سو، لاسونه يې پرنامه ونيول او ويې ويل : صاحب ټول وزيران حاضر دي، پيسې هم عجيبه شی دي، زه خو خپله سهار په خړه لا راغلی يم، ما ويل چي غونډه راڅخه تېره نه سي. له دې خبري سره سم د غونډي ټولو برخه والو وخندل.
ولسمشر په خندا وويل : رښتيا هم پيسې ښه شی دي، رحمان بابا ددنيا په باب څه ښه ويلي دي :

ښه ده ښه ده دا دنيا
چي توښه ده د عقبا
که يې تويه پر صحرا کړې
ښايسته کاندي صحرا

موږ پر شېرپور غوندي سپېره ځای دنيا توی کړه، ګورئ تاسي خو ټول هلته کورونه لرئ، اوس شېرپور څومره ښايسته ځای دی، ښه په هر صورت اوس خپله غونډه پيل کوو. اول به د دفاع وزارت پر وړانديزونو خبري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو. د دفاع وزير سترګي سره ومښلې، مخ ته پرته دوسيه يې راپورته کړه او ويې ويل : موږ غواړو د ملي اردو په چوکاټ کي پنځه زره عسکر زيات کړو چي مالي لګښت مو يې پنځه سوه ميليونه افغانۍ اټکل کړی دی. ده لا د موضوع جزيات نه وه ويلي چي د کورنيو چارو وزير يې خبره ونيوله او ويې ويل :

رئيس صاحب زما په فکر نورو عسکرو ته هيڅ اړتيا نسته، که خبره د داخلي امنيت وي نو هغه خو زموږ پوليس او امنيتي کمپنۍ ساتلای سي او که ددوی دا مطلب وي چي په ملي اردو د طالبانو او القاعده وو مخه ونيسي نو دا کار امکان نه لري. ددې نويو عسکرو تاوان دا دی چي د امنيتي کمپنيو اړتيا تر پوښتني لاندي راولي. اوسمهال په افغانستان کي په لسګونو امنيتي کمپنۍ په کار لګيا دي چي که دا کمپنۍ وتړل سي، نو ډېر خلک به بې کاره سي. مثلاً اول زه درې امنيتي کمپنۍ لرم، دغسي نور وزيران درواخله چي له دې لاري ډېر وزيران ، وبخښئ خوله مي خطاوته، ډېر خلک ډوډۍ پيدا کوي.

ولسمشر د تائيد په ډول سر وښوراوه او ويې ويل :

رښتيا هم چي زموږ د خلکو کار او روزګار ډېر ضروري دی او تر ټولو مهمه دا ده چي ماته د خپلو وزيرانو روزګار ډېر مهم دی، په تېره بيا د کورنيو چارو وزير خو

ډېر راباندي ګران دی، ځکه چي پلار يې ډېر ښه سړی و. خير دا موضوع دي پر همدې ځای پاته وي اوس به د مهاجرينو د وزير خبري واورو. د مهاجرينو وزير چي لا يې خبرو ته پوره چمتووالی نه درلود، وارخطا غوندي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوسيې پاڼي سره واړولې او ويې ويل : موږ غواړو په راتلونکي کال کې د شلو زرو کورنيو د راستنېدو پروګرام جوړ کړو چې ددې کار لپاره پنځه سوه ميليونه افغانيو ته ضرورت لرو. ده لا خپله خبره نه وه پوره کړې چې د کليو پراختيا وزير يې په خوله کې ور ولوېد او ويې ويل : وزير صاحب که شل زره کورنۍ په يوه کال کي افغانستان ته راستانه سي نو موږ ته به ګرانه وي چې ددوی لپاره د اوسېدو ځايونه برابر کړو. ولسمشر وويل چې ښه سمه ده د مهاجرينو خبره به بيا ګورو. بيا يې د کورنيو چارو وزير ته مخ ور واړاوه او ويې ويل : ښه ځوانه وايه تا خو هم ښه ډېر کاغذونه مخ ته ايښي دي.

د کورنيو چارو وزير خپلي پنډو ښيښو والا عينکي پر سترګو کړې او ويې ويل : رئيس صاحب تاسې ته خو معلومه ده چې د لويو لارو امنيت ډېر خراب دی، نو موږ غواړو چي په نوي کال کي د لويو لارو د ساتلو لپاره درې زره نوي پوليس استخدام او وروزو چي لګښت يې پنځوس ميليونه افغانۍ کېږي. ددې خبري سره سم د ټرانسپورټ د وزير رنګ سور سو او ويې ويل : رئيس صاحب تاسي ته خو ډېره ښه معلومه ده چي له کومي ورځي راهيسي د لويو لارو امنيت خراب سوی نو ډېری خلک په طيارو کي سفرونه کوي، چي

له دې لاري زموږ عوايد لس برابره لوړ سوي دي، نو که د لويو لارو امنيت وساتل سي ښکاره خبره ده چي زموږ په داخلي هوايي پروازونو کي کموالی راځي او ډېر تاوان کوو . اوس ټول شتمن خلک په طيارو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفرونه کوي او غريب خلک که په موټرو کي هم سفر وکړي ځوک څه نه ورته وايي. ولسمشر وخندل او ويې ويل: ياره وزير صاحب دا خودي ډېره ښه خبره وکړه، زما خو دې خبري ته هيڅ پام نه و، موږ بايد دولتي عوايد نور هم لوړ کړو چي ملي اقتصاد مو پياوړی سي.

ورپسې د سرحداتو وزير غاړه تازه کړه او ويې ويل : موږ غواړو خپلي سل سرحدي تاڼې چي د تېرو جګړو پر مهال له منځه تللي وې، بيرته فعالي کړو چي ددې کار لپاره څلور سوه مليونه افغانيو ته اړتيا لرو. له نشه يي توکو سره د مبارزې وزير وويل : رئيس صاحب که چېري د افغانستان ټولي سرحدي تاڼې فعالي سي نو د ترياکو د قاچاقو مخه نيول کېږي او په نتيجه کي يې ترياک ارزانه کېږي، کله چي ترياک ارزانه سول خلک يې نه کري، د ترياکو کښت چي بند سو ښکاره خبره ده چي زموږ وزارت ته هيڅ اړتيا نسته. زه فکر کوم چي د يوه فعاله او ډېر ضروري وزارت لغوه کېدل يوه لويه ضايعه ده. افغانستان چي تر اوسه بې سرحدي تاڼو خدای ساتلی و، تر دې وروسته به يې هم خدای وساتي.

ولسمشر وخندل، د نشه يي توکو د مبارزې د وزير پر اوږه يې لاس کښېښود او ويې ويل : بې غمه اوسه

زوروره، ما خو مخکي لا وويل چي ماته د خپلو وزيرانو روزګار ډېر مهم دی. که ما دا وزارت لغوه کولای نو پخوا به مي لا لغوه کړی وای، ځکه چي ددې وزارت له جوړېدو سره د ترياکو کښت څو برابره ډېر سوی دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو زه دا کار نه کوم.
تر دې وروسته د لوړو زده کړو وزیر وویل : موږ په پام کي لرو چي سږکال په بېلابیلو ولایتونو کي درې نوي پوهنتونونه جوړ کړو. د کار او ټولنیزو چارو وزیر یې خبره ونیول او ویې ویل : زه فکر کوم چي دوی په لوی لاس موږ ته جنجال جوړوي، موږ باید دومره محصلین جذب کړو چي تر فراغت وروسته کارونه ورکړو. که دا درې نوي پوهنتونونه جوړ سي ښکاره خبره ده چي هر کال به د فارغانو په شمېر کي ډېروالی راځي. زه چي خپلو امکاناتو ته ګورم نو نورو فارغانو ته کارونه نه سو ورکولای.
ولسمشر وخندل او ویې ویل : ربښتیا هم چي دا کار به وزیر صاحب ته جنجالونه جوړ کړي، اوس که خلک بېکاره دي او یا په داسي کارونو اخته دي چي لږ اجوره لري، دومره غټه ستونزه نه ده، ځکه چي باسواده خلک چندان نه دي بېکاره، خو که یو باسواده سړی ختګر او یا بېکاره وي نوټول خلک به ناره وهي چي وګوره باسواده سړی بې کاره دی او یا ختې کوي. اوس دي دا پروژه هم پاته وي، بیا به یې سره ګورو. ښه اوس به وګورو چي د کانو او سپکو صنایعو وزیر صاحب څه وړاندیزونه لري؟
د کانو او سپکو صنایعو وزیر وویل : موږ د راتلونکي

کال لپاره دوې پروژې لرو. یو د جواهرو او بله د زمردو د یوه کان را ایستل دي چي لګښت مو یې درې ملیارډه افغانۍ اټکل کړی دی. دوهمه پروژه مو د ښځو لپاره په کورونو کي د لاسي صنایعو د زده کړي کورسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي چې پر دې پروژه پنځه سوه ميليونه افغانۍ لګښت راځي.
د دفاع وزير وويل چي دا پروژه دي موږ ته راکړل سي، موږ يې ډېره ښه عملي کولای سو، ځکه چې موږ په دې اړه ډېره تجربه لرو. زموږ ځيني جنرالان چې پخوا جهادي قوماندانان ول د جواهرو او زمرودو څو کانونه را ايستلي دي، ان دا چي په دې هم ښه پوهېږي چې چيري يې خرڅ کړي. د ښځو د چارو وزيري پوړنی پر سر ټينګ کړ او ويې ويل : وزير صاحب زه په لومړۍ پروژه کي څه نه وايم ،خو دوهمه پروژه مو زموږ فعاليتونه له خنډ سره مخامخ کوي، موږ غواړو چي ښځي له کورونو څخه راووزي او له کوره د باندي په دفترونو او نورو برخو کي کار وکړي خو تاسي يې په کورونو کي مصروفه ساتئ.
د کانو او سپکو صنايعو وزير چي خوله خبرو ته جوړوله نو ولسمشر مداخله وکړه او ويې ويل : زه چي ګورم نو دا موضوع يو څه جنجالي ده، ښه به دا وي چي پرې يې ږدو، اوس به وګورو چي د نشه يې توکو سره د مبارزې وزير صاحب څه وايي. وزير صاحب ژر ژر د دوسيې پاڼې سره واړولې او ويې ويل : موږ غواړو چي د ترياکو د کښت پر ضد يو تبليغاتي کمپاين وکړو چي ددې کار لپاره پنځوس ميليونه افغانيو ته

ضرورت لرو. د ارشاد، حج او اوقافو وزير وويل چي دا ښه پروژه ده خو که د کوکنارو په کښت کي نابېره کمښت راسي نو د حاجيانو شمېر به هم ورسره کم سي، ځکه چي ډېر خلک د ترياکو په پيسو حج ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځو چارو وزیري وویل چي که د تاریاکو کښت کم سي نو ودونه به هم ورسره کم سي او ډېري نجوني به بې واده پاته سي ځکه چي ډېر خلک د تاریاکو په پیسو ودونه کوي. ولسمشر په خندا وویل : فکر کوم چي ستاسي دواړو اندېښنې پر ځای دي، بس دا پروژه دي هم د اوس لپاره پاته وي. ورپسې د کرهڼي وزیر دولسمشر خواته وکتل او ویې ویل : موږ غواړو چي د ځینو مضرو حشراتو پر ضد یو پراخ کمپاین وچلوو، لکه د انارو مچ، ملخ او داسي نور چي لګښت یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ دی. د دفاع وزیر وویل چي زما د معلوماتو له مخي دغه مضر حشرات اکثره له پاکستان څخه راغلي دي. زه افغانستان ته ددغو مضره حشراتو راتګ تصادفي نه بولم، بلکي داسي فکر کوم چي دا به د پاکستان حکومت رالېږلي وي چي له دې لاري زموږ زراعت له پښو وغورځوي. هر هغه مضر موجود چي د پاکستان له خوا افغانستان ته رالېږل کېږي د القاعده او طالب حکم لري . تاسي ته خو معلومه ده چي د القاعده وو او طالبانو سره مبارزه د دفاع وزارت کار دی، نو که دا پروژه موږ ته راکړل سي موږ یې په ډېر بریالتوب سره مخ ته بېولای سو. ولسمشر تندی په ورغوي وواهه او ویې ویل : اوف ورک یې کړئ! څو واره مي درته ویلي دي چي دلته د

القاعده او طالب نوم مه اخلئ، نور ګردسره دا بحث پرېږدئ، دا پروژه دي هم اوس پاته وي، راسئ چي د عامي روغتیا وزارت پر وړاندیزونو خبري وکړو.
د عامي روغتیا وزیر په فاتحانه انداز سره غاړه اوږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه او ويې ويل : زموږ د څېړني له مخي د خلکو ډېري ناروغۍ، د ککړ چاپېريال لـه املـه دي. ددې ستونزي د حل لار دا ده چي بايد د روغتيا په برخـه کـي د خلکـو د عامـه پوهـاوي کچـه لـوړه سـي، نومـوړ غـواړو د عامـه پوهاوي لپاره په يوه پراخ کمپاين لاس پوري کړو چـي لګښت به يې يو مليارډ افغانۍ وي. له دې خبري سره ټولو وزيرانو نـارې کـړې او پـه يـوه خولـه يـې وويـل چـي وزير صاحب ته خو موږ ټول په بلا اخته کوې. لـومړی د ټرانسپورټ وزير وويل : که د خلکـو د روغتيـايي پـوهي سطحه لوړه سي نـو پـر مـوږ بـه د انتقـادونو بـاران جـوړ سي، ټول به وايي چي چاپېريال د موټرو د دود له املـه ککړ سوی دی .

د کرهڼي وزير وويل چي خلک به وايي چـي د ځنګلونـو بيـا رغـوني تـه پـام نـه دی سـوی. د ښار جوړولـو وزيـر وويل چي خلک به وايي چي د ښارونو پاکي اوبـه نسـته او ښـار پـاکولو تـه پـام نـه دی سـوی. د سـوداګرۍ وزيـر وويـل چـي خلـک بـه وايـي چـي ټـول ښـار دود پـر سـر اخيستی دی،ځکه چـي سـوداګر هيـواد تـه بـې کيفيتـه تېـل واردوي. نـورو وزيرانـو لا خپـل دلايـل نـه وه ويلـي چي ولسمشر مداخله وکړه او ويې ويل :بـس بـس نـور بحث ته ضرورت نسـته. ماتـه د خپـل مملکـت ثبـات تـر ټولو مهم دی. تر دې لا د خپلي کابينې ثبات ډېر راته

مهم دی. يـوه پـروژه چـي دومـره جنجالونـه جـوړوي، پـه تېره بيا زما د وزيرانو د خوابدۍ سبب کېږي، بيخـي يـې نه عملي کوو، زه خو وايم چي دا پروژه دي د تـل لپـاره پاتـه وي، ښـه اوس بـه د مـاليې وزارت پـر وړانـديزونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبري وکړو. د مالیې وزیر وویل :
موږ او تاسي ټولو ته معلومه ده چي په افغانستان کي ورځ په ورځ امنیت خرابېږي، دولتي چارواکي، په تېره بیا وزیرانو ته ګرانه ده چي په بازار کي له عامو بانکونو سره معاملې وکړي، ځکه چي هلته نه موږ خوندي یو او نه مو پیسې. همدا اوس که په کابل کي وضعیت ناڅاپه خراب سي نو موږ نه سو کولای چي خپلي پیسې خارجي ممالکو ته انتقال کړو، نو موږ ددې اړتیا په پام کي نیولو سره غواړو په ارګ کي د ننه یو بانک جوړ کړو چي یو ملیارډ افغانۍ لګښت غواړي. دا بانک به پر نړیوالو معیارونو برابر وي چي یوازي به ولسمشر، د هغه مرستیالان او وزیران حسابونه پکښې ولري. ولسمشر لا څه نه وه ویلي چي ټولو وزیرانو په یوه خوله وویل : یاره دا خو واقعاً ډېره ښه پروژه ده. ولسمشر چي خوله یې له خندا ډکه وه، وویل : رښتیا هم چي ډېره ښه پروژه ده، زه یې همدا نن د منظورۍ فرمان لیکم، بس سبا په کار پیل وکړه. اوس غونډه پر همدې ځای پای ته رسوو، سبا به د نورو وزارتونو پر انکشافي بودیجې خبري کوو. غونډه په رسمي ډول پای ته رسېدلې ده خو زه به په پای کي یوه ټوکه ووایم. وایي چي یو وخت یو ډېر شتمن سړی مړ سوی و چي په اسقاط کي یې غریبانو ته ښه ډېرې

پیسې ورسېدې. په دې وخت کي یو غریب سړی چي زړګون نوټ ور رسېدلی و، وویل :

هر سړی هم پښې اوږدې کاندي وای مړ یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان سم د حاجي صاحب تر مړي

نو زه هم وایم چي:

هر وزیر وایي زما پلان تر نورو ښه دی
جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي

دکمیسیون مشر پر خپل سور او غوښن مخ دسمال راتېر کړ، د معدني اوبو بوتل یې پر سر پورته کړ، یو غټ تېغ یې وکیښ او بیا یې د غونډي برخه والو ته وویل : تاسي ته معلومه ده چي غربت د ډېرو بدمرغیو مور ده، لکه تراهګري، اداري فساد، جرمونه، قاچاق، بې سوادي او داسي نور. اول داچي که په هیواد کي غربت وي خپل موټر او کور به در پوري اور وي، ټولو به سترګي درته نیولي وي، وایي وګوره د نورو مامورینو په وچه ډوډۍ وس نه رسېږي او د دوی پیسې یې کړوسیان لا نه سي خلاصولای. نو له همدې امله زموږ زړه سواند جمهور رئیس د ټولو وزارتونو له استازیو څخه دغه زموږ کمیسیون جوړ او وظیفه یې راته

سپارلې چي د غربت ختمولو لپاره یو پلان جوړ کړو.
د حج او اوقافو د وزارت د استازي خوله ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ویې ویل : ښه دا ووایه چي پیسې پکښي سته کنه؟ د کمیسیون مشر په خندا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب ورکړ : پیسې به ولـي پکښـې نـه وي، تـا نـن بـې پیسو یو کار لیدلی دی؟ ښـه اوس اصـلي موضـوع تـه راځو. هغه معلومات چـي مـوږ تـه پـه واک کـي راکـول سـوي دادي چـي، د افغانسـتان شـپږ ملیونـه خلـک ډېـر غریب او ژوند یـې پـه خطـر کـي دی، مـوږ اوس پـر دې خبري کوو چي څنګه کولای سو ددغو غریبو خلکو ژوند وژغورو؟

د کار او ټولنیزو چارو وزارت استازي چي تازه له تشـنابه راوتلـی او لاسـونه یـې لانـده ول وار دمخـه کړ او ویـې ویل : زما په فکر که د کـار زمینـه ورتـه برابـره کړو نـو د دې غریبو خلکو ژونـد بـه ښـه سـي. د کمیسـیون رئـیس یې په ځواب کي وویل : دولـت بـه څـومره خلکوتـه کـار ورکړي؟ په امریکا کي د دې دومـره امکانـاتو سـره سـره بیاهم بې کاري سته. پـه هـر حـال بیـا هـم دولـت خپـل وس له چـا نـه دی سپمولی، پـه تېـره بیـا خپلـه جمهـور رئیس صاحب. هر چاچي یو څوک ورته معرفي کړی نـو رئـیس صـاحب بـې لـه دې چـي ویـې پېژنـي او یـا یـې اهلیت په پام کـي ونیسـي هغـه یـې خپـل مشـاور وزیـر مقرر کړی دی. ان داچي اوس خپل ټول مشاور وزیـران پېژني هم نـه. اصلاً رئـیس صـاحب هـدف دادی چـي خلکو ته کار پیدا سي کنه نو تا داسي لیدلي وي چي تـر کلي یې نایان ډېر وي.

دکورنیو چارو وزارت اسـتازي ځـان پـه څـوکۍ کـي سـره سـم کـړ او ویـې ویـل : زمـا نظـر دادی چـي تـر څـو پـه افغانستان کي سوله نه وي راغلې نو غربت بـه تـر دې نـور هـم ډېـر سـي. د اقتصـاد وزارت اسـتازي پـر خپلـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوتلې خپته نيکټايي سمه کړه او ويې ويل : زه داسي فکر کوم چي سوله په خپله د غربت يو ستر عامل دی، که په افغانستان کي سوله وای نو دا دومره مرستي به له کومه کېدای؟ کېدای سوای چي اوس موږ خپله هم غريبان وای. په دې خبره د غونډي ټولو برخه والو د تائيد په ډول سرونه وښورول.
وريسي دکانو او صنايعو وزارت استازي چي پزي ته يې دسمال نيولی و وويل : دلته مخکي د کار او روزګار خبره ياده سوه، تاسي ته خو معلومه ده چي افغانستان د کانو له پلوه ډېر بډای هېواد دی، نو که دغه کانونه راو ايستل سي يو خو به زموږ ملي اقتصاد پياوړی سي او بل به ټولو خلکو ته کار پيدا سي. د دفاع وزارت استازی چي خوب زنګاوه وويل : زه فکر نه کوم چي دادي يوه موثره لاره وي، ځکه د روسانو د اشغال پر مهال د افغانستان په يوه ولسوالۍ کي د قيمتي ډبرو څو کانونه راوايستل سول خو له بده مرغه چي خپله د هغې يوې ولسوالۍ خلک هم په ماړه نه سول.
د زراعت وزارت استازي په پيپسي يو غټ خرپ وکړ او ويې ويل : د افغانستان ډېر خلک په کرنه او مالدارۍ بوخت دي، نو که موږ د اوبو بندونه ورته جوړ کړو اوبه به ډېري سي، خلک به په زراعت بوخت او په دې ډول به غربت ختم سي. دکورنيو چارو وزارت استازي خپله

خولۍ پر مېز کښېښوول، پر سر يې لاس تېر کړ او ويې ويل : ستاخبره بيخي سمه ده، تاته خو معلومه ده چي بندونه بايد په کليوکي جوړ سي خو کوم د نر زوی دی چي کلي ته سر ور ايسته کړي، موږ د کجکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بند ته ځیني سامان الات د شپږ زره کسیزه هوایي او ځمکني قواوو په بدرګه یووړل.
د سوداګرۍ وزارت استازي پر شونډو ژبه تېره کړه او ویې ویل : که مونږ خپلو محصولاتو ته نړیوال بازار پیدا کړو زه فکر کوم چي ډېره ګټه به وکړو او غربت به ورسره ختم سي. د نشه یي توکو پر ضد د مبارزې وزارت استازي چي تارياک يې تر غاښ لاندي ایښي ول او خوله يې چړپوله وویل : زه فکر نه کوم چي زموږ محصولات دي له نړیوالو محصولاتو سره رقابت وکولای سي، البته یوازي زموږ تاریاک دغه میدان ګټلای سي چي اوس هم د تاریاکو بازارونه ټول زموږ په واک کي دي. له تاریاکو څخه لاس ته راغلي پیسې د افغانستان د ملي اقتصاد دریمه برخه جوړوي چي دا ټول زموږ د وزارت لاس ته راوړنه ده، کله چي زموږ وزارت نه و نو په افغانستان کي تاریاک بیخي لږ کرل کېدل، خو کله چي زموږ وزارت جوړ سو نو د تاریاکو کښت څو برابره ورسره ډېر سو. د کورنیو چارو وزارت استازي سترګه ورته ووهل او سوکه یې وویل : هغه خو زموږ او ستاسي خپلمنځي خبره ده، په غریبانو پوري اړه نه لري.
د کمیسیون مشر لکه مارته چي شپېلۍ ووهې غاړه اوږده کړه او ویې ویل : زه لومړۍ ستاسي ټولوڅخه

یوه پوښتنه کوم. هغه دا چي که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ ټولو په یوه خوله ځواب ورکړ چي تراهګري به ګردسره نه وای.
د کمیسیون مشر ورپسي زیاته کړه : ښه نو بیا خو ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېږو چې همدا تراهګر دي چې د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسې که په افغانستان کې غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای، زما په فکر ترڅو چې مو په افغانستان کې د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي غربت به هیڅکله ختم نه سي. له دې خبرې سره سم د کمیسیون ټولو غړو چکچکي وکړې.
د دفاع وزارت استازي د خپلي نیکټایي غوټه ټینګه کړه او ویې ویل : دا خو واقعاً ډېر ښه نظر دی خو زما سره یوه پوښتنه سته، هغه داچې ایا نړیواله ټولنه، په تېره بیا امریکا به په دې کار کې زموږ ملا وتړي؟
دکمیسیون مشر په خندا لاس پورته واچاوه او ویې ویل : ته هم عجیبه خبري کوې؟ نړیواله ټولنه به ولې زموږ ملا نه تړي، دا د غربت له منځه وړلو لپاره هغه د انګرېزانو په اصطلاح (Short cut) یا لنډه لار ده، زه باور لرم چې نړیواله ټولنه په دې کار کې اوس هم زموږ ملګرې ده، ځکه چې په افغانستان کې هره ورځ پر غریبانو خلکو بمبارۍ کوي. د بهرنیو چارو وزارت استازي چې د سر وېښته یې ږمنځول وویل : دا پلان به څومره عملي وي او بل د افغانستان پارلمان به په دې کار کې زموږ ملاتړ وکړي؟
دکمیسیون مشر مېز په سوک وواهه او ویې ویل : دا پلان په سلو کې سل عملي دی، ځکه موږ ولیدل چې

کله موږ له شېرپور څخه غریبان وشړل نو هلته غربت هم ورسره ختم سو، که مو له هغوی سره مرستي کولای نو ملیونونو ډالرو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کورونه لرو، اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري. پاته سوه د پارلمان خبره، زه باور لرم چي پارلمان به په دې کار ډېر خوښ سي، ځکه چي اول خو په پارلمان کي کوم غریب وکیل نسته او بل داچي هغوی د ملت استازي دي، د هغوی یو هدف هم دغه دی چي په هېواد کي دي غربت ختم سي او که غربت ختم سي، نو د پارلمان د وکیلانو معاشات او نور امتیازات به هم څو برابره ډېر سي.

دکمیسیون مشر چي پوه سو چي خبري یې پر ټولو ښې لګېږي نو خپل اواز یې ډډ کړ او ورپسې زیاته یې کړه : تاسي ګورئ نړیوالي ټولني په دې دومره ډېرو مرستو په افغانستان کي غربت ختم نه کړ، نو که موږ په خپلو لږوامکاناتو دغه بریا لاس ته راړو زه باورلرم چي د سږکال د نوبل جایزه به خامخا موږ ته راکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه څنګه ولسمشر سوم؟

سرکاتب زلمي خان شونډه تر غاښ لاندي کړې ول، ورو ورو يې له ځانه سره يوه سندره زمزمه کوله او د حاضرۍ د کتاب خواته ور تېر سو. د حاضرۍ په کتاب کي يې لا لاسليک نه و کړی چي د تيليفون ګړنګهاری پورته سو، مدير غمي خان د ټيليفون غوږۍ پورته کړه او بيا يې کرار زلمي خان ته وويل چي رئيس صاحب دي غواړي. زلمي خان شعبه دوه ګامه کړه او په منډه د رئيس دفتر ته ورغی. کله چي بيرته راغی نو بڼه يې الوتې ول، ويل زه يې له کاره ګوښه کړم. له دې خبري سره سم موږ ټول له خپلو ځايونو څخه ولاړ سوو او په يوه خوله مو وويل چي ولي؟ ده ويل نه پوهېږم. په دې کار موږ ټول خواشيني سوو او داپوښتنه راته پيدا

سوه چي سرکاتب صاحب خو ډېر فعال سړی و، خدای خبر چي ولي به يې له کاره ګوښه کړی وي؟

سبا سهار زموږ دفتر ته رئيس صاحب د مخه او ورپسې يو چپړاسي راغی چي يو بوډا سړی يې را په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شا کړی و. رئیس صاحب بوډا ته اشاره وکړه او و یې ویل : دا ستاسي نوی همکار دی چي نصرو لالا نومېږي او د سرکاتب زلمي خان پر ځای به کار کوي. دی که څه هم سواد نه لري خو ډېر ښه سړی دی، خیر دی په کارونو کي تاسي مرسته ورسره وکړئ. بېچاره ضعیفه دی، دلته دریم منزل ته نه سي راپورته کېدای، چپړاسي به یې سهار مهال په شا راپورته کوي او د رخصتی پر وخت به یې بیرته کښته کوي.

رئیس صاحب پکول د تندي خواته را وښوياوه او زیاته یې کړه : ښايي ستاسي ټولو سره به دا پوښتنه پیدا سوې وي چي زلمی خان څنګه داسي نابره او بې دلیله له کاره ګوښه سو؟ تاسي ته معلومه ده چي د بن په کنفرانس کي پرېکړه سوې وه چي د افغانستان دولت باید د ملي مشارکت د اصل پر بنسټ جوړ سي، یاني د افغانستان ټولو قومونو ته برابره ونډه پکښې ورکړل سي، نو ماهم د یوه دولتي مامور په صفت ځان مکلف وګاڼه چي دغه پرېکړه عملي کړم. ماچي وکتل نو زموږ په ریاست کي د یوه قوم مامورین ډېر او د بل قوم دا لږ ول، ځکه مو نو ځیني مامورین لیري کړل چي په هغه ډله کي یو هم زلمی خان دی.

نصرو لالا د رئیس صاحب پخوانی باغوان او اوس ډېر سپین ږیری سوی و، ږېنګی سوربخنه ږیره یې وله او

یو زوړ پکول یې پر سر و، پر ملا را کړوپ او داسي ډنګر و لکه د پرتوګانښ لرګی. کله چې به مو د عمر پوښتنه ځني وکړه نو ده به ویل چي نور نه یم خبر خو زما مور دي خدای وبخښي راته ویل به یې چي ته د سقاوی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال پيداسوی يې، اوس نو تاسې حساب ورته وکړئ چي دځو کالو به يم. نصرو لالا به هره ورځ له ځانه سره خپل يو اووه کلن لمسی هم راوست چي ټوله ورځ به يې د شعبې په کمپيوټر کي ګېمونه کول.
يوه اوونۍ وروسته زمور په شعبه کي دا خبره راپورته سوه چي دا څنګه ملي مشارکت دی چي د يوه قوم استازی دي مدير او نور دي عادي مامور، پياده او ټايپيسټ وي؟ زمور مدير غمي خان که هر څومره د زده کړي، لياقت، رتبې او اهليت خبره کوله خو چا نه ورسره منله. تر ډېرو اوږدو بحثونو وروسته مو داسي پرېکړه وکړه چي مديريت به د يوې يوې مياشتي لپاره د شعبې د ټولو کار کوونکو تر منځ نوبتي وي. د پچي پر اساس لومړی زمور د شعبې چپړاسي، خيرو ماما مدير او غمی خان يې پر ځای چپړاسي وټاکل سو.
خيرو ماما يو اتيا کلن سپين ږيری او په غوږو هم لږ دروند و چي د حاضرۍ په کتاب کي به يې ګوته لګوله. له کومي ورځي راهيسي چي خيرو ماما مدير سوی و نو په شعبه کي دومره کار نه و، بس ټوله ورځ به مو کيسې سره کولې چي اکثره به يې د خيرو ماما د عسکرۍ د و ختونو کيسې وې. که څه هم مور دغه کيسې له ده څخه څوځو ځله اورېدلي وې خو داچي خيرو ماما اوس زمور مدير و، نو ناچاره و چي بيا يې

هم واورو. د شعبې پر دروازه مو وليکل چي غونډه روانه ده، لطفاً مزاحمت مه کوئ.
مور په شعبه کي ځان ته جلا دېګ پخاوه، يوه ورځ د ډوډۍ پر مهال خيرو ماما غاب ته وکتل، ويل اوهو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو څومره ډېره مالګه ور اچولې ده؟ دا خو زما فشار لوړوي. پخواني مدیر غمي خان چي اشپزي اوس ده کوله وویل : زه حیران یم چي د چا غوښتنه ومنم؟ که دېګ ته لږ مالګه ور اچوم نو نور همکاران وایي چي مالګه یې ولي لږ ده او که ډېره مالګه ور اچوم نو تاسي وایاست چي مالګه یې ولي ډېره ده؟ خیرو ماما تندی تریو کړ او ویې ویل: اوس هغه پخواني وختونه تېر سوي دي، باید زموږ ټولو غوښتني ومنل سي. بیا مو سره وویل چي جلا جلا دېګ خو نه سو پخولای او نه په یوه دېګ کي د ټولو ذوقونه ځایېدلای سي نو ښه به داوي چي تر دې وروسته به اشپزي هم په نوبت وي.
ما تر اوسه پوري دېګ نه و پوخ کړی، یوه ورځ مي دېګ له صابون څخه سم نه و پرېولی او کتغ مي پکښي پوخ کړی و. کله چي مو ډوډۍ وخوړه نو دسترخوان لا نه و ټول سوی چي نصرو لالا پر نس لاس تېر کړ او سوکه د تشناب خواته روان سو. دی لا نه و راوتلی چي غمي خان هم خپله ګېډه په لاس کښېکښل او ځان یې د تشناب دروازې ته ورساوه. کله چي نصرو لالا را و نه ووت نو غمي خان تندی تریو کړ او په درد یې وویل : نصرو لالا ژر را ووزه، زه هم په تکلیف یم، هله ژر کوه! زه چي وایم کولمې مي غوټې

غوټې پرې سوې. نصرو لالا لکه د غمي خان خبره چي یې ګردسره نه وي اورېدلې نور هم وځنډېد، غمي خان غاښونه سره وچیچل، د تشناب دروازه یې په زوره ور وډبول او ویې ویل : ژر را ووزه دا ستا دپلار تشناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چي یو ساعت پکښې تېروې؟ په دې تشناب کې خو موږ ټول حق لرو، داخو هغه پخواني وختونه نه دي. کله چي نصرو لالا له تشناب څخه راووت نو غمي خان په قهر پر ورمنډه کړه، نصرو لالا ځان یوې خواته کړ، غمی خان لکه غشی تشناب ته ننووت او دروازه یې په ځان پسې وتړله. تر دې وروسته مو یو مهالوېش جوړ کړ چي په هغه کې د هر قوم د مامورینو لپاره د تشناب وخت په دقیقو ښودل سوی و.

دوبی تېر سو او هوا سړه سوه. زموږ شعبې د لمر خواته یوه کړکۍ درلوده چي پخوابه غمی خان نژدې ورته کښېناست. دی له دې امله ګټمن و چي یو خو به ښه تود و او بل به یې د کړکۍ له لارې نسوار دباندي توف کول. یوه ورځ نصرو لالا د غمي خان پر ځای ناست و چي غمی خان راغی. کله چي یې نصرو لالا ولید چي د ده پرځای ناست دی نو په خندا یې ورته وویل: نصرو لالا اوس به نو تود سوی یې بس ده زما له ځایه ولاړ سه. پر نصرو لالا دا خبره بده ولګېده، تندی یې تریو کړ او په درد یې وویل : ولي ولاړ سم؟ دا ځای خو یوازي ستا په پچه نه دی ختلی، موږ ټول حق پکښې لرو، زما هم ساړه کېږي. تر دې وروسته پرېکړه وسوه چي کړکۍ ته به هم په نوبت سره کښېنو. د دې نوبت لپاره مو هم یو مهالوېش جوړ او

پر کړکۍ مو ونښلاوه. یوه ورځ نصرو لالا وویل: نن مراجعین اکثره دیوه قوم او یوې سیمې ول، دې خبرې ته هم پام په کار دی. بیا مو د هر قوم د مراجعینو لپاره یو مهالوېش جوړ او د شعبې پر دروازه وځړاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کومه ورځ چي به دیوه قوم د مراجعینو نوبت و، نو کار به یې هماغه یوه مامور کاوه او په شعبه کي به د هماغه قوم په ژبه خبري کېدې چي د شعبې نور مامورین به چندان نه په پوهېدل. دا چي په هماغه ورځ به نور مامورین بې کاره ول نو په خپلوڅوکیو کي به ارام ویده ول.

یوه ورځ چي موږ ټول ویده وو، د خیرو ماما دې خبري راویښ کړو: ایا دا انصاف دی چي یو مامور کار کوي او نور بېغمه ویده دي؟ بیا به مو داسي کول چي تر غرمې به مو کار کاوه او تر هغه وروسته به مو خوبونه کول. زموږ ټایپستي عایشه جاني چي به یو ساعت کار وکړ نو لاسونه به یې د کمپیوټر پر کیبورډ پراته او دا به خوب وړې وله. یوه ورځ په خوب کي له څوکۍ څخه پړمخي راولوېده او پزه یې ویني سوه. کله چي یې د پزي وینو ته پام سو نو په په چیغو یې وویل: د خدای لپاره دا انصاف دی چي یو مامور په زړه او بل په نوې څوکۍ کي ناست دی. سبا زموږ د ریاست اداري مدیر موږ ټولو ته یوه یوه نوې څرخي څوکۍ راوړل. اوس نو زموږ خولی په غوړو کي وې، په څرخي څوکیو کي به مو ښه درانه خوبونه کول چي خرهاري به مو ټوله شعبه پر سر اخیستې وله، په تېره بیا عایشه جاني خو داسي خرهاری کاوه لکه غویی چي دي تازه حلال کړی

وي. اوس موږ د ملي مشارکت شعار په بریالیتوب سره عملي کړی و. که څه هم د خوب پر مهال زموږ خرهاري توپیر سره درلود خو په خوب کي مو داسي احساس کاوه لکه موږ چي ټول یو وجود یو، ځکه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خوبونه او د هغه تعبيرونه يو ډول ول. يوه ورځ مي خوب ليده چي د ملي مشارکت اصل د افغانستان په ټولو ادارو کي عملي سوى دى. زده کړي، تجربې، تقوا او نورو کاري ځانګړتياوو ته هيڅ اړتيا نسته، زه د خپل قومي نوبت له مخي مديريت، رياست، معينيت، وزارت او باالاخره ولسمشرۍ ته رسېدلى يم. دغه ډول خوب مي څو څو ځله وليد، يو عجيبه حالت و، کله چي به مو خپل خوب يو بل ته سره ووايه نو ټولو به يو ډول خوبونه ليدلي ول. زه په وينبه يو عادي مامور وم چي د يوې مياشتي معاش به مي تر بلي مياشتي پوري نه رسېده، خو چي سترګي به مي پټي کړې نو ولسمشر به وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارګ مېلمستیا ولي وځنډېده؟

په ارګ کي دا مېلمستیا د یو شمېر قومي مشرانو په ویاړ جوړه سوې وه چي د کابینې غړیو، معینانو او والیانو هم برخه پکښې درلوده. ولسمشر په خورا خوښۍ د ډوډۍ خوړلو تالار ته راغی، خو کله چي د ډوډۍ خوړلو مېز ته کښېناست نو نابېره یې تندی تریو او له درده سور واوښت. له دې سره سم ټول وارخطاسول چي یا خدایه څه پېښه سوه؟
ولسمشر مخ ته پروت د قورمې غاب ورپورته کړ، بوی یې کړ او بیا یې په درب بیرته پر مېز کښېښود. له دې درب سره لکه ځانمرګی برید چي سوی وي، د کابینې ټول غړي، معینان او والیان له خپلو ځایونو څخه ولاړ سول. یو وزیر چي تر دې مهاله یې له لوړي پرله پسې

اررمۍ کښلې، ناڅاپه یې خوله داسي کلکه بنده سوه لکه د یو چا ژامې چي د یخ له امله سره تېري سي. ولسمشر وویل : اشپز چېري دی، ژر یې راوغواړئ؟ اشپز چي تر دې مهاله د ډوډۍ خوړلو د مېز تر څنګ ولاړ و، منډه کړه او ځان یې د یوه چاغ وزیر شا ته پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ. دا چي ټولو کښته کتل نو د چا پام نه سو چي اشپز د وزیر شا ته پټ دی.
د ډوډۍ خوړلو په تالار کي چوپه چوپتیا خپره سوه، هیڅوک نه پوهېده چي څه پېښه سوه؟ د ولسمشر رنګ نور هم له درده سور سو او ورپسي زیاته یې کړه : له دې مملکت سره هیڅوک هم خواخوږي نه لري. دا چي موږ په خپل ارګ کي دومره بې پروا یو په ولایتونو کي به څه حال وي؟ دا حقیقت تاسي ټولو ته معلوم دی چي زموږ دولت د خیرات په پیسو چلېږي. زموږ یو دوست هیواد چي له تراهګرۍ سره په مبارزه کي زموږ کلک ملاتړی دی او زموږ سره یې بې قید وشرطه ملیونونه ډالره مرستي کړي، ولي یې داسي په اسانه له لاسه ورکړو؟ که دا کار کوو، نو ایا دا به له دې وطن سره جفا نه وي؟
ټولو په یوه خوله وویل : هو صاحب دا خو رښتیا هم چي له وطن سره لویه جفا ده. ولسمشر ترخه خندا وکړه او بیا یې وویل : نو چي داسي ده بیا تاسي سترګي نه لرئ؟
له دې خبري سره سم په ټولو سرونه وځړېدل. ولسمشر بیا د قورمې غاب ورپورته کړ او ویې ویل : تاسي ته معلومه ده چي سبا زموږ د دوست هیواد هندوستان

ولسمشر کابل ته راځي. که تاسي سترګي درلودای او یا مو ډیپلوماټیکه تربیه درلودای، نو نن به مو د غوایي غوښي نه پخولای. کېدای سي د غوایي د غوښو بوی تر سبا پوري هم له لوښو څخه لیري نه سي. که پر دې نازولي مېلمه د غوایي د غوښو بوی ولګېده نو زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو به پزه پرې سي.
تـر دې وروسـته بايـد پـه ارګ کـي د غـوايي غوښـي ګردسره پخې نه سي. بل دا چي ټول لوښي دي لـه ارګ څخـه لـري يـووړل سـي او پرځـای دي يـې نـوي لوښـي رانيول سي، ځکه چي دا لوښي د غـوايي د غوښـو بـوی وهلـي دي. تـر دې وروسـته د خـوراک پـه برخـه کـي د افغانسـتان دولـت د سـبزي خوړلـو د سياسـت مـلاتړ کوي. په هر صورت تاسي خپله ډوډۍ وخورئ زه يې نه خورم د خدای پـه امـان. لـه دې سـره سـم پـه تالار کـي ناسـت ټـول مېلمانـه يـو پـه بـل پسـي ولاړ سـول او د ډوډۍ خوړلو تالار خالي پاته سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکي د وزير صاحب وطندار وای

له مشرانو مي اورېدلي ول چي يو معلم او بل هم خورد ضابط پر يوه حال وي، خو عجيبه ده زه په دې دواړو کي يو هم نه يم بيا هم هيڅ مخ ته نه سم تلای.
يوه شپه مي خپل اروانښاد پلار په خوب وليد، ويل ګل جانه زويه څنګه يې؟ ما ويل پلاره بس پوښتنه مه کوه، يوه مي نه دوې کېږي. زمونږ ددفتر نور کار کوونکي ورځ په ورځ مخ ته ځي، خو زه هغه د چا خبره پياز په ګنډه په ډوډۍ پسي ګرځم، پلار مي وپوښتل : نو ولي مشکل څه دی؟
- مشکل دادی چي زه يوه داسي نيمګړتيا لرم چي زمونږ په دفتر کي يې هيڅوک نه لري، که دا نيمګړتيا مي نه درلودای نو اوس به زما هم خولۍ په غوړو کي

وای.
- څه نيمګړتيا لرې؟ که پوهنتون دي مطلب وي نو هغه خو دي ويلی دی.
- نه بابا پوهنتون خو خپله زمونږ رئيس، نصرو لالا هم نه دی ويلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- انګرېزي او کمپیوټر یادوې؟
- نه یو بل شی مي کم دی
- څه شی دي کم دی؟ پوهنتون دي ویلی دی، په انګرېزۍ او کمپیوټر پوهېږې، ښه ذهن لرې، نور څه غواړې؟
- کاشکي دایو کمال مي هم نه درلودای، خو یوازي د نصرو لالا وطندار وای بس.

که سواد مي نه درلودای هم به مي ښه کار جوړ وای. نصرو لالا که څه هم بې سواده دی خو دا چي د وزیر صاحب وطندار دی، هیڅوک د سواد پوښتنه نه ځني کوي.

سواد خو لا څه کوې، که عقل مي هم نه درلودای نو تر اوسني حال به مي ژوند ښه وای. د نصرو لالا ورور جمال یو مخ له عقله خلاص، په اصطلاح بیړا دی خو هغه دی نر غوندي زموږ اداري مدیر دی، د چا پلار یې مخ ته نه سي درېدای. یاره زه خو وایم که خدای په غوړو کوڼ پیدا کړی وای هم مي هیڅ پروا نه کېده. د نصرو لالا وراره، کوڼ سردار که څه هم په دواړو غوږو نه اوري خو د خریدارۍ مسئول دی.

ځیني انډیوالان مي راته وایي چي ته د بلبلانو په شان خوږه ژبه لرې خو څه فایده؟ کاشکي ګردسره ګونګی

وای خو د وزیر صاحب وطندار وای. ګونګی نعیم چي د نصرو لالا باجه دی خدای بخت ورکړی دی، زموږ لوژستیک مدیر دی.

خلک وایي چي ځواني لوی نعمت دی، خو ځواني له بخت سره خوند کوي، کنه تر دې ځوانۍ خو سپین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړيرتوب ښه دی. د نصرو لالا خوابښې (ګل ببو) چې ووينې نو داسې کباړ سوې، لکه د چمن او کوټې د لاري بس چي ډېر زوړ سي او په اصطلاح له اخ و ټوخه ولوېږي نو خاوندېې څوکۍ ځني وکاږي او بيا غوايي پکښي وړي، خو ګل ببو د نامي لور بيا هم د خپل لوړ بخت له برکته له دې کاره نه ده لوېدلې او زموږ د استخدام مديره ده. څوک څه خبر دي چي دا به د اوياوو کالو وي. مخ يې کندي کندي دی، خو دا لکه بولډوزر هره ورځ دغو کندو ته خورا ډېر پوډر ور اچوي. ظاهري ښه يې د خپل کمال له برکته برابره ده او دفتري کار يې ټوله زه کوم.
مسلک او تجربه دي مي هم په اور پسې سي، لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمين و، خو داچي د رئيس صاحب د خاله زوی دی اوس چپرمين، ياني زموږ عمومي مدير دی.
کله نا کله مي په زړه کي راوګرځي چي کاشکي خو مي مور د وزير صاحب وطنداره وای. د نصرو لالا مرستيال اکبر ته ګوره چي يو موټر اخلي او بل خرڅوي. يوه مياشت مخکي ښارنوالۍ د يو مليون افغانيو پر غلا ونيو، خو دا چي د وزير صاحب خوريی دی، درې ورځي وروسته بيرته راخوشي او اوس د پخوا

په شان پر خپل ځای کار کوي.
زموږ د دفتر ټول مامورين سره خپلوان دي، لکه په تولسي ډرامه کي د (ګويندر ويراني) غوندي يوه کورنۍ ده، نور يې څه کوې زموږ رياست تيار (شانتي نيکيتن) دی. په دوی کي يوازي زه بلا وهلی هم د بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولايت يم او هم له ويراني کورنۍ سره خپلوي نه لرم. اوس دي هم پر ما افرين سي چي د بل ولايت سړی يم او ځان مي ساتلی دی. يو متل دی چي وايي : شاباش دي پر انا سي چي له نهو منو اوړو څخه يې يوه پتيره پخه کړه. په دې باب مي ډېر چورت وهلی دی چي څنګه وکولای سم د ويراني کورنۍ غړی سم؟ خو څه وکړم ماته چل نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوانتنامو پارک!؟

د کندهار هوايي ډګر :

د تحقیق په شعبه کې یو خارجي سړی او یو افغان ترجمان ناست ول. د خارجي مخ تک سور او داسې چاغ و لکه پر مخ چې څو غالبوزو(غومبسو) چیچلی وي خو ترجمان بېچاره بیا داسې ډنګر او نری و لکه د بایسکل پمپ. خارجي قلم او کاغذ راپورته کړ، ویل نوم دي څه شی دی؟ ما ویل نوم مې جانان دی. خارجي زما د نوم په اورېدو له ځایه ولاړ سو، په زوره زوره یې وخندل، په چاغ مخ کې یې تنګې سترګې نوري هم تنګې سوې، دومره تنګې چې نژدې و پټې سوي وای. بس نور به نو څه درته ووایم داسې خوشاله سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي ته چي غوږ هډوکی ورواچوې، خونابېره یې تندی تریو سو، لکه ښځي ته چي د لنګون درد ورولاړسي، مخ یې په سره رنګ کي شنه لمبه وکړه، غاښونه یې سره وچیچل او په ډېر اواز یې وویل: ښه نو ته ملاجانان یې؟

- نه ملا نه یم، زه د اروزګان ولایت د چارچینو ولسوالی یو بزګر یم

- دروغ مه وایه! ته د طالبانو د حکومت په دوهم کال کي د هرات والي نه وې؟

- نه صاحب، زه د طالبانو د حکومت تر پایه پوري په پاکستان کي وم او بل هغه وخت زه د ثوارلسو کالو وم، تا د ثوارلسو کالو هلک لیدلی وي چي والي وي؟

- که ته هرڅونه کوښښ وکړې چي ځان پټ کړې موږ دي بیا هم پېژنو

- قسم په خدای که دروغ درته وایم، که مو زړه ته نه لوېږي راځئ زموږ د مسجد له ملا او د کلي له ټولو خلکو څخه پوښتنه وکړئ

- ملا او کلیوال پرېږده، موږ ډېر اسناد لرو چي ته ملا جانان یې، هغه ملا جانان چي زموږ پر ضد یې په ډېرو عملیاتو کي برخه اخیستې ده.

- دا تاسي څه وایاست ؟ زما په ټول ژوند کي مي په ټوپک والله که یو ټک هم کړی وي، خپله خواري او غریبي کوو، چا ویل چي ما ستاسي سره جنګونه کړي دي؟

- دا به وروسته درته ووایم چي موږ ته چا ویلي دي. اوس یوه بله پوښتنه درڅخه کوم. ورمه شپه ستاسي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کور مخ ته زموږ بې پيلوټه الوتکو د طالبانو يو موټر وويشت، ته دا ووايه چي په دې موټر کي څو طالبان مړه سول او د چا نفر ول؟
- صاحب هغه د طالبانو موټر نه و، بلکي زموږ غوا وه
- ورک سه، ته وا موږ غوا او موټر نه سره پېژنو؟ زموږ څخه د شپې په تياره کي يو انچ شی نه خطا کېږي، ژېړ رنګه دوه سيټه بای فور موټر نه و؟
- درواغ نه درته وايم، قسم په خدای چي غوا وه.
خارجي تندی تريو کړ او ترجمان ته يې اشاره وکړه چي دی اوس بوزه.

د باګرام هوايي ډګر :

کله چي مي له سر څخه توره کڅوړه ليري کړل سوه نو ګورم چي په يوه کوټه کي يم او يو خارجي سړی مي مخ ته ناست دی، خارجي د سترګې مشي په ډول لاس رااورد کړ، ويل زما نوم جان دی. په پوښتنو يې لا شروع نه وه کړې چي خوله يې د خندا په ډول ويړه سوه، ما چي ده ته وکتل نو ما هم ورسره وخندل. زما خندا به نو څه وه چي ځان مي په لوی جنجال کي واچاوه. جان راولاړ سو او پر مخ يې يو څو چپلاخي ووهلم، ويل بې ادبه ته پر ما خاندې؟ ما ويل پر تا مي نه دي خندلي، ما چي ويل ته خاندې، ما هم درسره وخندل. ترجمان په تريو تندي راته وويل چي مه خانده، د جان خوله دغسي ده سړی چي وايي راته خاندي. جان قلم او کاغذ مخ ته کښېښوول او ويې ويل: ښه ملا جانانه! ته اول موږ ته دا ووايه چي ملاعمر چېري دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د خدای لپاره زه په ملاعمر څه خبر یم او بل چا ویل چي زه ملا جانان یم؟
- تا خپله وویل چي نوم دي جانان دی او ملا جانان ځکه یې چي زموږ سپي درته غپلي دي
- نو سپی خو هسي هم غاپي؟
- زموږ سپی ډېر هوښیار دی، هیڅکله بې ځایه چاته نه غاپي، تراهګر ډېر ښه پېژني. تا ولیدل چي په شلو نفرو کي یې یوازي تاته وغپل.
- صاحب زما تر نیولو یو ساعت مخکي زموږ کور بمبارد سو چي زما پلار او مور پکښې شهیدان سول، ښایي زما له کالیو به د باروتو بوی ولاړېده، ځکه یې راته غپلي دي.
- یه داسي نه ده، زموږ سپی هیڅکله زموږ خپلو باروتو ته نه غاپي. ښه اوس دا راته ووایه چي ورمه ورځ چي ته د چارچینو پر سړک ولاړ وې او په بوجۍ کي دي ماینونه اچولي ول، هغه دي چېري ښخ کړل؟
- صاحب قسم په خدای چي هغه زموږ د پالېز ژیړ کدوان ول چي بازار ته مي د خرڅولو لپاره وړل.

جان تر دې پوښتني وروسته پر مخ یوه کلکه څپېړه راکړه او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی راڅخه وباسه .

د ګوانتنامو زندان :

لس ورځي پرله پسې یې د اوسپني په یوه تابوت کي اچولی وم، په تابوت کي داسي توره تیاره وه چي دلاس ګوتي نه ښکارېدې، تابوت هیڅ سوری نه درلود،

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازي یې یوه توربخنه ښیښه درلوده، کله چي به مو شکایت کاوه نو پر دغه توره ښیښه به مو لاس تېر کړ او عسکر به راغی. لسمه ورځ زما د تابوت سر خلاص سو او یوه ترجمان راته وویل چي راځه! ترجمان او یوه عسکر تر اوږو ونیولم او یوې کوټې ته یې بوتلم. په کوټه کي یوه پنډه ښځه ناسته وه چي قلم او کاغذ یې مخ ته پراته ول. که څه هم دې خندل مګر زه نه پوهېږم چي راته خندل یې او که راباندي خندل یې، خو ما زړه نه سوای کولای چي وخاندم. هغې وویل : اسامه او ملاعمر چېري دي؟

- نه یم خبر
- د پنټاګون او واشنګټن په پېښه کي د چا لاس و؟
- قسم په خدای که زما لاس پکښې و؟
- په یمن کي چي پر کښتۍ برید وسو او څوارلس امریکایان پکښي ووژل سول، هغه مهال ته چېري وې؟
- نه یم خبر، ماپه خدای که په ټول ژوند کي کښتۍ لیدلې هم وي
- ته پوهېږې چي موږ ولي بندي کړی یې؟
- نو دا خو تاسي راته وواياست چي ولي مو بندي کړی یم؟ تاسي خو واياست چي ته ملاجانان یې او زه ملاجانان نه یم
- نو که ته ملاجانان نه یې، ملاجانان چېري دی؟
- زه څه خبر یم چي ملا جانان چېري دی
- ګوره دا کار ستا په خیر دی، یا خو ووایه چي ته خپله ملاجانان یې او که ملا جانان نه یې نو د ملاجانان په باره کي موږ ته معلومات راکړه، که دا معلومات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راګرل نو بس په هغه ورځ دي خوشي کوو.
کله چي ما له دې دواړو خبرو څخه نټه (انکار) وکړ نو خارجي ښځي پر سترګو يوه کلکه څپېړه ووهلم او عسکر ته يې اشاره وکړه چي راڅخه ويې باسه. عسکر په سر توره کځوړه راواغوستله او په يوه تنګ قفس کي يې واچولم. خوب، خوراک او هر څه مي په همدې قفس کي ول. څنګ ته مي دغسي نور قفسونه هم ول. ددې قفسونو ښه والی دا و چي يو بل ته نژدې ول، يوه بندي د څنګ ملګری هم ليدای سوای او هم يې خبري ورسره کولای سوای. کله چي به سهار راويښ سولو نو چا به ماشومان، چابه خپلوان او چا به خپل کور کلی په خوب ليدلي ول. له زندانه څخه خوشي کېدل خو به مو هره شپه په خوب ليدل.
يوه شپه مي خوب ليده چي په يوه لوی او ښايسته پارک کي يم، داسي يو پارک وي چي هرډول اسانتياوي لري، نور يې څه کوې چي د هيڅ شي کمی پکښي نه وي. سهار مي دغه خوب خپل يوه ګاونډي بندي ته ووايه، هغه راته وويل چي انشاء الله خدای به دي ازاد کړي.
په همدې شکنجو او ظلمونو کي دوه کاله راباندي تېر سول. يوه ورځ يې زما يو همسايه و ايست او پر ځای يې بل بندي هغه قفس ته راوست. همسايه ته مي وويل چي ته د کوم ځای يې؟ هغه راته وويل چي زما نوم ملا جانان دی او د کندهار ولايت دپنجوايي ولسوالۍ اوسېدونکی يم.
په خبرو خبرو کي پوه سوم چي دا هغه ملاجانان و

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې زه یې دده په نوم راوستلی وم. ملا جانان ته مې وویل چې د خدای پر پار، زما سره مرسته وکړه، ته خو هسې هم په بلا اخته سوی یې، زه یې ناحقه ستا په نوم راوستلی یم. ملاجانان وویل چې ما خو خپل نوم نه دی اړولی او نه مې خپل کارونه ځنې پټ کړي دي. له ملاجانان سره مې جوړه کړه چې دا وار به دواړه ورته وایو چې اصلي ملاجانان مخکې لا ګوانتنامو ته راوستل سوی دی.
یوه ورځ یې تحقیق ته وغوښتلم چې دا وار د تحقیق په شعبه کې نوی خارجي ناست و. مخ ته پراته کاغذ ته یې وکتل او بیا یې وویل: موږ په تېر تحقیق کې درځخه غوښتي ول چې یا ووایه چې ته ملاجانان یې او یا د ملاجانان په اړه معلومات راکړه. اوس دي څنګه خوښه ده؟ ما ویل زه خو ښکاره خبره ده چې ملاجانان نه یم خو ملاجانان په لاس درکولای سم. په دې خبره خارجي دومره خوشاله سو چې تر خوله یې لکه غویی لویي لویي رمباړي ووتلې. ماته یې وویل چې هله ژر راته ووایه چې ملاجانان چېري دی؟
- په همدې زندان کې دی
- ټوکې مه کوه، سمه خبره وکړه
- ټوکې نه کوم، راځئ چې درته ویې ښیم، هغه په خپله خوله اقرار کوي چې زه ملاجانان یم
- تا پر موږ د بې عقلانو ګمان کړی دی او په خپلو چټیاتو زموږ وخت ضایع کوې.
- چټیات نه دي،راځئ په خپله یې وګورئ، زما څنګ ته په فلاني قفس کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خارجي ته درد ورغی او عسکر ته یې اشاره وکړه چې دی بوزه. عسکر هم تر لاس ونیولم او د اوسپني په تابوت کي یې واچولم. سبا یې له تابوت څخه راوایستلم او د تحقیق شعبې ته یې بوتلم. د تحقیق مامور راته وویل چي مبارک دي سه، خوشي کیږې،بیا یې یو کاغذ راوړاندي کړ او ویې ویل : دلته ګوته ولګوه!

- زه خو یې نه سم ویلای، دلته څه شي لیکل سوي دي؟

- دلته لیکل سوي چي زه د طالبانو او القاعده شبکې مهم غړی وم او اوس وعده کوم چي بیا به په تروریستي عملیاتو کي برخه نه اخلم. زه د امریکا له متحده ایالاتو څخه مننه کوم چي په ګوانتنامو پارک کي یې زما ډېره ښه مېلمه پالنه کړې، په خپلو پیسو یې دې پارک ته راوستلی او اوس مي هم بیرته په خپلو پیسو کور ته استوي.

- د خدای لپاره زه کله طالب او القاعده وم؟

- ته خو ځکه طالب او القاعده یې چي کله زموږ سپي پر تا بوی وکیښ نو تا چیغه ورته ویلي دي او رټلی دي دی، بل دا چي په بوجۍ کي دي ماینونه اخیستي ول او غوښتل دي چي زموږ ټانکونو ته یې ښخ کړې.

- دا درواغ دي، هغه خو کډوان ول

- کډوان ول او که رومیان، خو زموږ سره د ماینونو په نوم ثبت دي.

ما ورته وویل چي تاسي ټول درواغ وایاست، زماسره مو څومره ظلمونه وکړل، ما ته مو بیخي د سړي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

سترګه نه دي کتلي او اوس واياست چې ته په پارک کي اوسېدلې؟ خارجي په خندا يو کوچنی ټايپ ريکارډ راپورته کړ او ويې ويل: دا دی تا خپله ويلي دي چې زه په پارک کي اوسېږم او ډېر خوشاله يم. بيا يې زما هغه خوب چي انډيوالانو ته مي ويلی او دوی په غلا ثبت کړی و راته واوراوه. وروسته يې راته وويل چې ستا خوښه ده که ګوته نه لګوې نو د تل لپاره به دلته بندي يې او که ګوته لګوې نو خوشي کوو دي، خو په دې شرط چي چاته به نه وايې چې زه په زندان کي وم، بلکي ورته وايې به چې زه د امريکايانو په مالي لګښت د سيل او چکر لپاره د کيوبا هيواد ته تللی وم. زه هم ناچاره سوم، ګوته مي ولګوله او له زندانه راخوشي سوم.

اوس مي کله کله په زړه کي راوګرځي چي ياره جانانه

که پوليس وای نو د دنيا په هيڅ کونج کي به څوک درڅخه ورک سوی نه وای، وګوره ناټو، ايساف،

امريکايان او ددوی انډيوالان څومره باټي ولي چي مونږ داسي تخنيک لرو او هيڅوک نه سي راڅخه پټېدای، بيا يې هم ملاجانان پيدا نه کړ خو ما په يوازي سر او تش لاس ملاجانان پيدا کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ولسمشر فرمان نه چليږي

ولسمشر په مجلس کي په نوبت د هرچا ستونزوته غوږ نيوه، کله چي زما نوبت راغی نو په لوړ اواز او فاتحانه انداز يې راته وويل : معلم صاحب اوس خو به دي زړه پر ارامه سوی وي؟ څنګه سو پر هغه نومره ځمکه دي کور جوړ کړ کنه؟

- نه صاحب که رښتيا درته ووايم نو هغسي سرګردانه او لالهانده ګرځم

- ولي ولي خدای دي يې خير کړي؟ ماخو فرمان درکړی و

- صاحب زه به نو څه درته ووايم، ښاروال دومره زورور سړی دی چي زه يې له وېري شکايت هم نه سم کولای

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په دې کي د وېرې څه خبره ده، ووایه!
- خبره داسي وه چي ستا فرمان مي یو کال شعبه په شعبه وګرځاوه، خو هیڅ ګټه یې و نه کړه، اخیر ښاروال سپینه خبره راته وکړه، ویل قسم په خدای چي پنځه زره ډالره را نه کړې که په ځمکه کي ستا کولنګ ووهل سي. ما ویل د خدای پر پار دا دی د ولسمشر فرمان راسره دی، ده ویل زه دي نه ولسمشر منم او نه یې فرمان، ورځه لاس دي خلاص!
ددې خبري په اورېدو سره ولسمشر تک سور سو، یو سوړ اسوېلی یې وکیښ، یو ګیلاس اوبه یې پر سر پورته کړې او بیا یې وویل :
معلم صاحب ته بښغمه اوسه! دادی دا ټول خلک شاهدان دي، تر څو چي مي دا اوس اوس ستا کار نه وي در خلاص کړی، والله که یا خوب وکړم او یا خوراک، تا ماته مخکي ولي نه ویل؟ اوف اوف څومره به سرګردانه سوی یې! ته دا بدبختي وګوره، یو معلم بېچاره چي د اولاد په وچه ډوډۍ یې وس نه رسېږي پنځه زره ډالره به له کومه کړي؟ د مجلس خلکو ته یې وویل چي تاسي دلته اوسئ ،زه ډېر ژر بیرته راځم.
ولسمشر زه تر لاس ونیولم او خپل دفتر ته یې بوتلم. هلته یې خپل سکرتر ته وویل چي هله ژر کوه فلانی راخبر کړه! یاره که رښتیا ووایم نو له ډېري وارخطایۍ څخه مي د بدن وېښتان جګ جګ ودرېدل، ما ویل ښاروال به خامخا اعدام کړي، ځکه چي د ولسمشر او قانون سپکاوی یې کړی دی، بیا به مي ویل چي څه ښه دی چي دا رشوت خوره خو اعدام کړي، خلک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې له شره خلاص سي، ده هم د چا دا نه منل، وايـي : بـازي بـازي بـه ريـش بابـا بـازي؟ بيـا مـي ويـل چـي دې ښاروال خوښه ډېري پيسې ټولي کړي دي او ډېر زورور سړی هم دی، داسي نه وي چي په رشوت ځان خلاص کړي، سبا به تاته يوجنجال جوړ کړي. بيا به مي ځان تـه په خپله ډاډ ورکاوه، ما ويل کلـه چـي يـو ولسمشـر يـوه موضوع دومره جدي وګڼي او دوسيه يې هـم پـه خپلـه فيصله کړي نـود ښـاروال بـه څـه حـال وي؟ خـدای خبـر چي دومره موقع به پيدا کړي چي ځان خلاص کړي .

په زړه کي مي کرل او رېبل چـي د سـکرټر اواز مـي تـر غوږ سو او هغه سړی يې راوسـت چـي ولسمشـر ورتـه ويلي ول. د ولسمشر تندی وغوړېده، راولاړ سو زه يـې په غېږ کي ونيولم او راتـه ويـې ويـل: يـو متـل دی چـي وايي : غوټـه چـي پـه لاس خلاصـېږي غـاښ تـه حاجـت نسته، له ښاروال صاحب سره نور جنجال مه کوه، ستا خو هسي هم څمکه مطلب ده، نـه دده محاکمـه کـول، زه به پنځه زره ډالره درکړم او ور يې کړه .

کله چي مي پيسې په جېب کي واچـولې نـو ولسمشـر لـاس پـر اوږه راکښېښـود او پـه خنـدا يـې راتـه وويـل : ګـوره بيـا ونـه وايـې چـي پـه دولتـي ادارو کـي د خلکـو کارونـه ځنـډېږي، دادی سـتا کـار پـه نـيم سـاعت کـي خلاص سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان اپریل فول سو

واشنګټن : السلام علیکم
کابل : وعلیکم السلام، یاره لکه چي عمر مو ډېر دی، دا اوس مو یاد کړئ، هغه و چي تاسي ټلیفون راوکړ. ښه څنګه یاست؟ دلته خو خیر و خیر یت دی، الحمدلله نن مو ستاسي د عسکرو په اړه کوم بد خبر نه دی اورېدلی .
واشنګټن : بد خبر سته خو تاسي ځان ناګاره اچوئ
کابل : قسم په خدای که درواغ درته وایو، موږ هر سهار تر خپل ملت د مخه لومړی ستاسي د سلامتی خبر اخلو، نن بیخي خیر و خیریت دی
واشنګټن : تاسي هم عجیبه خبري کوئ، په نن ورځ کي هم تاسي وایاست چي خیر وخیریت دی، لبړ په مسئولیت زموږ پوښتني ته ځواب راکړئ، موږ ټوکي نه کوو، جدي موضوع ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل : صاحب هیله کوو، تاسي خبره لږ واضح کړئ!
واشنګټن : ډېر د افسوس ځای دی چي یوه موضوع په نړیوالو رسنیو کي راځي، موږ دلته په واشنګټن کي په خبرېږو او تاسي هلته نه یاست خبر .
کابل : تاسي خو موږ ته وواياست چي څه خبره ده؟ موږ خو په خپله ګناه هیڅ پوه نه سولو
واشنګټن : خبره دا ده چي نن سهار په اروزګان کي سبي (Sabi) ورکه سوې ده؟
کابل : سبي څوک ده؟
واشنګټن : سبي د استرالیایي ځواکونو یوه ماین پاله سپۍ ده
کابل : ځه بابا! موږ چي ویل سړی ورک سوی دی، له سپۍ څخه مو هم دومره لویه کیسه جوړه کړه.
واشنګټن : ګورئ دا یوه جدي موضوع ده. که بله ورځ مو داسي خبره وکړه، نو استرالیا څه چي موږ به هم له افغانستان څخه خپل عسکر وباسو، موږ ته خپله یوه سپۍ هم ډېره مهمه ده.
کابل : نه نه، هسي یوه ټوکه مو وکړه، بیا دا سي خبره نه کوو، خو ګورئ چي له افغانستان څخه عسکر و نه باسئ، که نه زموږ نهه منه اوړه به یوه پتیره سي.
واشنګټن : تاسي ته به خپلي ملي ګټي ټوکي ښکاري، خو زموږ ګټي هیڅ وخت د ټوکو په ژبه مه مطرح کوئ، کنه بیا خو پوهېږئ چي موږ څه کوو
کابل : زموږ ټوکه یوازي د سپۍ په اړه وه او هغه مو هم ځکه وکړه چي موږ او تاسي خو سره انډیوالان یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : انډیوالي منډیوالي نسته، انډیوالي یوازي د ګټو وي او نن زموږ د ګټو خبره ده، یاني یوه غربي سپی ورکه سوې ده او دا ستاسي مسئولیت دی چي باید ژر تر ژره یې پیدا او موږ ته یې را وسپارئ
کابل : تاسي لطفاً یوه دقیقه تلیفون په غوږ کي ولرئ چي موږ امنیتي ارګانونو ته حکم وکړو چي ستاسي د سپی لټون پیل کړي
واشینګټن : نه بابا موږ یوه دقیقه نه سو کتلای، تر تلیفون وروسته ورته وواياست
کابل : ښه سمه ده خو که اجازه وي یوه خبره کولای سو؟
واشنګټن : خبره مو وکړئ!
کابل : تاسي به مو په انډیوالانو کي ګڼئ یانه، خو پر موږ ډېر ګران یاست، ګورئ څه موده مخکي ستاسي ځواکونو په شینډنډ کي زموږ ګڼ شمېر ملکي خلک ووژل خو موږ ستاسي څخه په رسمي ډول یوه تشه ګیله هم و نه کړه.
واشنګټن : دا په تاسي پوري اړه لري چي د خپلو خلکو پوښتنه کوئ کنه، خو پر موږ خپل خلک څه چي خپل سپي هم ډېر ګران دي. ما مخکي هم درته وويل چي دا یوه غربي سپی ده او غربي سپی خاوند لري. زما د خبري مطلب دا دی چي ددې کار پړه ستا سي پر غاړه ده
کابل : وبخښئ څنګه زموږ پر غاړه ده؟
واشنګټن : ځکه چي تاسي په دې اتو کالو کي یوازي امنیت هم را نه وست، که تاسي سیاسي کفایت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظرفیت درلودای نو نن به زموږ یوه باتجربه سپی نه ورکېده
کابل : نو په دې کي زموږ څه ګناه ده؟ امنیت خو نړیوالو تراهګرو خراب کړی دی
واشنګټن : نو تاسي خو هم یوازي نه یاست، نړیواله ټولنه اوږه پر اوږه درسره ولاړه ده، ان دا چي ارګ مو هم نړیواله ټولنه ساتي
کابل : د یوې خبري اجازه ده؟
واشنګټن : هو! خو په دې شرط چي تکراري خبره به نه وي
کابل : نه که مو خوا بدېږي نه یې کوو
واشنګټن : خبره مو وکړئ!
کابل : که په ټول ژوند کي د یوې بې ادبی اجازه راکوئ نو موږ به ووایو چي نړیوالي ټولني هم په دې برخه کي خپلي ژمني نه دي پوره کړي.
واشنګټن : کومي ژمني یې نه دي پوره کړي؟
کابل : مثلاً په دومره وخت کي به په افغانستان کي تراهګر وځپو، ستاسي اردو او پولیس به در جوړ کړو، اقتصاد به مو پیاوړی کړو، افغانستان به له سره داسي ورغوو لکه جرمنی، دا به وکړو او ها به وکړو.
واشنګټن : پوهېږئ چي زموږ دغه وعدې په کوم ترون پوري اړه لري؟
کابل : دا خو ښکاره خبره ده چي د بن په ترون پوري اړه لري
واشنګټن : نه د بن په ترون پوري اړه نه لري، که ستاسي یاد وي نو موږ د بن له ترون څخه یوه میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکي تاسي ته وويل چي موږ په هر ډګر کي ستاسي سره ولاړ يو

کابل : هو زموږ ياد دي، نو بيا ولي اوس نه راسره درېږئ؟

واشنګټن : اې ساده ګانو! موږ دا منو چي ستاسي سره مو دغه وعدې کړي دي خو پوهېږئ چي هغه کومه نېټه وه؟

کابل : ياره نه مو ده ياد

واشنګټن : ستاسي يوه کمزوري دغه ده چي حافظه مو چندان کار نه کوي، موږ دغه خبره د اپريل د مياشتي پر لومړۍ نېټه درته کړې وه، تاسي ته خو معلومه ده چي د اپريل لومړۍ نېټه د درواغو نړيواله ورځ ده.

کابل : نو تاسي خو تر هغه وروسته هم خپلي ژمني نه دي پوره کړي

واشنګټن : زموږ ټولي ژمني په هماغه يوه تړون پوري اړه لري چي د اپريل پر لومړۍ نېټه مو درسره کړې و

کابل : اوف ! ياني موږ اپريل فول سولو؟

واشنګټن : نو ستاسي څه خيال دی؟ دا چي په دغه ورځ په ټوله نړۍ کي خلک درواغ وايي دومره مهمه نه ده، مهمه دا ده چي سړی په دغه ورځ ټوله نړۍ وغولوي. لکه څنګه چي امريکايان په نورو ډګرونو کي تر ټولو مخکي دي، دا دی په درواغو کي يې هم لومړی مقام وګاټه، دې ته نو اپريل فول وايي!؟

کابل : اوس تاسي خو دا سيالي وګټله، موږ به ملت ته څه ځواب ورکوو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : که په درواغو وي نو چل یې ډېر اسانه دی، خو که په رښتیا ویلو وي نو تاسي خپله یوه د حل لاره ورته پیدا کړئ!
کابل : په درواغو څنګه ملت ته ځواب ورکړو؟
واشنګټن : واه واه! عجیبه خبره مو وکړه، لکه تاسي چي تر اوسه پوري خپل ملت ته هیڅکله درواغ نه وي ویلي.
کابل : درواغ، درواغ، اخیر نور لا څونه درواغ ؟
واشنګټن : ګورئ موږ او تاسي خو یو بل ښه سره پېژنو، موږ تاسي او تاسي خپل ملت ته درواغ وایاست، داسي ښه غوښن او ښکرور درواغ .
کابل : موږ خو تل ستاسي خوښي ته ګورو، ان دا چي درواغ مو هم تل ستاسي په خوښه ویلي دي، اوس هم ستاسي خوښه ده، ایا درواغ بیخي پرېږدو؟
واشنګټن : نه بابا، درواغ مه پرېږدئ ، داسي وکړئ چي یو یې موږ ته مه وایاست او بل د یوه رسمي فرمان له لاري د اپریل لومړۍ نېټه د درواغو ویلو لپاره رسمي ورځ اعلان کړئ
کابل : هغه متل دی چي وایي ورانه به یې کړې، جوړه به یې نه کړې. وېرېږو چي په بلا مو اخته نه کړئ
واشنګټن : وارخطا کېږئ مه، تاسي اوس هم ددې ډګر اتلان یاست، ستاسي د حکومت په اړه دا مقوله ډېره مشهوره ده چي وایي : که ستاسي ټولي غوږي وعدې راټولي کړل سي نو دومره غوږي ځني ایستل کېږي چي یوه فابریکه یې هم نه سي تولیدولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل : هو صاحب ستاسي خبره رښتیا ده، خو دا فابریکه هم ستاسي په همکارۍ جوړه سوې ده، ښه اوس دا وواياست چي ددې کار ګټه به څه وي؟
واشنګټن : ګټه به یې دا وي چي که کومه مهمه ژمنه مو کوله نو په همدې ورځ به یې کوئ، مثلاً که د خپل کار کلنی راپور مو ورکاوه او یا مو خپله کومه نوې طرح اعلانول نو باید د اپریل پر لومړۍ نېټه یې اعلان کړئ، بیا که مو خپلي ژمني پوره هم نه کړې نو ملت به ګیله نه درڅخه کوي.
کابل : خو...
واشنګټن : خو مه پکښي راباسئ، دا د نړیوالي ټولني امر دی، پوه سوئ؟
کابل : نه مطلب مي دا نه و چي ستاسي خبره نه منو، موږ ویل چي په ګټو یې لږ پوه سو
واشنګټن : یاره تاسي خو په نیمه هیڅ نه پوهېږئ، هسي په موږ سپیني خبري کوئ. نه وینئ چي موږ د تراهګرۍ په نوم په افغانستان کي څنګه خپل نظامي حضور ته مشروعیت ورکړی دی؟ دغسي تاسي هم خپلو درواغو ته مشروعیت ورکړئ. نن داسي یو وخت دی چي باید سړی د هر کار لپاره جواز ولري. تاسي ګورئ نن ورځ که څوک غواړي چي په افغانستان کي خلک مړه او یا برمته کړي نو امنیتي کمپنۍ جوړوي، که غواړي چي غلا وکړي نو (اینجوګاني) جوړوي. تاسي هم لومړۍ د درواغو لپاره یو د اوړو پزه جوړه کړئ او بیا یې نر غوندي واياست!
کابل : پر غبرګو سترګو دغسي به وکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : دا کار ډېر ژر تجربه کړئ، موږ باور لرو چي خامخا ښه نتیجه ورکوي، ښه نور نو د خدای په امان

کابل : په مخه مو ښه، ډاډه اوسئ چي ستاسې سپی به هیڅکله ضایع نه سي، له ټلیفون کولو څخه مو ډېره ډېره مننه .

سبا سهار له ارګ څخه یو فرمان صادر سو. په فرمان کي د اپریل لومړۍ نېټه چي د وري د میاشتي له دوولسمي نېټې سره سمون خوري د درواغو ویلو لپاره د رسمي ورځي په صفت اعلان سوه. په فرمان کي دا هم راغلي وه چي په دې ورځ کي دولتي چارواکي، سیاسي ګوندونه، مدني ټولني او اینجوګاني د درواغو ویلو اجازه لري خو د ملت لپاره درواغ ویل ګناه ده. څه موده وروسته د حساب ورکولو ورځ د اپریل لومړۍ نېټه وټاکل سوه، دغه ډول په همدې ورځ د نوي منتخب دولت طرح هم اعلان سوه چي امنیت، له طالبانو سره خبري اتري، د تراهګرۍ پر وړاندي مبارزه، د کوکنارو کښت، د فساد له منځه وړل ، بیا رغونه او د ملي اردو او پولیسو جوړول یې مهمي برخي وې.

(۱) : ازادی راډیو خبر ورکړ چي یوه بم موندونکې استرالیایي سپی چي د (۲۰۰۸) میلادي کال په سپټمبر کي په اروزګان کي د جګړې پر مهال ورکه سوې وه، څوارلس میاشتي وروسته، یاني د ۲۰۱۰ میلادي کال د نوامبر د میاشتي پر (۱۲) نېټه پیدا او بیرته د استرالیایي ځواکونو اډې ته ورسول سوه.
د استرالیا صدراعظم (کیون رډ) په دغه ورځ نابېره اروزګان ته سفر وکړ او د خپلي وطنداري سپی په راخوشي کېدو یې خورا ډېره خوښي وښووده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ړندو حکومت

په افغانستان کې په هر یوه ساعت کې شپږ لوړپوړي دولتي چارواکي په سترګو ړندېږي. دغه خبره په افغانستان کې د نړیوال روغتیایي سازمان استازي ډاکټر پیټر ګراژ د لید د نړیوالي ورځي په مناسبت وکړل، ده زیاته کړه چي ددغو ړاندو په سلو کي شل یې بهرنیان او پاته نور یې افغانان دي. په بهرنیو ړاندو کي ملکي خلک هم شامل دي، خو افغانان ټول لوړپوړي دولتي چارواکي او یا په دولت پوري تړلي خلک دي.

یاد سوي ړانده اکثره د دوبي په موسم کي د افغانستان د کابل په شیرپور، وزیر اکبر خان مېنه، خوشال خان مېنه، کارته سه، کارته چار، کارته پروان او خیر خانه مېنه کي اوسېږي خو په ژمي کي دبی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

امریکا، انګلستان، جرمني، بنکاک، سویس او داسي نورو بهرنیو هیوادونو ته ځي. د دوی کاروبار ډېر ستړی دی، ځکه چي ټوله ورځ د ډالرو جوالیتوب کوي او یو ګړی هم ارام نه کښېني. دغه ډانده خلک د دولت په مهمو پوستونو کي کار کوي، لکه په ولسي جرګه کي د دولت پر کړنو د څار کمیسیون، د قانون پر پلي کېدو د نظارت کمېټه، د فساد پر ضد د څار کمېټه، له افغانستان سره د بهرنیو مرستو د څار کمېټه، د انتخاباتو د څار کمېټه، پر رسنیو د نظارت کمېسیون، د محبسونو د نظارت کمیسیون، د اروپایي ټولني له خوا د افغانستان پر انتخاباتو د نظارت اداره، ملي امنیت، لویه څارنوالي، یوناما، د بشري حقونو د څار کمیسیون او نورو مهمو ادارو کي کار کوي.

ډاکټر ګراژ وویل چي ددغو ناروغانو پر سترګو لومړی د ډالرو پردې غوړېږي چي بیا یې ورو ورو لید کمېږي او په پای کي یو مخ ړندېږي. کله چي ړوند سو بیا یوازي ډالر او د ډالرو پیدا کولو لار او ګودر ویني. ډاکټر ګراژ اندېښنه وښووله چي دا ستونزه په افغانستان کي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چي دا ناروغي ساري او میراثي ده، یاني هم له مور او پلار څخه اولاد ته لېږدول کېږي او هم هغه څوک په اخته کېږي چي له دوی سره یو ځای کار کوي. که څه هم نوري ساري ناروغۍ د تماس، هوا، ګډ خوراک او نورو لارو له ناروغ څخه روغ سړي ته ورځي خو دا ناروغي یوازي د ګډ فکر او کار کولو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاري روغ انسان ته لېږدول کېږي. ډاکټر ګراژ وويل چي په دې ناروغۍ هغه خلک ډېر ژر اخته کېږي چي پخوا يې پر سترګو د ايراني تومنو، پاکستانۍ کالدارو او روسي روبلو پردې غوړېدلي وي. په دې ناروغۍ که څه هم په هر موسم کي انسان اخته کېداى سي خو د ولايتي شوراګانو، ولسي جرګې او ولسمشرۍ انتخاباتو او له افغانستان سره د مرستو په باب کنفرانسونو پر مهال په دې ناروغۍ د اخته کېدو چانس تر بل هر وخت ډېر دى.

اتيا کلن بوډا چي د نوم له ښوولو يې ډډه کوله وويل چي زوى يې په غبرګو سترګو ړوند دى، دى وايي چي زوى يې مخکي په سترګو جوړ او هر څه يې سم ليداى سواى، خو له کومي ورځي راهيسي چي يې د انتخاباتو دکميسيون د نظارت په څانګه کي کار شروع کړى نو ورځ په ورځ يې د سترګو ليد کمېده چي وروسته بيخي ړوند سو . دى وايي چي که څه هم دوى اوس په بوجيو بوجيو ډالر لري خو ستونزه دا ده چي زوى يې يوازي ډالر ويني او ډالر پېژني، نور نه مور او پلار پېژني او نه هم نور خپلوان ، ان دا چي خپل ولس بيخي ځيني هېر سوى دى. دغه سړى وايي چي زوى يې نه يوازي دا چي له ډالرو پرته څوک نه ويني، بلکي څه اوري هم نه، بس يوازي هغه څه اوري چي د ډالرو په باب وي.

يو روغتيايي کارپوه چي ده هم له نوم ښوولو ډډه وکړه ددې ناروغۍ د نښو نښانو په باب وويل چي، دا ناروغي د ډالرو په اندازې او سياسي موقف پوري اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، یاني کله چي د یو چا ډالر بیخي ډېر او سیاسي دریځ یې لوړ وي، نو نه یوازي دا چي په سترګو ړندېږي، بلکي په غوږو کوڼ او پر دې سربېره یې یوه سترګه هم رپېږي. دی زیاتوي چي دا ناروغي یو څو کاله یوازي له سترګو سره کار لري خو وروسته د انسان عقل هم اغېزمن کوي، یاني وروسته د ناروغ عقل یوازي د ډالرو په اړه کار کوي اوبس.
د جمهوري ریاست یوه ویاند وویل چي په دې ورځو کي د نړیوالي ټولني له خوا پر افغان دولت فشار ډېر سوی چي په دولت کي اداري فساد ډېر سوی او دولت پر خپلو فعالیتونو واک او کنټرول له لاسه ورکړی دی، ځکه نو دولت پرېکړه کړې چي د دولت پر مهمو پوستونو ړانده خلک وګماري چي د دولت او بهرنیانو ټولي کړني او فعالیتونه په خپلو سترګو ووینی او په دقیقه توګه یې وڅاري.
د افغانستان د دولتي روغتیا وزارت وایي چي دا ناروغي په دولت کي دومره ډېره سوې چي ان تر ارګه پوري هم رسېدلې ده. دا وزارت اندېښنه ښیي چي که ددې ناروغۍ مخه و نه نیول سي نو په راتلونکو څلورو کالو کي به د دولت ټول مامورین په سترګو ړانده او په غوږو کاڼه سي.
له بلي خوا ولسي خلک ددې ناروغۍ په اړه ژوره اندېښنه لري. د کابل ولایت یو ځوان چي ګرالبي یې شکېدلي او د میرویس میدان پر چوک د مزدورۍ لپاره ولاړ دی وایي چي دی له یوې اوونۍ راهیسي د خوارۍ او مزدورۍ لپاره راځي خو کار نه مومي او بیرته کور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړی ترې ځي، دی وایي چي دولتي چارواکي په سترګو ړانده سوي او د دوی لوړه ، تنده او بېوزلي ګردسره په سترګو نه ویني.
د کندهار د شاه ولیکوټ ولسوالۍ یوه سپین سرې ښځه چي د بهرنیو ځواکونو په بمباریو کي یې ټوله کورنۍ وژل سوي او خپله یې هم یو لاس پرې سوی وایي چي، دولتي چارواکي نه یوازي دا چي په سترګو ړانده سوي، بلکي په غوږو هم کاڼه سوي دي، ځکه چي د دوی ژړاوي او نارې اسمان ته رسېږي خو چارواکي یې نه اوري.
اوسمهال عام افغانان په دې فکر کي دي چي څنګه ددې خطرناکي ناروغۍ مخه ونیسي، خولا تر اوسه ددې ناروغۍ کوم موثر علاج نه دی موندل سوی. په افغانستان کي د یوه خصوصي بانک مشر، ډالر پوه زمری خان وایي چي دا ناروغي هیڅ علاج نه لري، خو دا چي ملت ناخوښه دی نو یوه لاره یې دا ده چي نړیواله ټولنه له افغانستان سره خپلي ډالري مرستي نوري هم زیاتي کړي، ددې کار په نتیجه کي به د ټول ملت پر سترګو د ډالرو پرده وغوړېږي، بیا به نو ټول ملت ړوند وي او د افغان دولت او نړیوالي ټولني کړه وړه به نه ویني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا د پيسو کڅوړي راغلې ...

مدعي : قاضي صاحب دا سړی درواغ وايي، دا ځمکه زما ده او ده په زوره راځخه نيولې ده، ها دا يې قباله ده!
قاضي : څه بابا قواله مواله په درد نه خوري، ورسه شاهدان راوله!
مدعي : سمه ده صاحب، د دوو شاهدانو پر ځای به شل شاهدان راولم
قاضي : ګوره پام دي وي چي د افغانانو شاهدي نه منل کېږي، بايد بهرني شاهدان راولې او بل دا چي په دې مسئله کي د نړيوالي ټولني اجماع هم ضروري ده
مدعي : قاضي صاحب شاهدان پېژنم، خو دا جماع يې څه شی ده؟
قاضي : بدبخته جماع نه، اجماع . اجماع دا ده چي بايد څو زره نفره شاهدي ورکړي چي دا ځمکه رښتيا ستاده

مدعي : نه سي کېدای چي د خارجي شاهدانو پر ځای افغاني شاهدان راولم؟
قاضي : که مور خپلي لانجې خپله اوارولای سوای نو بيا نړيوالي ټولني ته څه ضرورت و؟ ته تر اوسه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فیل په غور کي ویده یې، اوس هیڅ مسئله له نړیوالي ټولني پرته نه حل کېږي، پوه سوې؟
مدعي : قاضي صاحب د خدای پر پار یوه لاره خو را وښیه، زه اوس څه وکړم؟
قاضي : لاره دا ده چي زر نفره امریکایي شاهدان راوله، دا شاهدان باید اوږدې څڼې ولري خو باید ږیره او برېتونه یې پاک خریلي وي او که دا کار نه سې کولای نو بیا بل کار وکړه!
مدعي : کوم کار؟
قاضي : اتیا زره پاکستاني شاهدان راوله، دې شاهدانو باید ږیري او برېتونه خریلي او قره قلي خولۍ یې پر سر وي، خو که دا کار هم نه سې کولای نو یوه بله لار هم سته
مدعي : کومه لاره؟
قاضي : یو ملیون ایراني شاهدان راوله، دا شاهدان باید ښه مبارکه سپینه ږیره او برېتونه ولري او ددې تر څنګ یې باید توري لنګوټې هم تړلي وي
مدعي : قاضي صاحب ستا قربان سم، زه په ټوله ژوند کي خارج ملک ته نه یم تللی، دومره شاهدان به څنګه راولم؟
قاضي : خارج ته ولي ځې؟ وطن له امریکایانو، ایرانیانو او پاکستانیانو ډک دی، هر څومره چي وغواړې پیدا

کېږي، خیر زه به لاره دروښیم، پولیسه ورسه دی پوه کړه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوليس : پر غبرګو سترګو قاضي صاحب
پوليس تر لاس ونيولم، يو ګوښه ځای ته يې بوتلم او
په خندا يې راته وويل : ځومره ساده سړی يې، قاضي
صاحب ځو واره په اشاره کي درته وويل، خو ته سر نه
خلاصوې. له امريکايي شاهدانو څخه د قاضي صاحب
مطلب دا و چي زر امريکايي ډالره راوړه او له
پاکستاني شاهدانو څخه يې هدف اتيا زره کالداري
دي، دغه ډول ايراني شاهدان دا مانا چي يو مليون
تومنه راوړه. ګوره سر خلاص کړه، که په دې محکمه
کي دي دعوه بايلول، نو په بله محکمه کي تر دې ډېر
شاهدان در څخه غواړي، نور نو ستا خوښه ده. ته بيا
هم بختور سړی يې چي دوسيه دي په يوه عادل
قاضي پوري اړه لري، ددې محکمې په ټولو قاضيانو
کي تر دې بل عادل او زړه سواند قاضي نسته. ما
وپوښتل چي يو څه افغانۍ لرم، قاضي صاحب ولي
افغانۍ نه اخلي؟ پوليس په خندا وويل : په ټول دولت
کي دغه حال دی، ان دا چي زمونږ ارګ ته هم په
کڅوړو کي ډالر، کالداري او تومنونه راځي، دا نن هم
ځو کڅوړي ارګ ته راغلې. زه هم له محکمې راووتم
چي د قاضي صاحب لپاره پيسې برابري کړم، دا چي
پيسو ته مي ډېره اړتيا درلوده نو د پيسو کڅوړي مي
له ياده نه وتلې، ورو مي له ځانه سره وويل :

بيا د پيسو کڅوړي راغلې
يا به ډالر وي يا روپۍ يا تومنونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېلو ولاړ ټانکرونه او د ارګ روان باندارونه

قهرجن مظاهرچيان د سفارت مخ ته راټول سوي ول، د (مړ دي وي) چيغي لا نه وې ارامي سوي چي د هغه هيواد د ولسمشر له عکس څخه لمبې پورته سوې، وروسته پر سفارت د ورستو هګيو باران جوړ سو او د سفارت پر دروازه ځړول سوی عکس په هګيو تک ژېړ سو، د هګيو په باران کي خلکو نوري هم په زوره چيغي کړي :

- يوه ورځ يې نه ده، دا ملک هره ورځ زموږ سره ناروا کوي
- کله زموږ خلک په ګوليو ولي
- کله يې په زندانو کي اچوي
- کله يې اعداموي
- کله يې پر مخ تېزاب ورپاشي

- لا يې زړه نه دی سوړ سوی، دا دی اوس يې زموږ د تيلو ټانکرونه درولي دي، خو موږ يې هم نه پرېږدو او خپل کسات خامخا ځني اخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

په ارګ کي په دې باب د کابينې بيړنۍ غونډه رابلل سوې وه، ولسمشر په ډډ اواز وويل : ايران خو نه زموږ د ګاونډېتوب او نه د انډيوالۍ خاطر وکړ، ان دا چي ما خپل لومړی مرستيال ور واستاوه، يوازي مرستيال نه، بلکي مارشال مي هم ورواستاوه، داسي يو مارشال چي د ټولي نړۍ پوځي ځواکونو ته يې لاس ورکړی دی، که نور څه نه وي نو د مارشال صاحب د الوتکي ټانکۍ خو به يې له تېلو ور ډکه کړې وای، زړه مي غواړي چي د هلمند اوبه پر بندي کړم.

د اوبو او برېښنا وزير په ږيره کي ګوتي تېري کړې او ويې ويل : صاحب پام کوه پام! اوس خو يې يوازي تېل را باندي بند کړي دي، خو که دا کار مو وکړ نو زما څخه به وزارت هم واخلي. د ولسمشر دوهم مرستيال پر سر لنګوټه ټينګه کړه او ويې ويل : وزير صاحب ښه وايي، هغوی پر دې کار هم ډېر په قهر دي چي زموږ خلکو ولي د دوی د سفارت مخ ته مظاهره کړې ده؟ اوس هم که هغوی خبر سول چي موږ په دې اړه د وزيرانو غونډه رابللې ده، نو ما به له مرستياليه ليري کړي او پر تاسي به خدای دي يې نه کوي د پيسو کڅوړي بندي کړي. ولسمشر يې خبره ونيول او ويې ويل : نه نه نه! ډېر پام به کوئ چي کڅوړي بندي نه سي، بايد ددې غونډي راپور هم په رسنيو کي خپور نه سي، کنه نو زموږ يو من اوړه به يوه پتيره سي.

د اطلاعاتو او فرهنګ وزير څو واره ژبه پر شونډو تېره کړه، د قره قل د پوستکي پکول يې پر تندي راخوږ کړ او ويې ويل : رئيس صاحب تاسي بېغمه اوسئ، تر څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي زه په دې وزارت کي یم نو له دولتي رسنیو څخه
به هیڅ داسي څه خپاره نه سي چي په هغه ایران
خوابدی کېږي، ان دا چي مور د سفارت مخ ته د
مظاهرو راپور هم خپور نه کړ. د ولسمشر تندی ورین
سو او ویې ویل : افرین! دې ته نو ډیپلوماسي وایي،
خو په هر صورت باید یوه د اوړو پزه جوړه سي چي
ملت ارام سي، بیخي یې غوړونه راوخوړل.
په دې وخت کي د بهرنیو چارو وزیر په غاړه کي ژیړه
نیکټایي ټینګه کړه او ویې ویل : رئیس صاحب تاسي
ډېر مهربانه یاست او په دې برخه کي له ګاونډي هیواد
سره ډېر له زړه سوي ډک چلند کوئ خو زه دومره
حوصله نه لرم، ته نه یې خبر، ما داسي غاښ
ماتوونکی ځواب ورکړ چي تر اوسه به هیچا نه وي
ورکړی. ناڅاپه د ولسمشر او وزیرانو سرونه د بهرنیو
چارو د وزیر خواته کاږه سول او یو په بل پسي چیغي
پورته سوې : خدایه فضل وکړې، څه دي وکړل؟
ولسمشر په وارخطایي وپوښتل : خدای دي خوار کړه
لکه چي کور دي پر چرګه رابار کړ که څنګه؟ د بهرنیو
چارو وزیر په فاتحانه ډول غاړه اوږده کړه او ویې ویل :
کله چي د سفارت مخ ته مظاهره وسوه نو د ایران د
بهرنیو چارو وزیر ما ته وویل : په یوه ساعت کي په
دې باب څېړنه وکړه چي ددې مظاهرې تر شا د چا
لاس و او بیا دغه معلومات او اسناد مور ته را
وسپاره، خو ما یې هم داسي څپلۍ پر پښو ور سمي
کړې چي څه درته ووایم. ولسمشر په وارخطایي وویل
: د ظالم زویه ژر ووایه څه دي ورته وویل ؟ د بهرنیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو وزیر سوکه وویل : ما ربښتیا هم په یوه ساعت کي څېړنه وکړل، خو دوی ته مي دا معلومات او اسناد د یوه ساعت پر ځای دوه ساعته وروسته ور وسپارل البته دا خبره دي یوازي ستاسي سره وي، تر اوسه هیڅوک نه دي خبر.
ولسمشر په خندا وویل : یاره افرین! ډېر دي ښه کړي دي، دا ستا تر خبري پوري ما ته یوه کیسه رایاده سوه. وایي چي د یوه چرسي غوړو ته موږک ورلوېدلی و، چرسي ملا ته راغی ویل، ملاصاحب غوړو ته مي موږک ور لوېدلی دی یوه چاره راوښیه؟ خو ګوره پام دي وي چي غوړي مردار نه کړې، نور نو ستا خوښه ده. ملا بېچاره حیران سو چي اوس څه وکړي؟ تر لږ چورت وهلو وروسته یې چرسي ته وویل : راغلي او پېچلي دي په کتابو کي د متاخرینوچي که یوه موږک منډي وهلې له وېرې د پیشي، پام یې نه و او ولوېدئ په غوړو کي د یو چا، پوره و اجل ددغه موږک او هلته مړ سو، نو پس موږک پاک شهید دی او د شهادت له برکته یې غوړي هم حلال دي، الا په مانا د لاکن ده، لاکن دومره خبره ده چي که موږک غوښتل وخوري غوړي بې اجازې او دا موږک مړ سو په غوړو کي، نو د ګېډي مختار ملاصاحب وایي چي موږک حرام خوره دی، نو په دې صورت کي موږک مردار، خو غوړي حلال دي. له دې کیسې سره ټولو وزیرانو وخندل، ولسمشر وویل: یاره وزیر صاحب تاسي هم داسي کار کړی دی چي غوړي مو نه دي مردار کړي، یاني د پیسو له کڅوړو سره مو هیڅ غرض نه دی کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

یوه وزیر چې خوله یې بې خونده نیولې وه او داسې ښکارېده چې خندا نه ورځي خو د نورو لپاره خاندي، ترخه خندا وکړه او ویې ویل : دا زموږ او ستاسي غوړي به څنګه سي، دا حلال دي که مردار؟ دې غوړو ته خو د یوه پر ځای څو موږکان ورلوېدلي دي. د حج او اوقافو وزیر یې خبره ونیول : څرنګه چې دا یوه فقهي مسئله ده نو په دې باب به زه یو څه رڼا واچوم. خبره دا ده چې دا موږکان حلال دي، ځکه چې د مضرو او مردارو موږکانو مخه یې نیولې ده، نو یو شی چې خپله حلال وي بل شی نه مرداروي. ورپسې د عامې روغتیا وزیر وویل : وزیر صاحب رښیتا وایي، دا لکه د انسان په وجود کې چې یو ډول ګټور مکروبونه سته، دا مکروبونه داسې خوی لري چې مضر مکروبونه خوري او له منځه یې وړي، نو انسان ته ددغه ډول مکروبونو موجودیت ضروري خو څه، چې بیخي لازمي دی. د مالیې وزیر ورپسي وویل : اې وروره، ستا ولې زړه درد کوي؟ که موږکان پردي دي نو غوړي خو هم زموږ نه دي، یوازي د غوړو ټیم (ډبه) زموږ ده.

په دې وخت کې یو چا د پیسو یوه کڅوړه د ولسمشر مخ ته کښېښووله، دا کڅوړه د افغانستان له بیرغ څخه جوړه سوې وه، ولسمشر په داسې حال کې چې په برېتو کې یې خندل په کڅوړه ګوتي ووهلې، ټولو وزیرانو په کڅوړه کې سترګې داسې ښخي کړې لکه د نانوایي مخ ته چې غریبان راټول وي او ډوډۍ ته یې سترګې نیولي وي، تر لږ ځنډ وروسته کڅوړه خلاصه سوه، خو خبره بل ډول وه، دا ځل کڅوړه له پیسو نه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکي له تیلو ډکه وه. لکه د پیریانو په مجلس کي چي بسم الله وویل سي، ټول وزیران پټه خوله کنبېناستل او وارخطا وارخطا یې یو بل ته سره وکتل، د ولسمشر دوهم مرستیال د خبرو وار ونیو او په ژړغوني اواز یې وویل : مور او تاسي یوه لویه اشتباه وکړه چي خپل دوست هیواد ته مو یو ساعت ناوخته معلومات ورکړل، ځکه خو هغوی دا ځل مور ته په کڅوره کي د پیسو پر ځای تېل راواستول، تر دې خبري وروسته په مجلس کي چوپتیا خپره سوه او غونډه هم پای ته ورسېده.

کله چي وزیران له ارګ څخه راوتل نوپه دې وخت کي تېز باد چلېده، خو د ارګ پر لویه دروازه ځړول سوی ملي بیرغ نه رپېده، لکه افغان دولت چي د ګاونډي هیواد په خوښه پر خپل ملي غرور تېل شیندلي او اوس نیت لري چي اور ور واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال فیل

په مسجد کي د فاتحې کمبلي اواري دي، قاري په لوړ اواز قرائت وايي،خلک لیکه لیکه ورته ناست دي، په چا سر ځړېږي او چا بیا سر پر زنګانه ایښی دی، ټول پټه خوله ناست او قرائت ته یې غوږ نیولی دی. یوه شیبه وروسته قرائت خلاص سو، دعا هم تمامه سوه، له دې سر ه سم د خلکو اوازونه پورته سول، اکثرو خلکو د وژل سویو خلکو د ژوند په باب خبري سره کولې. دا فاتحه د هغو ملکي خلکو لپاره وه چي پرون د بهرنیانو په هوايي برید کي وژل سوي ول. یو څو دقیقې وروسته بیا قاري غاړه تازه کړه او قرائت یې پیل کړ، په مسجد کي چوپتیا خپره سوه، خو ډېر ژر د والي د تیلیفون زنګ دغه چوپتیا ماته کړه. والي وویل : بلې! جنرال فیل : د سپیشل فورس له دفتر څخه جنرال فیل خبري کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي : اوهو جنرال صاحب جوړ په خير، جوړ په خير، امر وکړئ صاحب!
جنرال فيل : موږ هم د ولسي خلکو په وژنه سخت خواشيني يو او غواړو چي تاسي او د وژل سويو خلکو خپلوانو ته فاتحه درکړو
والي : نو تاسي به موږ ته فاتحه څنګه راکړئ؟ ځکه چي فاتحه په مسجد کي ده او خلک نه غواړي چي تاسي دي مسجد ته راسئ
جنرال فيل : نو داسي به وکړو چي دغه خلک به خپل دفتر ته راوغواړو او دلته به فاتحه ورکړو، خو دوه نور ټکي هم واوره!
والي : مهرباني وکړئ!
جنرال فيل : موږ په پام کي لرو د وژل سويو خلکو له وارثينو سره مرسته وکړو او ددې تر څنګ پر هغوی يو ښه زېرى هم وکړو
والي : د څه شي زېرى؟
جنرال فيل : دا زېرى د هر افغان هيله ده، خو دا زېرى ستا لپاره نه دى
والي : بس ستاسي خوښه ه، اوس امر وکړئ چي زه په دې لاره کي څه کولاى سم؟
جنرال فيل : تاسي د يو څو مهمو قومي مشرانو او شهيدانو د وارثينو يو لست جوړ کړئ، هغوى ته ووایاست چي سبا زموږ مېلمانه دي، تاسي هم ورسره راسئ
والي : پر غبرګو سترګو صاحب، همداسي به وکړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپیشل فورس یا د ځانګړو قواوو په دفتر کې قومي مشران، د شهیدانو وارثین او بهرني جنرالان ناست دي. جنرال فیل ستېج ته راولاړ سو او ویې ویل : موږ د ملکي خلکو په وژنه سخت خواشیني یو، خدای دې دوی وبخښي او تاسې ته دې د زړه صبر درکړي. زموږ په کلتور کې د خواشینۍ ښرګندولو لپاره یو څو دقیقې پټه خوله کښېنو خو نن دا کار نه سو کولای، ځکه چې موږ ته وخت ډېر مهم دی، ستاسي د امنیت، سولې او خوشاله ژوند په باب ډېر مسئولیتونه راپه غاړه دي، نو ښه به دا وي چې دا پنځه دقیقې وخت هم ستاسي په خدمت کې ولګوو. تاسي یې وینئ چې د تالار مخ ته زموږ سپی ولاړ دی او ډېر غاپي، موږ د خپل سپي غپا هم نه بندوو، ځکه دی هم زموږ په شان درونډ مسئولیت لري او ستاسي د خدمت لپاره افغانستان ته راغلی دی، خو دا چې ستاسي سل نفره مړه او یونیم سل نور ټپیان دي نو ستاسي سره د خواخوږۍ او غم شریکۍ په اړه یو کار کولای سو، هغه داچې د پنځو دقیقو لپاره به سپی یو څه لیري بوزو چې تاسي یې غپا وا نهورئ.

تر دې وروسته د هر مېلمه مخ ته یو یو تړلی کارتن کښېښوول سو. جنرال فیل وویل : موږ ستاسي سره وعده کړې وه چې مرسته به درسره کوو او ددې تر څنګ به یو ښه زېری هم دربانديکوو. دا دی موږ نن خپله وعده پوره کړه. زېری دا دی چې دلته به سوله راځي، ان دا چې سوله به ستاسي کورونو ته راځي. په هر کارتن کې یو دانه کاغذ باد دی چې سوله پر لیکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوې ده، کاغذباد مرسته ده او پر کاغذباد د سولي کلمه زېرى دى. دا کاغذبادونه د هغو څو ميليوني مرستو له جملې څخه دي چي زموږ هيواد د سولي راوستلو لپاره ستاسي سره کړي دي. ګورئ دا کاغذبادونه د کوچنيانو لپاره نه، بلکې د مشرانو لپاره دي، که تاسي دا کاغذبادونه په خپلو کورونو کي وساتئ نو دا به دا مانا ولري چي موږ ستاسي کورونو ته سوله راوړې ده.

د رخصتۍ پر مهال جنرال فيل والي ګوښه کړ، په غوږ کي يې يوڅه ورته وويل او بيايې يو پاکټ ورکړ. والي چي پاکټ خلاص کړ نو ژر يې په جېب کي واچاوه، داړي يې جنګي کړې او دومره خوشاله سو لکه سپي ته چي هډوکى ور واچوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمېن

د قوماندان پنچرمين اصلي نوم غلام جان و، پخوا يې
په کابل کي د پنچرۍ نيولو دوکان درلود، کله چي په
کابل کي تنظيمي غويو ښکرونه يو د بل په خيټو سره
ننه ايستل نو ده هم دوکان پرېښود، ځو جنګي غوايي
يې سره راټول او د نورو په شان يې لار ونيوله. غلام
جان اوس پنچرمېن نه، بلکي چېرمېن دی، بيخي يې
سر ته لاس نه رسېږي،اوس نو هيڅوک هم هغه ته
مخامخ د پنچير مينۍ خبره نه سي ور يادولای، خو
پشلا (په غياب) کي يې اوس هم قوماندان پنچرمين
بولي . کله چي په بن کي د جنګي تنظيمونو لپاره غوا
لنګه سوه، نود غلام جان خوله هم د يو چا پر لاس
ددې غوا تيو رودلو ته جوړه سوه، ددې غوا شيدې
دومره برکتي وې چي په لږ وخت کي قوماندان
پنچرمين لومړی د پوليسو د يوې حوزې قوماندان او

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د یوه مهم ولایت د امنیې قوماندان وټاکل
سو. په حقیقت کي قوماندان پنچرمېن اوس هم
پنچرمېن دی، توپیر یې یوازي دومره دی چي پخوابه
یې په خیرنو او غوړو کالیو کي د موټرو پنچری نیولې
خو اوس د جنرالۍ په دریشۍ کي د پخوانۍ پنچر
سوي ډیموکراسۍ پنچري ور نیسي، بل توپیر یې دا دی
چي دا نوې پنچر مېني خورا ډېره مزدوري لري، ځکه
چي د یوه ملت د سرنوشت خبره وه، همدا دلیل دی
چي قوماندان پنچرمېن په لږ وخت کي څو کورونه
رانیول او داسي مزی او چاغ سو لکه د لاندي مږ، هغه
د چا خبره داسي څټ یې وکړ چي تر شا نه سي کتلای.
قوماندان پنچر مېن چي پر ټټر یې د اتلولۍ څو
مډالونه ځړېدل، راولاړ سو، پر لاري څولۍ کېده،
بس ایله یې ځان تر سټیج پوري راورساوه، پر سټیج یې
تکیه ولګوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل : خدای مو
راوله، خدای مو راوله
تاسي مو نن ددې لپاره راغوښتي یاست چي ستاسي
سره خپلي دوې لویي بریاوي یا لاس ته راوړني
شریکي کړو. تاسي ته خو معلومه ده چي زموږ زړه
ورو او مېړنیو ملي پولیسو هیڅ وخت د خپلو
هیوادوالو د ساتني په لاره کي خپل وس نه دی
سپمولی، تل یې جنایتکاران او د وطن دښمنان نیولي
او د قانون منګولو ته سپارلي دي. یوه خبره خو دا ده
چي نن موږ یو ټن شراب نیولي دي، تاسي ګورئ یو
ټن شراب په خوله یادېږي داسي لږ شی یې مه ګڼئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا قیمتي شراب له یوه بهرني هیواد څخه راوارد سوي او په یوه کانټینر کي ځای پر ځای سوي ول. عجیبه دا ده چي دغه شراب د ګمرک مامورینو هم کتلي او هم یې محصول کړي دي، خو دې ته یې نه دي پام سوي چي دا شراب دي، مګر زمونږ ویښو پولیسو دغه شراب کشف او ونیول چي دا دی ستاسي په مخ کي پراته دي. بله لاس ته راوړنه مو دا ده چي یو ډېر خطرناکه ځانمرګی مو نیولی دی. دا ځانمرګی چي په ځان پوري یې چاودېدونکي توکي تړلي ول، غوښتل چي د والي صاحب دفتر ته ننوزي او ځان والوزوي، خو له نېکه مرغه زمونږ پولیسو په ډېر مهارت دی ونیو. ځانمرګی اوس ډېر وارخطا دی او خبري نه سي کولای، مونږ به لومړی له ده څخه پلټني وکړو، بیا به تاسي ته معلومات درکړو، خو اوس تاسي کولای سئ چي شراب له نژدې وګورئ.
خبریالان کېمرې په لاس د شرابو پر کارتنونو راټول سول، هر کارتن چي به یې کوت نو هغه به خالي و، په دې وخت کي یوه خبریال وویل چي قوماندان صاحب شراب چېري دي؟ دا کارتنونه خو ټول خالي دي! د قوماندان پنچرمېن تندی تریو سو، خپل مرستیال ته په غوږ کي وبونګېده او بیا یې وویل : زه څه خبر یم چي شراب څه سول، ما خو به نه وي څښلي؟ دا زما سره ولاړ ټول پولیس شاهدان دي چي مونږ یو ټن شراب ونیول خو دا چي اوس ولي نسته زه هم نه پوهېږم، کېدای سي چي په لاره کي لوېدلي وي. کله چي خبریالانو ځان نورو پوښتنو ته جوړاوه نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمېن وویل : زه بخښنه غواړم پر ما ډېر ناوخته دی، يو ډېر ضروري کار لرم، کېدای سي چي په دې اړه نور معلومات په ټيليفون کي درسره شريک کړم، د اوس لپاره د خدای پامان.
قوماندان پنچرمېن له ولاړېدو سره سم خپل لاسي بکس تر لاستي ونيو او پورته يې کړ، خو د بکس ځنځير خلاص پاته سوی و، له پورته کېدو سره سم دوې پلې سو او د شرابو يو ښه غټ بوتل ځني راولوېد. په دې وخت کي له قوماندان پنچرمېن څخه د خولې چم هېر سو، خوله يې ويړه ونيول او خبرياﻻنوته يې وويل : تاسي ته خو معلومه ده چي دښمنان تل موږ ته په کمين کي ناست دي، دا دی يو بوتل يې زما په بکس کي ايښی دی او غواړي چي ما تور کړي، خو دا ارمان به يې هيڅکله پوره نه سي. په هر صورت وايي بنده حيران خدای پر مهربان، زه حيران وم چي د شرابو يو بوتل به له کومه کړم چي تاسي ته يې د بېلګي په ډول درښکاره کړم، بس دا دی يو بوتل پيدا سو، تاسي کولای سئ چي دا بوتل له نژدې وګورئ، نور نو داسي يې وبولئ چي ټول شراب همداسي ول.
قوماندان پنچرمېن يوه شيبه شا و خوا کتله، کله چي کوم خبريال د بوتل کتلو لپاره ور ولاړ نه سو نو ده لکه مار ته چي شپېلۍ وهې غاړه اوږده کړه او ويې ويل : زه کولای سم چي همدا اوس دا بوتل ستاسي په مخ کي مات کړم، خو دا يو مردار شی دی، هم دا ځای چټلوي او هم بد بوی کوي، بيا به يې په يو مناسب وخت او مناسب ځای کي مات کړم، که مي په ياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سول د ماتولو پر مهال تاسي هم راغواړم. له دې سره سم يې د شرابو بوتل بيرته په لاسي بکس کي کښېښود او په چټکو ګامونو د خپل موټر خواته روان سو. يو څو ګامه چي يې واخستل بيرته يې خبريالانو ته مخ راواړاوه او ويې ويل : کله چي د ځانمرګي په اړه زموږ پلټني بشپړي سوې خامخا تاسي ته معلومات درکوم، بس يو ساعت وروسته دستي زنګ درته وهم.
تر دې وروسته زه خپل دفتر ته ولاړم او راپور مي چمتو کړ، غوښتل مي خپل مرکز ته يې ولېږم چي په دې وخت کي قوماندان پنچرمېن زنګ راوواهه، ما وويل بلې!
- د امنيې قوماندان خبري کوم
- قوماندان صاحب جوړ په خير
- ګوره زه او ته خو سره انډيوالان يو، يوه ځواني به نه وکړې؟
- ولي نه، پر دواړو سترګو، مهرباني وکړئ!
- هغه د خبري کنفرانس راپور مه خپروئ، ځکه شراب خو تاسي وليدل، پاته سو ځانمرګی، موږ چي پلټنه وکړه نو هغه ځانمرګی نه، بلکي لېونی و
- لېونی و؟
- هو لېونی و، يوازي لېونی نه، بلکي ګونګی هم و، خبره داسي وه چي دا لېونی د ولايت دفتر ته ورغلی او په دروازه کي پوليسو راګرځولی و
- ښه کيسه کوه
- پوليسو چي پوښتني ځني کولې لېوني ځواب نه ورکاوه، بس پوليسو داسي فکر کړی و چي دا به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانمرګی وي، خو خیر نور دا دغم خبري پرېږده بله خبره واوره!
- کومه خبره؟
- ما خو تاسي ته وویل چي زه هغه دشرابو بوتل په یو مناسب ځای او مناسب وخت کي ماتوم، دا دی اوس مي هغه بوتل مات کړی دی، که راځې راسه، خو ګوره بل څوک مه خبروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاروال الوتلای هم سي

يو چا راته وويل چي زموږ ښاروال هر ماځيګر له دفتر څخه تر رخصت کېدو وروسته دوبی ته ځي او سبا سهار بيرته خپلي وظيفې ته راځي. کله چي مي دا خبره واورېده نو د کندهار کوټ بابا مي را په ياد سو. زه لا ډېر کوچنی وم چي هغه مهال د کندهار په ښار کي د کوټ بابا په نوم يو لېونحاله سړی اوسېده. ده به خيرن کالي اغوستي او لږ خبري به يې کولې. خلکو به ويل چي کوټ بابا د خدای دوست او د کندهار ولايت متصرف دی، ځکه يې نو ډېرو خلکو درناوی کاوه او دښه سړي په سترګه يې ورته کتل. دده د کرامتونو په باب له پخواراهيسي ډېري خبري کېدې، خو دا يوه خبره ډېره مشهوره وه چي کوټ بابا د ماښام لمونځ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار او د ماخوستن لمونځ په کعبه شریفه کي کوي، خلکو به ویل چي کوټ بابا څو واره په کعبه شریفه کي لیدل سوی هم دی. کوټ بابا اوس مړ دی، خو په کندهار کي څو ځایونه دده په نوم نومول سوي دي.
زه هغه مهال ډېر کوچنی وم، په کرامت مرامت نه پوهېدم، بس یوازي به مي دنیایي نقلیه وسایل سترګو ته درېدل، لکه خر، اس، اوښ، بایسکل، موټر سایکل، موټر او الوتکه. له خپل پلاره مي اورېدلي ول چي سعودي عربستان له افغانستان څخه ښه ډېر لیري دی، ځکه به نو تل دا پوښتنه راسره وه چي کوټ بابا خو یو ملنګ سړی دی، نه الوتکه او نه هم دومره پیسې لري چي په الوتکه کي دي عربستان ته ولاړ سي، بیا نو څنګه هره شپه سعودي عربستان ته ځي او سبا سهار بیرته راځي؟ دا پوښتنه مي تر ډېره وخته پوري په زړه کي ګرځېده، حقیقت دا و چي د اولیاوو کرامو د کرامت او د هغوی د نامریي ځواک په باب مي تر اوسه کومه ژوندۍ بېلګه نه وه لیدلې، کله چي ځوان سوم نو بیا مي هم ددې سوال ځواب پیدا نه کړ، خو کله چي اوس د ښاروال صاحب له کیسې خبر سوم نو دغه پوښتنه مي حل سوه.
رښتیا هم تاسي وګورئ ښاروال صاحب څنګه هره ورځ دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته پر وخت خپلي وظیفې ته راځي؟ دومره معاش خو نه لري چي هره ورځ دي په الوتکه کي ولاړ سي، ځکه چي دده میاشتنی معاش او نور امتیازات دوبی ته د یوه سفر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټکټ پيسې هم نه کېږي، نو ښکاره خبره ده چې ښاروال صاحب هم د کوټ بابا غوندي بزرګ او د خپل معنويت په وزرو هره ورځ دوبۍ ته ځي.
د ښاروال صاحب بل کرامت له نړيوالو معيارونو سره برابر د کابل ښار جوړول دي. که کوټ بابا هره شپه مکې مکرمې ته د عبادت لپاره ته، نو ښاروال صاحب هم خوشي هره ورځ دوبۍ ته نه ځي، بلکي د ملت د خدمت لپاره يې شپه پر سر کړې ده، زما په اند دی ددې لپاره هره ورځ دوبۍ ته ځي چې د دوبۍ ښار ښه په ځير وګوري چې سړکونه، مارکيټونه، شنه ساحه او نوري برخي يې څنګه جوړي سوي دي؟ کله چې څوک دوبۍ ته ولاړ نه سي، هلته خپل کور او ژوند و نه لري نو د کابل ښار به څنګه د دوبۍ غوندي جوړ کړي؟ دا د ښاروال صاحب ددغه ډول د سفرونو برکت دی چې نن د کابل ښار کټ مټ د دوبۍ غوندي جوړ سوی دی. د ښاروال صاحب پورته دوه کرامات ښيي چې هغه يو بزرګ او د خدای دوست دی، نو ويلای سو چې پر ده د فساد تورونه مطلق بېځايه دي، که چېري خدای مه کړه پر ښاروال صاحب لګېدلي تورونه رښتيا وای، نو د افغانستان محکمې ولي خوشي کاوه؟ بيا هم که خدای مه کړه په محکمه کي کوم قاضي رشوت خوړلی وي ،نو ولسمشر صاحب ولي ويل چې ښاروال صاحب ډېر ښه سړی دی او بې ځايه څورول سوی دی؟
ګورئ دا چې د اوسني دولت له يوه ښاروال څخه دومره لوی کراماتونه صادرېږي، خدای خبر چې رئيسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وزیران به یې څومره لوی اولیاء کرام وي؟ وایي چي دلته یې دومره کسان مړه کړل هلته به څه حال وي!؟ بله خو لا دا چي خپله ولسمشر صاحب به څومره سپېڅلی انسان او لوی ولي وي چي دغسي سپېڅلي اشخاص یې پیدا کړي او په کار ګومارلي دي؟ د لویي څارنوالۍ دا تور بیخي بېځایه دی چي وایي، د نوي کابینې ځیني وزیران په فساد ککړ دي.
راسئ چي موږ خپله قضاوت وکړو، که چېري دغه نوي وزیران په فساد ککړ وای نو ایا هغوی ته ولسمشر صاحب په نوې کابینه کې ځای ورکاوه؟ ایا تاسي د ولسمشر صاحب په انډیوالانو کي کوم مفسد او جنایتکار شخص وینئ؟ که فرضًا له ولسمشر صاحب څخه سهواً په دولت کي کوم ناوړه شخص تېر هم سي نو له نړیوالي ټولني څخه به څنګه تېر سي؟ ځکه بهرنیان خو له افغانستان سره ډېره خواخوږي لري او نه غواړي چي افغانستان دي د مافیایي ډلو او جنایتکاروانو لاس ته ولوېږي، موږ او تاسي ټولو ولیدل چي د بن په کنفرانس کي یې د افغانستان واک داسي اشخاصو ته وسپاره چي هر یو یې د تقوا له مخي تر کوټې بابا کم نه و.
یاره زه چي ورته ګورم نو ددې دولت هر غړی هغه د چا خبره د فراه کاښی دی، یاني هر یو یې ولي او تر کوټې بابا کم نه دی، د کوټې بابا په نوم خو یوازي په کندهار کي یو څو ځایونه یادسوي دي، خو د ولسمشر صاحب د ملګرو په نوم ډېر ځایونه نومول سوي دي، لکه شیرپور، وزیر اکبر خان او داسي نور، ان دا چي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیو هیوادونو کې هم ډېر ځایونه ددوی په نوم یادېږي، لکه په دوبی، امریکا، سینګاپور، فرانسه او داسې نورو هیوادونو کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ګېډه کي جګړه

د شپې مې تلوېزيون چالان کړ چي يوه خبريال له ولسمشره وپوښتل : د افغانستان د اساسي قانون له تصويب څخه يو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول يو کال وخت ونيسي نو اساسي قانون خو (۱٦۲) مادې لري، آيا ټول اساسي قانون به (۱٦۲) کاله وروسته عملي کېږي؟ ولسمشر ځواب ورکړ : اې وروره! د قانون عملي کول اسانه کار نه دی، په تېره بيا د پښتو ملي سرود جوړول خو بيخي سخت کار دی، هغه د پېښوريانو خبره (ټايم به لګي او خرچه به پې راځي)، د يوې ورځي کار خو نه دی، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

سبا سهار یوې دولتي ادارې ته ورغلم، د شعبې مامور راته وویل چې یوه هفته وروسته راسه. ما ویل دخدای لپاره زه له ډېر لري ځایه راغلی یم، ولې څه خبره ده؟ مامور صاحب یوه شیبه ټوخي شین کړی و، کله چې یې ټوخی لږ ودرېده نو خپله شوکېدلې قره قلي خولۍ یې د څټ خواته وښویوله او ویې ویل : مشکل دادی چې زما عینکي په کور کي پاته سوي دي. حیران سوم چې څه وکړم؟ مامور صاحب تر لږ ځنډ وروسته وویل : بیا هم یوه لاره سته، هغه داچې ماته یوه جوړه عینکي رانیسه بس کار به دي وسي.

_ ښه سمه ده درته رابه یې نیسم، د سترګو نومره مو څو ده؟

_ ته ځان مه په تکلیف کوه، ماته یې پیسې راکړه زه یې خپله رانیسم

_ څو افغانۍ کېږي؟

_ زر افغانۍ کېږي، بیه یې ځکه لږ لوړه ده چې یو خو دا د نظر عینکي دي او بل نو د خلکو ډېر کارونه ور پوري تړلي دي، مثلاً اول دا ستا کار دی، که عینکي نه وي نو نه کېږي.

زه هم ناچاره سوم زر افغانۍ مي ورکړې، مامور صاحب ولاړ. پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي عینکي یې ایښې او شعبې ته راننووت. په رېږدېدلو لاسونو یې پر درخواست لاسلیک وکړ او ماته یې وویل چې ها دادی واخله، ګوره بیا و نه وایې چې ناځوانه یې، دادی کار مي در وکړ. بیا یې وویل : هی هی، زما نو یو ځواني وه چې تېره سوه، اصلاً مفلیسۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کړم کنه نو زما خو داسي تېز نظر و لکه د شاهين، عينکو ته مي هيڅ ضرورت نه درلود. خو خير خدای مهربانه دی که هره ورځ مي د نن په شان تېره سي نو ان شاء الله چي سترګې به مي بيرته نظر پيدا کړي، خو دا ديوې ورځي کار نه دی، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.
کله چي کور ته راغلم نو د کوچنيانو مور راته وويل چي سړيه يوه مياشت کېږي چي ښوونځي پيل سوي دي، خو دا زموږ هلک وايي چي زموږ درسونه نه دي شروع سوي، ته يې معلومات وکړه چي دا خبره رښتيا ده که دی هسي ځان له ښوونځي څخه خلاصوي. ماهم زوی ترلاس ونيو او ښوونځي ته يې ورغلم. سرمعلم ته مي وويل چي ايا دا زما د زوی خبره رښتيا ده؟
- هو! مکتب شروع سوی دی خو زموږ معلمين لا تر اوسه نه دي راغلي.
- نو ولي څه خبره ده؟
- ته خو خبر يې چي د معلمينو معاش ډېر لږ دی، بيا ما دوی ته وويل چي زما خو بله مرسته په وس نه ده پوره، يوازي دومره درسره کولای سم چي د حاضری حساب به نه درسره کوم، تاسي کولای سئ چي ځان ته شخصي کارونه پيدا کړئ. بس دوی هم زما خبره ومنله، اوس دمياشتي په پای کي يوځل راځي حاضري امضاء کوي، خپل معاش اخلي اوځي.
- نو دا زموږ د اولادونو درسونه به څنګه سي؟
- تاسي هم څومره ناشکره خلک یاست، ومو نه ليدل چي دطالبانو په وخت کي د مکتبونو څه حال و؟ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

نجونو مکتبونه خو ګردسره تړلي ول، نن داهم غنیمت دی چې ستاسي اولادونه له کوڅو راګرځېدلي دي، لږ تر لږه په یوه تعلیمي فضا کې خو سره راټول سوي دي. نن یې صنفونه جوړ سول، سبا به یې له خیره سره کتابونه پیداسي، بله ورځ به یې معلمین راسي او بله ورځ به یې درسونه شروع سي، یو څو کاله صبر وکړه، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کې له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.
کله چې کور ته راغلم نو غاښ مي سوکه سوکه درد شروع کړ، ما هم ځنډ و نه کړ او دغاښونو ډاکټر ته ولاړم، هغه چې مي غاښ وکوت نو په لوړ اواز یې وویل : اوهو دا خودي ټول غاښونه چینجو خوړلي دي، باید ډک سي. که رښتیا ووایم نو ډېر واخطا سوم چې په ځوانۍ کي مي څنګه ټول غاښونه چینجو وخوړل او بل نو د هر غاښ ډکېدلو څلور زره افغانۍ غوښتې. په خبرو خبرو کي مي ډاکټر ته وویل چې زما پلار دي خدای وبخښي د شپېتو کالو به و خو د عمر تر پایه یې نه پر یوه غاښ درد سو او نه یې هم یو غاښ ووت، دا اوس څه بلا راغله چې د خلکو غاښونه په ځوانۍ کي چینجي خوري؟ ډاکټر په خندا وویل : ولي تاته جګړه تر بلا کمه ښکاري؟ دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چې په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.
له ډاکټره چې راتلم نو راپه یاد مي سول چې ما خو خیاط ته یوه جوړه کالي ورکړي دي، ما ویل که یې جوړ کړي ول ځني را وابه یې خلم. خیاط ته چې مي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو کاليو خبره ورياده کړه نو هغه د يوه کميس او يوه پرتوګ پرځای دوه پرتوګونه راته کښېښوول. ما ويل ماخو يو کميس او پرتوګ غوښتی و؟
- وروره وبخښه غلطي سوې ده.
- غلطي ولي وسي؟ تا ليدلي وي چي يو څوک دوه پرتوګونه غواړي او بل نو دپرتاګه او کميس اندازې مو جلا جلا په کتابچه کي يادداښت کړې.
- وروره اصلاً موږ هم ملامت نه يو، د جګړو له لاسه مو تر اوسه هم فکر پر ځای نه دی، تاته خو معلومه ده چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.
تر هغه وروسته ستړی ستومانه کورته راغلم، کښېناستلی به لا نه وم چي کوچنی زوی مي په ژړا کورته راغی، سر يې مات او پر مخ يې ويني لاري لاري راروانې وې، ويل فلاني هلک په ډبره وويشتلم سر يې رامات کړ. ښځي مي راته وويل چي سړيه ددغه هلک پلار په ارامه پوه کړه، يوه ورځ يې نه ده، دغه جنګړه هلک هره ورځ زموږ له هلک سره جنګ کوي.
له زوی سره د هغه هلک پلار ته ورغلم او ورته ومي ويل چي وروره دا زوی خو دي لږ پوه کړه، وګوره دا زما د زوی سر يې ورمات کړی دی. دهلک پلار د دې پر ځای چي کره غاړه وکړي او عذر وغواړي په بې پروايی يې وويل : وروره ما خپل زوی ډېر ښه روزلی دی، زما زوی ګردسره له چا سره جګړه نه کوي، ستا له زوی سره به بل چا جګړه کړې وي، زه نه پوهېږم چي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

څنګه داسي خبره کوې؟ ما ورته وویل چي وروره دا خو ښکاره خبره ده چي ستا زوی جګړه ورسره کړې ده، ټولوکوچنیانو لیدلی دی. سړي سر وښوراوه او ویې ویل : زموږ او ستاسي هم یو عجیبه وطن دی، داسي یوه خبره به واورې چي بیخي به یې عقل نه مني، بس نو سړی څه ووایي، دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار په کوم کار پسي له کوره راووتم، ګورم چي زموږ یوه ګاونډي د خپل کور چټلي زموږ د کور مخ ته واچول او غلی روان سو، د شا له خوا مي ورپسې نارې کړې چي اې وروره! دا چټلي دي ولي زموږ د کور مخ ته واچول، دا ځای د چټلیو دی؟

_ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نسته

_ ولي پخوا دي چېري اچول؟

_ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا دکور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

_ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

_ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

ماښام زما د یوه انډیوال کره مېلمه وم، تر ډوډی خوړلو وروسته مي په نس کي ګوړهاری شروع سو. پر نس مي لاس تېر کړ او څنګ ته ناست ملګري ته مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چي زما خو پخوا ډېره ښه هاضمه وه، اوس نه پوهېږم چي ولي مي په نس کي ګوړهاری جوړ سو؟ هغه راته وویل چي هګۍ او غوښه په خپلو منځو کي بد سره وړي او تا دواړه یو ځای سره وخوړل، ځکه دي په نس کي ګوړهاری پیدا سو. له ځانه سره مي وویل چي، یاره تر دې مهاله خو ټول وطن جګړې پر سر اخیستی و، اوس یې لکه چي زما نس ته هم لاره موندله، خو خیر زما په نس کي جګړه څه د حیرانی خبره نه ده، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهکار ادبي بهير

د شاهکار ادبي بهير اوونيزه غونډه د (۱۳۸۷) لمريز کال د وري دمياشتي پر اوومه نېټه په شاهکار تالار کي جوړه سوه. د غونډي مېلمه پروفيسر مصطفى اکبري، مشر يې مولانا محمد علي نقشبندي او د دريځ چاري د ښاغلي نجيب کوشان پر غاړه وې. غونډه د قاري سيد عبدالله مزمل له خوا د قرآن عظيم الشان د څو آيتونو په تلاوت پيل سوه. لومړی د بريالي هنريار له خوا د تېري غونډي ګزارش ولوستل سو او بيا ښاغلي عبدالرافع غيرت خپل غزل کره کتني ته وړاندي کړ چي مطلع يې په دې ډول وه:

هر ګناه چي په توبه په استغفار ځي
له هغه ګناه به څه په زړه کي ډار ځي

استاد ګل حبيب فدايي وويل چي موږ بايد بهير ته يو داسي اثر وړاندي کړو چي پر هغه علمي بحث وسي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان شاعران یو څه ځني زده کړي. زما نظر دادی چي کله یو څوک بهیر ته یو اثر راوړي نو باید اول یې دلته یو څو تنه مشران تائید کړي چي ایا دا اثر په دې ارزي چي سړی دي وخت پر ضایع کړي؟ ما چي په اصطلاح دا غزل واورېد نو دا هسي یو ساده شی دی، نه یې فورم معلوم دی او نه هنریت پکښې دی، هغه د چا خبره املا غلط، انشاء غلط، کلش سر تا پا غلط. خو کمال الدین نعیمي یې خبره رد کړه او ویې ویل چي فورم یې ښکاره خبره ده چي نظم دی. ډاکتر جبار کړاو وویل چي هره ګناه په استغفار نه ځي، مثلاً یو سړی به قتل وکړي نو ایا په توبه د دې ګناه له عذابه خلاصېدای سي؟ خو جمال سلطانزي یې خبره پرې کړه او ویې ویل چي په توبه سړی له هري ګناه پاکېدای سي. ملا دوران وویل چي له لومړي بیت څخه د سیکولریزم بوی راولاړېږي.

د غزل دوهم بیت په دې ډول و:

ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډي
تر چشمانو دي ځارېږم چي بهار ځي

معلم اکبر زړه ور وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي جوړه سي: ساقي راشه سره شراب دشونډو راکړه. حاجي اسماعیل وویل چي ساقي، شراب او شونډي ډېر کلیشه یي او سولېدلي کلمات دي، باید نور په شعر کي رانه وړل سي، خو ملا دوران یې خبره ونیوله او ویې ویل چي دا ټول د جنت نعمتونه دي چي خدای مو ږ ته په دې دنیا کي راکړي دي. د جنت نعمتونه خو ښکاره خبره ده چي هیڅکله نه کلیشه یي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي او نه سړی په مړېږي، که رښتیا ووایم نو زما خو همدا اوس لاخولې اوبه ورته وکړې.
ډاکټر سلیم همدرد د دې بیت د دوهمي مصرع په باب وویل چي که د چشمانو پر ځای سترګي او د بهار پر ځای ځواني راسي نو ښه به وي، ځکه چي شراب او شونډي د کال په هر فصل کي ښه خوند کوي او که د بهار پر ځای عمر راسي مانا به يې داوي چي ساقي ژر سره شراب او سرې شونډي راوړه چي عمر مي تېرېږي.
دغزل دریم بیت په دې ډول و :
د خپل زړه خبري واړه ویراني کا
یار هغه چي همېشه په زړه د یار ځي
استاد لعل محمد وویل چي د دې بیت لومړی او دوهمه مصرع تر خپل منځ هیڅ تړاو نه سره لري.
استاد کمال الدین نعیمي بیا د څلورم بیت په باب وویل چي د دې بیت منطق ضعیفه دي، ځکه کېدای سي چي د یار خبري هم د ویرانی سبب سي، زه خو خپله د یار له لاسه تباه تباه یم، کله راته وایي چي کریډېټ کارډ راواستوه او کله بیا وایي چي زه له وروره ډارېږم اوس دي نه سم لیدای، په اخرت کي به له خیره سره ګورو. که د شاعر هدف داوي چي نجلی دي همېشه د یار په خوله وکړي بیا دا خبره سمه ده خو ډاکټر سلیم همدرد بیا د کمال الدین نعیمي خبره رد کړه او ویې ویل چي د شعر پیغام باید د هلکانو او نجونو دواړو لپاره وي، موږ باید د جنډر موضوع هم له پامه و نه غورځوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل څلورم بيت په دې ډول و :
جهان ځای د خوښۍ نه دی دناورين دی
چي توتا له ګلستانه په چغار ځي
معلم اکبر وويل چي دا خبره سمه نه ده چي دنيا د خوښۍ ځای نه دی، دا زموږ انډيوال څلور ودونه کړي دي، دوه کورونه او سراچه موټر هم لري. تردې لا بله خوښي وي؟ حاجي اسمعيل وويل چي شاعر څه خبر دی چي توتا له ګلستانه په چغار ځي، ښايي توتا خوشاله وي. معلم اکبر وويل چي توتا يې بايد توتي ليکلی وای. ملا دوران وويل چي دابيت د شاعر خپل تخليق او فکر نه دی، بلکي دا حديث يې ترجمه او په نظم اړولی چي وايي: دا دنيا د مسلمان لپاره دوزخ او د کافر لپاره جنت دی.
دغزل پنځم بيت په دې ډول و :
په وار وار چي په دنيا باندي راغلي
عاقبت به ځني واړه په وار وار ځي

ملا دوران وويل چي دابيت هم د دې ايت شريف ترجمه ده چي وايي: هر ژوندی شی به د مرګ خوند وڅکي. ډاکټر سليم همدرد وويل چي ټول خلک دنيا ته په وار وار نه دي راغلي، ځيني ماشومان غبرګوليان او ان کله نا کله خو يوه مور اووه ماشومان هم په يوه وار زيږوي. استاد لعل محمد وويل چي دلته معلومه نه ده چي د شاعر څوک مطلب دی، دنيا ته خو حيوانات او نور ژوندي موجودات هم راځي. که هدف

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې پېریان او حیوانات وي نو دا خو چندان د خواشینی خبره نه ده.

د غزل شپږم بیت په دې ډول و :

که له دردہ مي خبر نه دي وګړي
چي مي سرې ویني تر سترګو په رخسار ځي

حاجي اسماعیل وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي وویل سي: ولي خلک زما له حاله نه خبرېږي. استاد عطاء وویل چي پنځم او شپږم بیتونه سړی ناهیلی کوي، شاعر باید ژوند ته هیله من وي او که ووایو چي هنر د ژوند لپاره دی نو باید په شعر کي د خلکو لپاره د امید او هیلي پیغام نغښتی وي. ما چي دا بیتونه واورېدل نو د انا مرګ مي راپه یاد سو. بریالي هنریار وویل چي د انا مرګ دومره ناهیلي نه ده، ځکه په پښتو ژبه کي یو متل دی چي وایي : په غمو کي د انا غم اسانه دی.

دغزل اووم بیت په دې ډول و :

د هغه طبیب نوم څه اخلې په ژبه
چي بیمار ورلره راشي او بیمار ځي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په دې بیت کي د ډاکټرانو غیبت سوی دی، کېدای سي چي یو ناروغ د یو ډاکټر په دوا جوړ نه سي او کېدای سي بل ناروغ بیا د همدغه ډاکټر په دوا جوړ سي. ملا دوران یې هم خبره تائید کړه او ویې ویل چي جوړه په خدای پوري اړه لري، هیڅ یو ډاکټر د یو ناروغ د علاج تضمین نه سي کولای.

دغزل اتم بیت په دې ډول و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مي پېژنې هغه لېونی زه یم
چي نادان را لره راشي او هوښیار ځي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په اوسني عصر کي طبیب او ډاکټر سره جلا دی، که د شاعر هدف یوناني طبیب وي نو هغه خو نه سم علاج کولای سي او نه اوس چندان خلک ورځي او که هدف يې ډاکټر وي نوباید ډاکټر وویل سي. بله خبره دا ده چي که یو ډاکټر خپله لېونی وي، نو د بل لېوني علاج به څنګه وکړي؟ حاجي اسماعیل بیا وویل چي د لېوني کلمه دي په لېوه واړول سي، یاني داسي دي وویل سي: که مي پېژنې هغه لېوه زه یم، د ډاکټر همدرد صاحب مخ ته دي لاس وي، ځیني ډاکټران هم تر لېوانو کم نه دي، کله چي له یو ناروغ څخه ډېر فیس واخلي نو د ناروغ سد پخپله سر ته راسي. ډاکټر جبار کړاو وویل چي که په دې بیت کي د لېوني کلمه په لېوه واوړي نو وزن يې خرابېږي. کمال الدین نعیمي بیا وویل چي په دې بیت کي ډېري باتې راغلي دي، یاني زه یو داسي ډاکټر یم چي که څه هم خپله لېونی یم خو لېوني پر سد کولای سم، دا که روغ ډاکټر وای نو څومره د نامي زوی به وای.

دغزل نهم بیت په دې ډول و :

دروغجن به همېشه وي په خزان کي
د رښتینو په مخ هر کله بهار ځي

بریالي هنریار د نهم بیت په باب وویل چي دا بیت له واقعیت څخه لیري دی، نن ددنیا ټول کار وبار پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

درواغو ولاړ دی، درواغجن خلک ډېر شتمن دي او موږ چي ربښتیا وایو سپېرې شونډي ګرځو او هر هغه څوک چي ربښتیا وایي نو د خولۍ سر یې سوری دی، همدا اوس په دې غزل کي دومره غلطۍ سته چي که زه ربښتیا ووایم، یاني هغه ټولي غلطۍ په ګوته کړم نو غیرت صاحب به راڅخه خفه سي او په ژوند کي به یوه خبره هم راسره و نه کړي. اول خو یې د دې غزل ځمکه زما څخه غلا کړې ده، هغه زما یو غزل دی چي وایي :
هه هه هه... ته ودرېږه اوس راڅخه هېر سو، خو په هر صورت ځمکه یې دغسي ده. بل داچي ټولي قافیې یې غلطي دي، د فکر او پیغام په لحاظ هم یو کمزوری غزل و، نور نو یوه لمن ګرامري غلطۍ یې درلودې، اوس ناوخته دی که زه دا ټولي خبري دلته کوم نو مشاعرې ته وخت نه پاته کېږي، زه به دغه یادابښتونه غیرت صاحب ته ورکړم چي په درد یې وخوري.
شېر جان کاکا بیا وویل چي غیرت صاحب یو ځوان استعداد دی، خیر که نن یې کمزوری غزل ولیکه سبا به ښه او په ټول پوره غزل ولیکي. تر هغه وروسته د غونډي مشر مېلمه ته بلنه ورکړل سوه چي دغونډي په باب خپل نظر ووایي. د غونډي مشر وویل، ښایي تاسي هیڅ باور و نه کړئ چي ما تر اوسه دغسي علمي او له شخصي عقدو پاکه کره کتنه نه وه لیدلې، زه ویاړم چي موږ نن په ځوان کهول کي د ښو شاعرانو او لیکوالو تر څنګ ښه نقادان او کره کتونکي هم لرو. ما د ښاغلي غیرت صاحب نثري لیکني

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوستي وې، ډېري هنري او ښې لیکني کوي، خو تر اوسه مي یې شعرونه نه وه اورېدلي، زه نه پوهېږم چي د غیرت صاحب ولي په زړه کي ورتېر سوه چي باید شعر هم ولیکي. زما په فکر هماغه نثر یې بس و، بیا هم که دی غواړي شعر ولیکي نو لومړی دي ادبي فنون او وروسته دي کلاسیک شعر مطالعه کړي، په تېره بیا خوشال بابا خو باید ډېر په دقت مطالعه کړي، له دې غزل څخه خو یې داسې ښکاري چي د خوشال بابا نوم یې ګردسره نه دی اورېدلی. زه نه پوهېږم هغه څوک چي خوشال بابا یې نه وي مطالعه کړی څنګه دا جرئت کوي چي شعر ولیکي.
وروسته خپله له ښاغلي غیرت صاحب څخه وغوښتل سوه چي د کره کتونکو په باب خپل نظر څرګند کړي. ښاغلي غیرت صاحب وویل چي زه ټولو هغو دوستانو ته د زړه له کومي کور ودانی وایم چي زه یې خپلو غلطیو ته متوجه کړم. یوه غلطي چي همدا اوس زما ورته پام سو، هغه داده چي د خپل غزل پر ځای مي د خوشال بابا غزل کره کتني ته وړاندي کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي ځنګه تاریخي اثر غلا کړ؟

یوه ورځ مي د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و. زموږ په وخت کي هغه استادان چي دغه لیکچر نوټونه یې ترتیب کړي ول ځینې یې ژوندي ول، که کوم ځای به ګونګ و، نو له هماغه استاده به مو پوښتنه وکړه خو اوس هغه ټول استادان خدای دي یې وبخښي وفات سوي ول. بل توپیر یې داو چي هغه وخت د دې لیکچر نوټونو د کاغذ کیفیت یو څه ښه و، فوټوکاپي به یې هم یو څه روښانه وه، خو اوس یې فوټوکاپي هم داسې وه، لکه تر میلاد د مخه د کوم ډبرلیک عکس چي دي اخیستی وي. کاپي یې لا څه کوې اصل یې هم داسي و، تا چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل د غوا پر ځرمن لیکل سوی دی.
لـه دې سـره سـم د اطلاعـاتو او فرهنـګ وزارت هغـه اعلان را یاد سو چي ویل یې، تاریخي اثار که له هـر چا سره وي مور یې په لوړه بیه ځني رانیسـو. نـور یـې څه کوې له خوشالیه باغ باغ سوم، ما ویل یاره شېرجانه که دا لیکچرنوټونـه پـه لاس درغلـل نـو بـس خـولۍ دي پـه غوړو کي سوه.
بس هغه دم روان سوم او ځان مـي کابـل پوهنتـون تـه ورساوه. د پوهنتون رئیس ته چي مـي د لیکچـر نوټونـو خبره ور یاده کړه نو اسمان تـه یـې ټـوپ کـړه، ویـل تـه لېونی سوی یې، لیکچر نوټونه څنګه درکـړو؟ نـه وینـې چي موږ یې همدا اوس تدریسوو؟ ما ویل، زه پوهېږم، خـو زه بـه یـې کمپیـوټري درتـه ولـیکم چـي هـم اسـانه ولوستل سي او هم که یو وخت مو چـاپول نـو د کمپـوز کــار بـــه یـــې ســـوی وي. د رئـیس صــاحب وروځـــي راوځړېدې، یوه شیبه یې زنه پـه مـټ کـي ونیـول او بیـا یې وویل :
ښه سمه ده، یوه فوټو کاپي به یې درکړو
_ نه فوټو کاپي یې نه غواړمه، که اصل یـې راکـړئ ښـه به وي.
_ اصل یې څه کوې؟ هغه خو موږ تدریسوو.
_ ځکـه زه چـي هـر وخـت دا لیکچـر نوټونـه وینم نـو د خپلي محصلۍ وختونه رایـادېږي او بـل داچـي دا زمـا د خدای بخښلو استادانو د لاسو ښني هم دي.
_ نـو کـه درڅخـه ورک سـول زمـوږ خـو بـه کـور پـر چرګـه رابار کړې، بیا د چا په وسه پوره ده چي نوي لیکچر

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټونه ولیکي؟
_ صاحب تاسي بېغمه اوسئ، نه راڅخه ورکېږي.
د رئیس په تندي کي ناڅاپه ګونځي پیدا سوې، له ځوکۍ څخه را جګ سو او په درد یې وویل: ځه ورک سه! ولي یوازي پر تا خپل استادان ګران دي؟ موږ هم غواړو چي د خپلو استادانو د لاس نښانۍ او یادګارونه ولرو؟ زړه مي له ګرومه ډک سو او له پوهنتون څخه ناهیلی کور ته راروان سوم. کور ته لا نه وم رسېدلی چي یوې رېړۍ (کراچۍ) ته مي پام سو. په رېړۍ کي یو چرګ چي بېچاره له رنګه تک تور اوښتی و، په یوه پښه راځړېده او لاندي د ښوروا یوه لویه کاسه ورته پرته وه. رېړۍ والا به د کاسې له ښوروا څخه یو ګیلاس ډک کړ او پر چرګ به یې توی کړ. که څه هم چرګ له مودو مودو راهیسي همداسي په یوه پښه راځړېده، خو کله به چي د پاسه نوې ښوروا پر توی سول نو داسي توښ (بخار) به یې پورته سو تاچي ویل دا او س تازه یې له دېګ څخه را وایست. رېړۍ والا چي به هر وار پر چرګ ښوروا توی کړه نو نارې به یې کړې : (د چرګ تازه ښوروا، ګیلاس په پنځه افغانۍ، وڅښئ دا تازه ښوروا! وا وا قسمت خوره به یې خوري).
له خپل مرحوم پلاره مي اورېدلي ول چي کله موږ کوچنیان و او مکتب ته تلو، نو دغه رېړۍ والا به پر دغه ځای یخني خرخول. چرګ نو خدای دي مي غاړي نه بندوي چي هغه پخوانی او که به بل چرګ وي. د دې چرګ په لیدو مي زموږ د کوځې یو پوډري لعل ګل

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپه ياد سو. هغه چي به کله په کوڅه کي يو تازه مردار سوی چرګ پيدا کړ، نو پاک به يې کړ او بيا به يې پر يخني والا خرڅاوه. يو وخت يو چا ورته وويل چي بدبخته په خلکو مردار چرګان خورې؟ ده په خندا ورته وويل : (عجيبه ده، يو چرګ چي د انسان په لاس مړ سي، هغه حلال دی او بل چرګ چي خدای پاک په خپله وژلی وي، هغه مردار دی. زه خو وايم چي تر دې بل حلال چرګ نسته). ما ويل خدای خبر چي دا به څنګه چرګ وي. خو په هر حال دا چرګ اوس د افغانستان په تاريخي اثارو کي ګڼل کېده. ما ويل که نور اثار په لاس نه درځي، ونيسه دا چرګ خو رانيولای سې.

ربړی والا ته چي مي د چرګ وويل نو هغه نټه (انکار) وکړ، ويل موږ يوازي د چرګ ښوروا خرڅوو، ولاړ سه بل ځای چرګ رانيسه. لکه زما په مطلب چي پوهېدلی وي، ويل ځه وروره چرګ بيخي نه خرڅوم. ما اورېدلي ول چي تاريخي اثار زرګونه ډالره بيه لري، بس څو زړونه مي يو کړل او له ربړی والا څخه مي چرګ د غوايي په بيه رانيو، په يوه پلاستيکي کڅوړه کي مي واچـاوه او د اطلاعـاتو او فرهنـګ وزارت خواتـه روان سوم. پر لاري ډېر تږی سوم، يوه دکان ته ودرېدم، کڅوړه مي څنګ ته کښېښوده او دکاندار ته مي وويل چي يو بوتل اوبه راکړه. په دې وخت کي ګورم چي يو کوڅه ډب سپی راغی او چرګ يې له کڅوړي سره يووړ. په سپي پسي چي مي هرڅومره منډي وکړې په لاس رانه غی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنابونه او د ښوروا بويونه

زموږ شعبه د تشناب څنګ ته وه، هر همکار چې به تشناب ته ورتېرېده، نو يو وار به يې موږ ته د سترګو تر کونجو وکتل، کله چې به مو ورته پام نه و، نو غلی به ننووت او که به مو ورته پام سو، نو سلام به يې راواچاوه. کله چې به د تشناب دروازه بنده وه، نو شعبې ته به راغی او زموږ سره به يې ځان په خبرو بوخت کړ. کله چې به يې د تشناب د دروازې کړپ واورېد، نو سمدلاسه به ولاړ سو او موږ ته به يې وويل : ښه نور مو وخت نه نيسم، بس يوازي ستاسي احترام ته راغلم.

لومړی موږ ته ددغو همکارانو خبري ستړي کوونکي وې او هسې به مو سر ورسره ښوراوه خو ځينو همکارانو به داسي په زړه پوري کيسې کولې چې سوکه سوکه موږ هم ورسره عادت سولو، تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته به موږ خپله د تشناب خواته سترګي نیولي وې چي که کوم څوک ووینو چي باندار ورسره وکړو. کله چي به مو سهار له کوم همکار سره سترګې مسې نه وه کړې نو پر همدغه وخت به مو راونیو او په غېږ کي به مو داسي کلک ونیو، لکه په کلونو کلونو چي مو نه وي سره لیدلي.

کله چي به یوه همکار نوي کالي اغوستي ول، نو موږ ته به یوه نوې موضوع وه، هغه بېچاره که به څه هم پټېږې سره مښلې او پرنس به یې لاس تېراوه خو ناچاره و چي موږ ته دخپلو نویو کالیو په باب پوره معلومات راکړي. د ورځي مو اته ساعته کار کاوه چي څلور ساعته به یې د تشناب له لارویانو سره په سترګې مسې کي تېرېدل. تشناب یوه کړکۍ هم درلوده چي یوه کورته ورخلاصه وه.

یوه ورځ د نوموړي کور خاوند راغی ویل، ستاسي د تشناب بدبویۍ موږ ډېر تنګ کړي یو. د شعبې چپړاسي رمضان اکا مي راوغوښت او ورته ومي ویل چي دا تشناب ولي داسي بد بوی کوي، نه یې مینځې که څنګه؟ هغه وویل چي قسم په خدای هر سهار یې مینځم، خو خیر تر دې وروسته به یې په ورځ کي دوه ځله مینځم. تر دې وروسته رښتیا هم د تشناب بد بویي یو مخ ورکه سوه.

یوه ورځ مي د ښوروا بوی تر سږمو سو، ښه چي ځیر سوم نو بوی له تشناب څخه راته، کله چي ورغلم نو ګورم چي په تشناب کي غوړ لوښي پراته دي. رمضان اکا ته مي وویل چي دا غوړ لوښي دلته د څه لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته دي؟ هغه وويل چي په اشپزخانه کي اوبه نه وې، ما ويل غوړ لوښي به دلته پرېمينځم، ښايي دغوړو لوښو بوی به وي.
بله ورځ زموږ يوه همکار راته وويل چي له تشناب څخه د اچارو بوی راځي، کله چي ورغلم نو د اچارو يو مرتبان مي پيداکړ چي سر يې خلاص و. ما ويل له يو چا څخه به پاته سوی وي. بله ورځ غرمه چي تشناب ته ورغلم نو د پېرکيو بوی مي تر سږمو سو، رمضان اکا ته مي وويل چي دا څه کيسه ده؟ هغه وويل چي د ګاونډيانو کره پېرکي پخېږي او تر کړکۍ يې بوی زموږ تشناب ته راځي.
تر دې وروسته به هره ورځ له تشناب څخه د ډول ډول خوړو او مېوو بوی راته، چي ورسره د تشناب د مراجعينو شمېر هم ډېرېده. اوس نو تشناب داسي يو ځای و چي کله به ورغلې او دا بويونه به دربان‌دي ولګېدل نو داسي فکر دي نه کاوه چي دادي تشناب وي، تاچي ويل د کابل د (ښار نو) د کبابيانو په کوڅه کي يم، دسړي هيڅ زړه نه غوښت چي بيرته دي ځني راووزي. يوازي دغه يو تشناب نه و چي د ښوروا بويونه ځني پورته کېدل، بلکي د دفتر د ټولو تشنابونو دغه حال و.
يوه ورځ مي د تشناب له دننه څخه د څو نفرو خبري واورېدلې، حيران سوم چي دا څه خبره ده؟ تر دې مخکي مي ښځي ليدلي وې چي په ډله ييز ډول تشناب ته ورځي او ان داچي هلته کيسې هم کوي خو په ډله ييز ډول د نارينه وو ورتګ راته نوې خبره ول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشناب ته نژدې یو ځای ورته پټ سوم چي دا ښاغلي مراجعین وپېژنم. کله چي د تشناب دروازه خلاصه سوه نو ګورم چي څلور نفره شپربرېتي ځوانان راووتل، په خندا مي ورته وویل چي یارانو خیریت و؟ دوی ویل نن تشناب ته اوبه نه راتلې موږ ویل و به یې ګورو چي څه علت لري؟ زه چي تشناب ته ورغلم نو ګورم چي د تشناب پایپونه بیخي جوړ دي.

وایي چي د مسکین بخت یو ګړی وي، زموږ دغه ښې ورځي هم اوړدې نه سوې، یوه میاشت وروسته بیا تشناب هغسي بد بوی کاوه، رمضان اکا مي راوغوښت، ورته ومي ویل چي دا تشناب بیا ولي داسي بدبوی کوي، لکه چي سم یې نه مینځې که څنګه؟

_ نه قسم په خدای چي د ورځي یې دوه واره مینځم.

_ نو دا یوه میاشت خو دي هم هره ورځ دوه ځله پرېمنځه، هغه مهال یې ولي داسي بد بوی نه کاوه؟

_ صاحب هغه وخت خو دورځي څو واره پرېمنځل کېده. دوه ځله به ما پرېمنځه او شپږ اووه ځله به نورو همکارانو پرېمنځه.

_ نو دا همکاران چي پر تا دومره زړه سوی لري اوس یې ولي نه مینځي؟

_ صاحب هغه خو ټول د روژې برکت و، اوس خو روژه تېره سوه، هغوی اوس په تشناب کي ډوډۍ نه خوري، بلکي د ډوډۍ خوني ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازوکړی شاعر

په یوه راډیو کې د ادبي خپروني پروډیوسر وم. یوه ورځ زموږ ایډیټر راغی او یوه نوې چاپ سوې شعري مجموعه یې راکړه، ویل د دې کتاب په باب په خپرونه کي یو ګردی مېز جوړ کړه، ځوان شاعر دی ښه دی تشویق به سي.

ما چي د کتاب پر پښتۍ د شاعر ژوندلیک ولوست نو عمر یې (٦٠) کاله و، دا چي په اصطلاح ځوان شاعر د ایډیټر شخصي انډیوال و، نو زه هم مجبوره وم چي هغه په خپرونه کي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړم.

تر خپروني وروسته څو نفرو ټلیفونونه راته وکړل، ویل دا خو زوړ سړی دی او تاسي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړ، ما ورته وویل چي یو خو یې شعرونه د ځوانۍ د زمانې دي او بل نو داسي باغي او مسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

شاعري یې کړې ده چي ځوانان یې په ځپلی پسې هم نه سي رسېدای.
د بلـي اوونـۍ د خپرونـي لپـاره زمـوږ ایـډېټر یـوه بلـه شـعري مجموعـه راوړل، ویـل دا کتـاب پـه خپرونـه کـي معرفـي کـړه، ځـوان شـاعر دی دایـې لـومړۍ شـعري مجموعـه ده، ښـه دی و بـه هڅـول سـي. د کتـاب پـر پښتۍ چي مي د شاعر ژوندلیک ته وکتل نو عمـر یـې اتلس کاله و. حیران سوم چي (٦٠) کلن شاعر خـو مـي په ځوان معرفي کړ اوس دا شاعر په کوم نـوم معرفـي کړم؟ تـر ډېـر چـورت وهلـو وروسـته مـي پـه زړه کـي راوګرځېده چي دې شاعر ته نازوکړی شاعر ووایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهاند صاحب غابښ ځنګه ووت؟

بلې!

_ پوهاند صاحب زه فرید خبري کوم، هلئ ژر له کوره راووزئ چي زلزله کېږي

_څه شی زلزله کېږي! چاویل؟

_ ایساف اعلان کړی دی، ژر راووزئ چي وخت ډېر کم دی.

پوهاند صاحب د موبایل له بندولو سره سم خپلي مېرمني فاطمې ته چي د ده څنګ ته ناسته وه او کالي یې اوتو کول وویل : هله فاطمه جاني درمنډه کړه چي زلزله کېږي! له دې سره سم پوهاند صاحب دوې پښې دغه، دوې یې نوري پور کړې او د کور پر دروازه یې ور منډه کړه، کله چي دالېز ته راووت نو چیغه یې کړه : هلئ زلزله کېږي! له دې سره سم یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زينو کي منډه کړه خو دوې درې زينې لا نه و کښته سوی چي نوک يې وواهه او مخ پر کښته پړمخي ولوېد، چي د مخ يو غاښ يې ووت، خو د زلزلې له ډاره يې د غاښ وتلو ته پام نه سو او ډېر ژر بيرته راپورته سو او په منډه په زينو کي کښته سو. کله چي له بلاک څخه يو شل ګامه ليري سو نو په لوړ اواز يې نارې کړې : فاطمه جاني څه سوې؟ هله ژر راووزه! اې خلکو ژر راووزئ چي زلزله کېږي! په دې وخت کي فاطمه هم په منډه راوره سېده، ورپسې نور ګاونډيان هم راکښته سول. په لږ وخت کي د بلاک ټول خلک دباندي راووتل، چا بړستنه پر سر را اخيستې، چا يو بکس او چا بيا صندلي را اخيستې وه، د وارخطايی کار و، د چا چي هر شی لاس ته ورغلی و بس هغه يې را اخيستی و. هوا ډېره سړه وه او پر ځمکه يوه لوېشت واوره پرته وه. د تلواري کار و، پوهاند صاحب د فاطمې توره لمن چي تازه يې اوتو کړې ول پر سر ټينګه تړلې وه.

پنځه دقيقې لا نه وې تېري سوي چي د شاوخوا بلاکونو خلک هم راکښته سول. داسي غالمغال جوړ سو لکه د مينا بچي چي له ځالي را اخلې. يوه بوډۍ ښځه چي سا يې لنډه لنډه کېده، له يوه درانده بکس سره راورسېده، پر زړه يې لاس نيولی او يوې بلي ښځي ته يې وويل : وی خوري که زلزله وسوه زما خوبه زاره وچوي، دا اوس مي هم د زړه درزا په خپلو غوږو اورم. يوه بله بوډۍ ښځه چي له يخنی څخه يې لاسونه لړزېدله د موبايل نومره ووهله :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلې!
_ ملالۍ لوري هله ژر له کوره راووزه چي زلزله کېږي.
_ څه شی زلزله کېږي! چا ویل؟
_ نه یمه خبره خو زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي
_ موري دا به درواغ وي
_ درواغ به څنګه وي، زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي، نور یې څه کوې چي پوهاند صاحب هم راوتلی دی، پوهاند صاحب خو به نه تېروزي
_ زلزله څه مهال کېږي؟
_ بس نن شپه کېږي، ډېري پوښتني مه کوه ژر راووزه! یو سړی چي مدیر اسلم خان نومېده او یخنۍ رېږداوه، پوهاند صاحب ته ورنژدې سو او ویې ویل :
پوهاند صاحب تاسي خو ډېر معلومات لرئ او تل خبرونه هم اورئ، دا چا ویل چي نن شپه زلزله کېږي؟
_ ایساف اعلان کړی دی.
_ ښه ښه ایساف اعلان کړی دی، نو زموږ دولت خو تر اوسه په دې باب هیڅ هم نه دي ویلي
_ زموږ دولت بېچاره د فیل په غوږ کي ویده دی، خو زه د ایساف تر اعلان پنځه دقیقې وروسته دستي خبر سوم، زه فکر کوم چي دولت به تر اوسه هم نه وي خبر.
_ نو ایساف څنګه خبرېږي چي نن شپه زلزله کېږي؟
_ ایساف خو پر مختللې ټیکنالوژي لري، بیا نو په ایساف کي هغه هېوادونه هم شامل دي چي هلته ډېري زلزلې کېږي، لکه ترکیه، امریکا او... هغوی په دې باب ډېري ښې تجربې او پرمختللي وسایل لري.
_ نو د دغو هیوادونو حکومتونه چي د زلزلې په باب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره پرمخ تللي وسایل لري، ولي تر زلزلې د مخه نه خبرېږي چې خلک خبر سي او دتلفاتو مخه ونیول سي؟
_ دا حکومتونه تر زلزلې دمخه خبرېږي او اعلانونه هم کوي خو ټول خلک یې نه ورسره مني، لکه زموږ خلک چې وایي په دې نو ایساف څه خبر دی.
یو سړی چې زلمی نومېده او یو کوچنی یې په غېږکي نیولی او خپله کورتۍ یې پر غوړولې وه، وویل : خدای دي فضل وکړي، دا به څه کوو؟ ته دې خلکو ته وګوره له اکثرو سره یې نه بړستنه سته او نه کمپله، یوازي په هاخپلو دریشیو کي راوتلي دي، که په دې سړه هوا کي تر سهاره پاته سو نو یخني به مو مړه کړي، موږ خو لاخیر دا کوچنیان به څه په کوو؟ یو سړی چي خندا ورتله او پرخوله یې لاس نیولی و، زلمي ته ورنژدې سو او په غوږ کي یې ورته وویل : مدیر صاحب بخښنه غواړم، بده خبره هم ده چي درته وایم، داپطلون دي ماته داسي ښکاري لکه چپه چي دي اغوستی وي.
هیچا زړه نه سوای کولای چي کور ته ولاړ سي، کله چي به چا له ځایه حرکت کاوه نو داسي به په تکلیف و تا چي ویل په ختو کي خېژي. فاطمې پوهاند صاحب ته وویل چي زه به په منډه یو ځل کورته ولاړه سم، پیسې او خپل زر به راواخلم. پوهاند صاحب یې غوږ ته خوله ورنژدې کړه او په ناز یې ورته وویل : ګراني ماته ستا ژوند زموږ تر ټولي شتمنۍ مهم دی، ماته نه ګورې چي خپل د ډوکتورا بری لیک، مډالونه، کتابونه او لیکچرنوټونه مي ټوله پرېښوول او یوازي مي خپل سر را وایست، خو ته په پیسو پسي ځان په لوی لاس د بلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خوله کي ورکوې؟ مور خو لږ پیسې نه لرو چي ته داسي وارخطایې، خو فاطمې پر خپله خبره ټینګار کاوه، ویل خیردی ژر بیرته راځم. فاطمه چي کورته روانه سوه نو پوهاند صاحب هم د شا له خوا په نیولو ګامونو ورپسي روان سو خو بڼه یې داسي الوتې وه تاچي ویل ځانمرګی برید کوي. کله چي به یې ځلور پنځه ګامه واخیستل نو و به ودرېد، فاطمې ته به یې مخ راواړاوه، ویل ګراني ته ودرېږه لکه چي زلزله شروع سوه. کله چي کور ته ورسېدل نو لومړی سالون ته ورننوتل، ګوري تلویزیون لا هماغسي چالان دی. دوی چي تلوېزیون ته وکتل نو په دې وخت کي د تلوېزیون له لاري دا اعلان خپور سو : هغه کابل ښاریان چي د زلزلې له ډاره یې خپل کورونه پرې ایښي، بیرته دي خپلو کورونو ته راستانه سي، ځکه دغه اوازه په بشپړ ډول ناسمه او د یوې ډلي حرفوي غلو دسیسه ده. د دې دسیسې په نتیجه کي غلو څو کورونه لوټ کړي، خو له نېکه مرغه چي پولیس په دغه دسیسه خبر او د دې ډلي دوه تنه غله یې نیولي دي. دې غلو اقرار کړی چي دا کار یې د دې لپاره کړی چي خلک خپل کورونه پرېږدي او دوی په اسانۍ سره د خلکو کورونه لوټ کړي. د دې اعلان په اورېدو سره فاطمې په وارخطایۍ د الماری خواته ورمنډه کړه، ګوري چي د الماری دروازه خلاصه ده، په الماری کي چي یې وکتل نو یوه لویه چیغه یې تر خوله ووته : هله پوهاند صاحب راسه چي خاوري مي پر سر سوې! غلو ټولي پیسې او زر وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به بله ورځ درته ووايم

زمونږ د دفتر په ټولو ښځينه همکارانو کي مژګان په خپلو وېښتانو ډېره نازېده. دا نوره هم ښکلې وه او هغه د چا خبره سترګه په ډکېده خو د هغې اوږدو او ژېړو وېښتانو ډېر ژر د سړي پام ځان ته ور اړاوه. دې به نه يوازي دا چي د خپلو همزولو په مخکي خپل وېښتان يوې او بلي خوا ته څنډل، بلکي کله نا کله به د نارينه وو په مخکي هم په داسي ناز و نخرو تېرېده چي غوړېدلي وېښتان به يې تر پوړني راوتلي او تر زنګنو به تېر ول.

کله چي به د وېښتانو خبره کېده، نو د دې نوم به يې په سر کي يادېده. ددفتر هري ښځي چي به غوښتل د مژګان وېښتان له نژدې وويني نو هغې به بخيلي کوله او اجازه به يې نه ورکوله چي د هغې وېښتان دي له نژدې وګوري، ان دا چي د خپلو وېښتانو د پالني او ساتني په باب به يې هم چاته معلومات نه ورکول. کله چي به له هغې څخه چا د وېښتانو په باره کي پوښتنه وکړه نو دې به کله ويل چي زما مور او ټولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

خویندي دغسي ښه وېښتان لري او کله به یې ویل چي بیا بـه بلـه ورځ درتـه ووایـم. زمـوږ د دفتـر ټولـو ښـځو غوښتل چي د مژګان وېښتان له نژدې وویني او په دې راز پوه سي چي د هغې وېښتان ولي دومره ښکلي او اوږده دي؟
یوه ورځ مژګان دفتر ته ناوخته راغله. سر یې په پـوړني کلک تړلـی او بڼه یـې هـم الـوتې وه. لـه دې سـره سـم زموږ د دفتر ښځي پر راټولي سوې، ویل خدای دي یـې خیـر کړي څـه پېښـه ده؟ مژګـان ویـل هـیڅ هـم نـه ده پېښـه، یـوازي مـي سـر لـږ درد کـوي. پـه دې وخـت کـي زمـوږ د سـهارنۍ غونـډي وخـت راغـی او مـوږ ټـول د غونډي تالار ته ولاړو. غونـډه لا نـه وه پیـل سـوې چـي زموږ د دفتر چپړاسي ګل خان لالا یـو مصـنوعي چـوټي راوړ، ویل دا دچادی؟ ما چي نن سـهار د دفتـر دالېزونـه جارو کول پیدا مي کـړ. پـه دې وخـت کـي مـوږ ټولـو یـو وار د مژګان وېښتانو او بیا د ګل خان لالا پـه لـاس کـي چوټي ته وکتل.
پـه زړه کـي مـي راوګرځېده چي یـاره ژونـد هـم پـه سـړي عجیبه کانې کوي، هغه چوټي چـي تـر پرونـه پـوري یـې ډېرو نجونو او هلکانو د نژدې لیـدلو ارمـان درلـود، نـن د ګل خان لالا په لاس کي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اصلي خبري ته راځم

د دوبي په تکنده غرمه کي مي درنه غوټه په شا او د کور خواته روان وم. کور ته نژدې زموږ یو کلیوال، سالو اکا راباندي پېښ سو. زما په لیدو یې رامنډه کړه او په غېږ کي یې ټینګ ونیولم، ویل زوروره دا څو ورځي نه ښکارېدې او زما د زوی په واده کي هم نه وې، خیریت و؟ ما ویل هو خیریت و د یو دریو ورځو لپاره کابل ته تللی وم. ښه خیر، مبارک دي وي، د زوی واده دي په خیر تېر سو؟ دا پوښتنه به نو څه وه چي ځان مي په لوی لاس په جنجال اخته کړ. سالو اکا له خوشالیه باغ باغ سو او راته ویې ویل چي تابه هم ډېر ودونه لیدلي وي خو زما د زوی عجیبه واده و، یوه عجیبه خبره پکښي پېښه سوه. که خبر سې نو له حیرانتیا به دي خوله وازه پاته سي. ما ویل خدای دي خیر کړي، څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره پکښې پېښه سوه؟ له دې سره سم سالو اکا د خپل زوی د واده کیسه بیخي له مرکې څخه راته شروع کړه.
کیسه ښه اوږده سوه، ما غوټه پر له پسې له یوې اوږې څخه بلې ته اړوله خو د سالو اکا کیسه نه خلاصېده. اخر مي ورته وویل چي ستا کیسه ډېره په زړه پوري ده، هغه اصلي خبره چي تا ویل ډېره عجیبه وه، هغه راته وکړه، اوس مي غوټه ډېره درنه ده، نوره کیسه به بیا بله ورځ له خیره سره راته وکړې. سالو اکا وخندل، ویل ته ودرېږه زوروره دا دی اوس اصلي خبري ته راځم. تر نیم ساعت پوري یې بیا هم نه هغه خبره راته وکړه او نه د واده کیسه خلاصه سوه.
زما بېچاره دا خواري په پیشکه وه چي یو مي غوټه ډېره درنه وه او بل نو ستړی هم وم، په تېره بیا پښې مي ډېري وچي سوي وې. سالو اکا ته مي وویل چي زه اوس ډېر ستړی یم، هغه عجیبه خبره ژر راته وکړه، ماپښین به له خیره سره نوري خبري کوو. ده ویل ته ودرېږه زوروره اوس اصلي خبري ته راځم، تر اوسه خو مي یوازي د مرکې کیسه درته کوله. تر دې وروسته یې بیا خپله کیسه پسې وغځوله. په دې وخت کي مي داسي احساس کړه چي کمیس مي د شا له خوا ټول لوند سوی دی، کله چي مي غوټې ته لاس ور وړ نو پوه سوم چي په هغه کي ټوله واوره (یخی) ویلي سوی دی.
سالو اکا ته مي وویل چي ډېر ستړی یم او ډوډۍ مي هم نه ده خوړلې، زما ستا سره وعده ده چي ماپښین

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خپله ستا کورته درځم، ټوله کیسه به راته وکړې. سالو اکا په خندا وویل چي زوروره، زه چي ستا غوندي ځوان وم په سترګیا او لوږه کي مي ګردسره چورت هم نه واهه، ته ودرېږه اوس اصلي خبري ته راځم.
له سره تر نوکانو پوري په خولو کي لوند خیشت سوم، پر سترګو مي تیاره راتله، نور نو په ولاړي نه سوای درېدای، اخر مجبوره سوم چي کښېنم. زما له کښېناستو سره سم سالو اکا له جېبه د نسوارو دبلی (قطی) را وایست، ښه غټه کپه نسوار یې خولې ته واچوله او خپلې کیسې ته یې دوام پسې ورکړ. نور په ځان نه پوهېدم چي سالو اکا څه راته وایي، بس یوازي مي ښه، ښه، ورته ویل. سالو اکا یو څو ګامه ګوښه سو ویل ته لږ صبر وکړه زه به دا نسوار تو (توف) کړم، ته مه ځه چي اوس اصلي خبري ته رارسېدلی یم. سالو اکا چي مخ بلي خواته وګرځاوه، نو ما وخت غنیمت وګاڼه، دوې پښې مي خپلي وې، دوې مي نوري پور کړې او په یوه منډه مي ځان کور ته ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما پوهنتون نه دی ویلی

په یوه مجلس کي یو ځوانکی ناست و چي ټولو ډاکټر صاحب ورته ویل، څنګ ته ناست ملګري یې ورته وویل چي ډاکټر صاحب زه دا څوکاله کېږي چي قبضیت لرم. ده هم بې له دې چي لږ تر لږه د ناروغ پر ګېډه لاس راتېر کړي له جېبه یې کتابچه را وایسته او هغه ته یې یو ډول څاڅکي او دوه ډوله شربت ور ولیکل.

تر دې وروسته ناروغ موږ ته مخ راواړاوه، ویل دا ډېر ښه ډاکټر دی، زده کړي یې په امریکا کي کړي دي. له دې سره سم لکه موټر چي ټکر سي چا پر نس، چا پر سر، چا پر تشي او چا پر ملا لاسونه ونیول، هر یوه ویل چي ډاکټر صاحب زه هم چندان جوړ نه یم. ډاکټر صاحب هم چاته (نې) نه ویل، ټولو ته یې ښه په ورین تندي نسخې ور ولیکلې چي ماته یې هم د اعصابو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارامېدو لپاره دوه ډوله شربت را ولیکل. په مجلس کي یو سړی چي خلکو انجنیر صاحب ورته ویل، له ډاکټر څخه وپوښتل چي وبخښئ تاسي د امریکا کوم پوهنتون ویلی دی؟ ډاکټر ورته وویل چي ما اصلاً پوهنتون نه دی ویل، بلکي په پېښور کي مي د لومړنیو مرستو درې میاشتنی کورس ویلی دی. دا چي په کورس کي مو استادان امریکایان ول نو زه وایم چي په امریکا کي مي درس ویلی دی.
سهار مي د نوموړي ډاکټر شربت وڅښل چي سمدلاسه مي سر ورسره دروند سو، ایله دومره مي وکړه چي ځان مي د خوب بستر ته ورساوه. ما چي ویل یوه سترګه به مي لا نه وي خوږه کړې خو مور مي راغله ویل زویه کښېنه د غرمې د ډوډۍ وخت دی. غوښتل مي سترګي خلاصي کړم خو نه کېده، غوښتل مي راولاړ سم خو چي هر څه مي وکړه نه سوای پورته کېدای، یو عجیبه حالت و، روغ جوړ وم، یوه ځای مي هم درد نه کاوه، د خلکو خبري مي اورېدې، ما هم خبري سمي کولای سوای خو له ځایه نه سوای پورته کېدای. مور ته مي وویل چي زما ډوډۍ خواته نه کېږي. ماښام مي بیا مور راغله ویل زویه کښېنه ماښام دی، ما ورته وویل چي ماښام مي له انډیوالانو سره تر نا وخته باندار کړی دی، بې خوبه سوی یم، پرېږ مي ږده چي خوب وکړم. سهار مي بیا مور راغله ویل کښېنه، خو زه بیا هم نه سوای پورته کېدای. مور مي ویل ناروغه یې او که چا کوم نشه یي شی درکړی دی؟ ما ورته ویل چي نه بیخي جوړ تیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يم، بس يوازي خوب راځي.
غرمه هم د ولاړو نه وم. ماپښين مي ورور رکشه راوستل او زه يې يوه ډاکټر ته بوتلم. ډاکټر وکتلم او معاينات يې راته وليکل، د معايناتو په نتيجه کي يې ليکلي ول چي زه ملاريا يم. د ملاريا چي مي واورېدل نو سمدلاسه مي پر سر نرى درد سو.
ډاکټر ته مي د اعصابو د ارامېدو درمل ورښکاره کړل. هغه چي درمل وکتل نو اسمان ته يې ټوپ وهل، ويل دا دوا کوم احمق درکړې ده؟ما ويل نه يې پېژنم. ډاکټر د ملاريا درمل راکړل ويل له دې درملو سره خامخا ښه کېږې. په لاره کي مي د ملاريا او اعصابو د ارامېدو درمل دواړه ايسته واچول، له هغه مهال راهيسې څو کاله کېږي چي بيا نه يم ناروغه سوى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له ژرندي فارغه سوی یم

دا غونډه هغه افغان ډاکټر رابللې وه چې د لوړ فشار نوی علاج یې موندلی و. په غونډه کې د نړیوالو روغتیایي سازمانونو استازیو، د ملګرو ملتونو د نړیوال روغتیایي سازمان استازي، د افغانستان د عامي روغتیا وزیر، مدني ټولنو استازو، طبي ډاکټرانو، بهرنیو ډیپلوماټانو او ګڼ شمېر خبریالانو برخه درلوده.
د غونډې ویاند وویل : اوس هغه علمي شخصیت ته بلنه ورکوو چې د یوې وژونکي ناروغۍ یو ډېر ساده او موثر علاج یې موندلی دی. دا علمي شخصیت ډاکټر سلطان سوداګر نومېږي، هیله ده چې سټیج ته تشریف راوړي او تاسي یې په ویاړ چکچکي وکړئ.
ډاکټر سوداګر چي تر سټیج پوري د غونډې د برخه والو په تودو چکچکو بدرګه سو ، داسي وویل : تاسي ته معلومه ده چي ډاکټران له پوهنتون څخه فارغه کېږي خو زه له ژرندي څخه فارغه سوی یم. په دې مانا چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دېرش کاله پخوا یو ژرنده ګړی وم، خو په کوچنیوالي کي مي په مسجد کي څه ناڅه لیک لوست زده کړی و.
کله چي افغانستان ته روسان راغلل نو ما په پېښور کي د لومړنیو مرستو یو شپږ میاشتنی کورس وواېه. څرنګه چي زموږ په کلي کي یو څه ارامي وه او خلک یې نه وه کډه سوي نو زه ولاړم هلته مي یو کلینیک جوړ کړ چي پر جنګي ټپیانو سر بېره به مي نسایي او ولادي ناروغان هم تداوي کول. ډېر جراحي عملیات مي هم وکړل چي د خدای فضل دی ډېری یې بریالي سول، دا چي د چا به اجل پوره و هغه نو د خدای پاک کارونه دي.
په دې وخت کي د مجلس حاضرینو شور او زوږ جوړ کړ، یوه وویل : بې شکه ! دې ته نو نا بغه وایي، په ژرنده کي هم داسي استعدادونه پیدا کېږي چي د پوهنتون فارغین څه چي استادان یې هم سیالي نه سي ورسره کولای.
ډاکټر سوداګر پسې زیاته کړل : کله چي زه کابل ته راغلم نو تر یو لړ څېړنو وروسته راته معلومه سوه چي په نړۍ کي هر کال په زرګونو خلک د ویني د لوړ فشار له امله مري. ځکه نو زه په دې هڅه کي سوم چي ددې خطرناکي ناروغۍ علاج پیدا کړم، تر ډېرو طبي مطالعاتو او څېړنو وروسته بریالی سوم چي د ویني د لوړ فشار یو ډېر ساده او موثر علاج پیدا کړم.
ما لومړی د فشار لوړېدو لاملونه وڅېړل. دلته افغاني او بهرني ډاکټران تشریف لري، دوی زما په خبره ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه پوهېږي چي د لوړ فشار يو ستر عامل خفګان دی. ډېر ناروغان چي کابل ته راسي نو د نابلدۍ له امله د اودس مات لپاره مناسب ځای نه سي موندلای. زما کلينک په داسي يوه ځای کي دی چي شا و خوا يې ټول د چای جواب ځايونه دي، ناروغان به ښايي ډېري انديښنې ولري خو ما هڅه کړې چي زما ناروغان د اودس ماتي له امله هيڅ انديښنه و نه لري.
ددې تر څنګ له ناروغ څخه ډېر لوړ فيس اخلم، که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو نو ډېره قيمتي دوا ورته ليکم او هغه هم داسي دوا چي زما له شخصي درملتون پرته بل ځای نه پيدا کېږي. ناروغ مجبور دی په ټول ښار کي وګرځي چي ايله هغه درملتون پيدا کړي، له دې کار څخه مي هدف دا دی چي ناروغ پلی وګرځي او ورزش وکړي. که بيا يې هم فشار ټيټ نه سو، نو دا وار ښه ډېر معاينات ورته ليکم او خپل لابراتوار ته يې استوم. لابراتوار مي د يوه رسټورانټ څنګ ته دی چي هلته شپه او ورځ د واده محفل وي او د موسيقۍ اواز يې تر ډېر ليري ځايه پوري اورېدل کېږي. دا کار ددې لپاره کوم چي د ناروغ خفګان لږ کم سي. د لابر اتوار کارکوونکو ته مي ويلي دي چي تر پنځه سوه (سي سي) کمه وينه دي نه ځني اخلي . په دې کار کي مي هدف دا وي چي د ناروغ وينه لږ سي، ځکه چي کمخوني د ويني فشار راټيټوي.
په دې وخت کي يوه خبريال وپوښتل : که له دې سره سره يې د ويني فشار ټيټ نه سي بيا څه کوئ؟ ډاکټر سوداګر يې په ځواب کي وويل : بيا يې نو په خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصي روغتون کي بستر کوم. زما د روغتون د کوټې کرایه تر نورو روغتونونو درې برابره لوړه ده، بس نو هر څه یې همداسي درو اخله. که څه هم عملیاتو ته اړتیا نه وي خو زه یې یو ځای ورڅیرم، کله چي ناروغ رخصتیږي نو زموږ د روغتون کارکوونکي ښه درنه شیریني ځني اخلي، دا شیریني داسې حتمي ده لکه زما فیس. ناروغ ته وایم چي باید څو واره نور هم راسي او که را نه سي نو تر دې به په ډېرو خطرناکو ناروغیو اخته سي . ناروغ مجبور دی چي په هر پړاو کي هم دغومره ډېري منډي وکړي او هم دغومره ډېري پیسې ولګوي.

یوه بل خبریال وپوښتل : په دې ډول خو ناروغ ته یوازي د پیسو تاوان رسېږي نو د پیسو د تاوان یې د ویني له فشار سره څه ؟ ډاکټر سوداګر په خندا وویل : دپیسو تاوان د ویني له فشار سره مستقیمي اړیکي لري. کله چي انسان ډېر مایعات ضایع کړي نو فشار یې ټیټېږي، لکه خواګرځی، نس ناستی او خولې کول. کله چي یو ځوک ډېر ناڅاپه د پیسو تاوان ووینې نو خولې ورباندي راماتي سې، کله چي یو ځوک بېوزله سي نو د موټر کرایه به نه لري، بیا نو مجبوره دی زیات پلی وګرځي او د روزی پیدا کولو لپاره درانه کارونه وکړي چي په دې ډول یې هم د وجود غوړ ویلي کېږي او هم زیاته خوله کوي. د انسان د وجود مایعات د ویني په فشار کي مهم رول لري. کله چي د انسان د وجود مایعات کم سول نو فشار یې خامخا ټیټېږي. یو بېوزله سړی نه د علاج وس لري او نه یې په قوي خوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وس رسېږي، نو هغه دی چې د وجود مقاومت یې سوکه سوکه کمېږي او ناروغ په داسې ناروغیو اخته کېږي چې له امله یې وجود اوبه ضایع کوي. د انسان د وجود اوبه معمولاً د نس ناستي، خواګرځي او خولو له لارې ضایع کېږي چې ددې هدف لاس ته راوړلو لپاره لازمه ده ناروغ په نس ناستي، ملاریا، لویې تبې، بروسلوز او یا بلې داسې ناروغۍ اخته سې چې لوړه تبه لري.
ما د درملنې په هر پړاو کې دې ټکي ته پام کړی چې ناروغ باید مایعات ضایع کړي، مثلاً زه یوازې په اوړي کې ناروغان ګورم، په ژمي کې په اروپا کې اوسم. زما په کلینک، روغتون، درملتون او لابراتوار کې نه بادپکه او نه هم ایرکنډېشن سته، که تاسې زما ناروغان ددرملنې په جریان کې ووینئ نو له سره تر نوکانو پورې په خولو کې ډوب وي.
یوه بل خبریال وپوښتل : فکر نه کوئ چې ناروغ دیوې ناروغۍ د درملنې پر ځای په یوې بلې ناروغۍ اخته کوئ؟ ډاکټر سوداګر وویل : دا خبره سمه ده چې ناروغ د یو څه مهال لپاره په یوې بلې ناروغۍ اخته کېږي خو ددې علاج په نتیجه کې له ټولنې څخه د ډېرو خطرناکو ناروغیو ټغر ټولېږي . مثلاً زموږ په ټولنه کې داسې یو دود دی چې یو یې ګټې او شل یې خټې، د ډوډۍ په پیدا کولو کې د کور مشر ډېر رول لري، نو که د کور مشر د خوارځواکۍ او بېوزلۍ له امله له کاره ولوېږي ښکاره خبره ده چې هم به دی خپله او هم به یې اولادونه سخت کارونه کوي. ددې ترڅنګ به یې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښـو، وریجـو، خـوږو او غـوړو خـوړو وس نـه رسـېږي. هغه دی چي په نتیجه کي یې د کور ټول غړي له هغو ناروغیو څخه خوندي کېږي چي شتمن خلک په اخته کېږي، لکه د ویني لوړ فشار، د زړه حمله ، شکره او داسي نور . بله خبره دا ده چي زه هیڅکله لاس تر زنه نه یم کښېناستلی، بلکي تل په دې هڅه کي یم چي د نورو ناروغیو، په تېره بیا ټیټ فشار علاج هم کشف کړم، خو زه فکر نه کوم چي دومره اوږد ژوند به ولرم. زما د علاج په نتیجه کي به د ډېرو ناروغانو د ویني فشار ټیټ او اوږد ژوند به ولري خو له بده مرغه زما فشار به لوړ سي. د خلکو د خدمت له امله مي هیڅ پام نسته چي زه خپله ورځ په ورځ چاغېږم. تاسي ته معلومه ده چي نن ورځ له ډېرو پیسو سره خامخا ژور خفګان ملګری دی، نو کله چي خپل چاغوالي او خفګان ته ګورم داسي فکر کوم چي د ویني فشار به مي خامخا لوړ سي، خو زه ویاړم چي خپل ژوند مي د ولس لپاره وقف کړی او په دې لار کي مرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست بوډا

د لونګ اکا عمر تر شپېتو کالو اوښتی و، خو په ږیره کي یې ایله یو څو سپین وېښتان پیدا سوي ول. له کومي ورځي راهیسې چي هغه کونډ سوی و، نو په ځان به یې لږ ګوتي وهلې، له ږیري څخه به یې سپین تارونه کښل، ږیره به یې هم لږ کونډۍ کوله او پلاستیکي غاښونه خو یې پخوا لا ایښي ول.

څه مهال چي د لونګ اکا مور، شړنګي توږی د لونګ اکا دسمال راوړ، نو هغه داسي بې واره وخندل چي د پلاستیکي غاښونو پورتنۍ ژامه یې را جلا سوه او نژدې ول چي پر ځمکه را ولوېږي.

تر کوژدې وروسته به لونګ اکا د کلي خلکو پر غوږ واهه چي کوژدنه (نامزاده) نجلۍ یې د لور پر ځای څه، چي ښځي یې د لمسۍ پر ځای ده. بیا به نو ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان نوره هم ګوته وهله، اوتو کړي کالي به یې اغوستل او کله کله به یې عطر هم وهل. کله چې د واده شپې رانژدې سوې نو لونګ اکا نسوار هم پرېښودل او سګرېټ یې پیل کړل، ویل ورک یې کړه نسوار ډېر مردار عمل دی. په اوونۍ دوو کې به ښار ته تلئ او وېښتان به یې په نایي جوړول. برېتونه خو به یې په هرو دوو درو ورځو کې داسې پاک خریل تا چې ویل شکولي یې دي. تر دې وروسته به ځینو ځوانانو په غیاب کې لونګ اکا مست بوډا باله.
د واده په شپه ښځو ویل هلک راولئ چې ائینه مصحف په وکړو. د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ ځان یوې او بلي خواته کاوه، خو د لونګ اکا خوابنې په سرو اوښکو ژړل، ویل ولي زما لور تر چا پاته ده، یوازي یې دغه ګناه ده چې پلار نه لري؟ اخر شرنګه تورۍ هم ناچاره سوه چې لونګ اکا راولي.
یوې نجلۍ ناره کړه، ویل هغه دی زوم یې راوست. نجوني یوې او بلي خواته سره ګوښه سولې. لونګ اکا خپلو دوو ځوانانو زامنو تر څنګو نیولی او آئینه مصحف ته یې راوست. په دې وخت کې په ښځو کړکچو (شور) ګډ سو. په تېره بیا نجونو ډېر په زوره زوره خندل، یوې ویل، وی دغه زوم دی؟ د لونګ اکا په باب د ښځو خبرو وار په وار زور اخیست. شرنګه تورۍ له دردہ ولاړه سوه او نجونو ته یې وویل: ورکي سئ! تاسي زما په زوی ملنډي وهئ، تاسي که ښه یاست دغه سپین ږیری مېړه پیداکړئ. د شرنګي تورۍ په خبرو نجوني بیا هم غلي نه سوې او ائینه مصحف پیل سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

تر ائینه مصحف وروسته چي لونګ اکا ولاړېده، نو لکه د الـوتکي ټایرونـه چـي نـه ایلـه کېـږي پښـې یـې نـه غوړېدې او نه سوای ولاړېدای، اخیـر د هغـه یـوه ځـوان زوی په غېږ کي واخیست او د ناوي خوني ته یې بوت. د واده په سهار د چایو خوړلو پر مهال چـي د لونـګ اکـا او نـاوي خپلـوان ناسـت ول، شـرنګي تـوړی یـو وار پـه مسکا د لونګ اکا خواته وکتل او بیا یې د ناوي مور تـه وویل: لونګ جان زوی مي کـه څـه هـم تـر نـاوي یـو څـه مشر دی، خو ډېـر ځـوان پاتـه سـوی دی. د ده همزولـي چي ووینې ګردسره پر ملا کړوپ دي او ږیري یـې لکـه وړی داسي سپیني دي، خـو تـه و ده تـه وګـوره لـه بـدو سـترګو دي خونـدي وي، ږیـره یـې تکـه تـوره ده. پـه دې وخت کي ناوي لـه مـخ څخـه شـال لـږ لیـري کړ او ویـې ویـل : وی مـوري پـه تـوره ږیـره یـې مـه خطـاوزه، ماتـه رامعلوم سو، هیڅ نه دي پکښي پاته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آنلاین مینه

اجمل چې سهار په دفتر کې خپل ایمیل پاڼه پرانیسته، نو د لیدا په نوم یو ایمیل ورته راغلی و چې سرلیک یې داسي و: اجل جانه ډېر راباندي ګران یې. ددې سرلیک په لیدو اجمل په غاړه کې برګ دسمال سم کړ، په چورت کې ولاړ چې دا به نو څوک وي؟ زه خو داسي ښکلې ځواني نه لرم چې کومه نجلۍ دي راباندي مینه سي، والله که مي په ژوند کې یادېږي چې خپلي مور دي له نازه پر مخ مچ کړی هم یم، خو خیر وایي : زړه چې مین سي ښایست نه غواړي. د اجمل خوله له خوشالیه ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ایمیل یې پرانیست. نجلۍ داسي ورته لیکلي ول :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرانه اجمل جانه ! تا ته به ډېره حيرانوونکې وي چي زه څوک يم او ته ولي دومره راباندي ګران يې؟ ځکه چي ما تر اوسه تاته د خپلي ميني په باب څه نه دي ويلي او نه تر هغو ما پېژندلای سې چي زه خپله ځان در و نه ښيم، خو خير وروسته به زه هم ځان در وپېژنم، پرون مي په يوه واده کي وليدې، نن چي دفتر ته راغلم نو ته مي له ياده هيڅ نه وتلې، تر ډېرو هڅو وروسته مي ستا ايميل پته پيدا کړه او دا دی ايميل مي درواستاوه. نوري خبري به په ټيليفون کي سره کوو، دا زما د موبايل شمېره ده، پام دي وي چي زه او ته يوازي د شپې له لسو تر دوولسو بجو خبري سره کولای سو، خو ګوره تر څو چي ما خپله زنګ نه وي در وهلی ته زنګ مه راوهه.
نن ورځ پر اجمل لکه کال دومره اوږده سوه، هره شيبه به يې ساعت ته کتل خو د ساعت ستن لکه ګردسره چي ولاړه وي، اخير تر يوه اوږده انتظار وروسته د شپې لس بجې سوې. د اجمل دوی کور کرايي او ډېر تنګ و، دا چي اجمل مجرد و نو نوره هم ورته ګرانه وه چي يو ګوښه ځای دي له ليدا سره په موبايل کي خبري وکړي، اخير مجبوره سو تشناب ته ولاړ . د اجمل دوی د کور تشناب پخوانی په اصطلاح انالاګ سيستم و، داسي بد بوی يې کاوه چي د چا پلار لس دقيقې ځان نه سوای ورته ټينګولای، اجمل په تشناب کي لس دقيقې وکتل خو د ليدا زنګ را نه غی، په تشناب کي يې زړه تنګ سو او بيرته را ووت ، خو په زړه کي يې وروګرځېده چي داسي نه وي د ليدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زنګ راسي، بيا به ښکله خبري ورسره کوم؟ په همدې هيله ځو واره تشناب ته ننووت او بيرته به را و وت. په دې وخت کي د اجمل د مور پام سو چي اجمل تشناب ته ځي او راځي، داسي فکر يې وکړ چي د نس تکليف ورته پيدا سوی دی، سمدلاسه ولاړه سوه چي له بکس څخه سپېرکۍ راوړي، هغې لا سپېرکۍ نه وه راوړې چي اجمل بيا تشناب ته منډه کړه، يو څو دقيقې په تشناب کي ناست و خو بيا هم د ليدا درک معلوم نه سو. په دې وخت کي د اجمل زړه تنګ سو، غوښتل يې له تشنابه راووزي چي په دې وخت کي ليدا ميسکال ورکړ.

اجمل ډېر ژر ليدا ته زنګ ور ووهه، هغې په ټيټ اواز وويل : ګرانه و بخښه چي ډېر انتظار دي وکړ، ستونزه دا ده چي زما مور او ورونه پر ما ډېر پام کوي او که را خبر سول چي زه ستا سره خبري کوم نو پوستکی به مي وباسي، اوس زما مور راغله نوري خبري به سبا کوو د خدای پامان ګرانه.

سبا چي اجمل دفتر ته ولاړ نو د انټرنيټ پاڼه يې لا نه وه پرانيستلې چي د ليدا له خوا ميسکال ورته راغی، اجمل چي زنګ ور وواهه نو ليدا وويل : ګرانه بخښنه غواړم د موبايل پيسې مي خلاصي سوې، که زحمت نه وي د موبايل يو کريډيټ کارډ راواستوه چي ډېر ضرور مي په کار دی. اجمل هم سمدلاسه دوکان ته منډه کړه او د پنځو سوو افغانيو په ارزښت يې يو کارډ رانيو او په مسيج کي يې ورواستاوه.

کريډيټ کارډ به نو څه و چي د اجمل لپاره د سرمايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورک سو، داسي ورځ به نه وه چي اجمل به لیدا ته د
موبایل یو کریډیټ کارډ نه ور استاوه. د میاشتي په
پای کي یې ټول معاش د لیدا په کریډیټ کارډونو کي
تللی و. یوه ورځ چي لیدا اجمل ته د کریډیټ کارډ
وویل نو هغه په جیب کي ګوتي ووهلې خو پیسې نه
وې ورسره، اخیر یې ددفتر له موټروان څخه پنځه سوه
افغانۍ پور کړې او لیدا ته یې کریډیټ کارډ
ورواستاوه. اجمل ډېره هڅه وکړل چي لیدا له نژدې
وویني خو هغې به په یوه او بله پلمه ځان خلاصاوه.
یوه ورځ اجمل لیدا ته وویل چي ستاڅه ډول هلک
خوښېږي؟ هغې ورته وویل چي داسي یو هلک چي
ږیره او برېتونه یې خریلي او کاوبای پطلون یې
اغوستی وي. سبا چي اجمل کور ته راغی نو مخ یې
په خپل برګ دسمال پټ کړی و، بس یوازي یې
سترګي ښکارېدې. مور یې وارخطا سوه ویل زویه
قربان دي سم په مخ دي څه سوي دي؟ اجمل بیا هم
له مخ څخه پټو لیري نه کړ خو پلار یې راولاړ سو او په
زوره یې مخ ور لڅ کړ. ګوري چي اجمل ږیره او برېتونه
داسي پاک خریلي دي لکه شکولي چي یې وي. پلار
یې یوه ټینګه چپلاخه (څپېړه) ورکړل خو مور یې د
اجمل ملګرې سوه، ویل خیر دی هلک دی. سبا چي بیا
اجمل کور ته راغی نو شین کاوبای پطلون یې
اغوستی او د کمیس د مخ تڼۍ یې خلاصي پرې ایښي
وې، لاکټ یې په غاړه کړی او چیله یې په غوږ کړې
وه، بل نو یوه غټه ګوتمۍ یې هم په ګوته کړې وه،
بس نو هغه د چا خبره ځان یې ښه یو غوړپ کړی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

اجمل به هره ورځ ليدا ته ويل چي کله به له نژدې سره ګورو، خو هغې به ډول ډول پلمې ورته کولې. يوه ورځ اجمل ليدا ته شله سو، ويل خامخا به له نژدې سره وينو، هغې ورته وويل چي سمه ده، سبا به دپر فلاني پر چوک سره پيدا کړو، بيا چي هر ځای تلې سره ولاړ به سو. اجمل ياد سوي چوک ته ولاړ او د برق د يوې زړې پايي څنګ ته ودرېد. پنځلس دقيقې وروسته د ليدا زنګ راغی، ويل ګرانه ته چيري يې، زه خو دي نه وينم؟ ته ما وينې کنه؟ ماشنه بوغره کړې او په ښي لاس کي مي يوه پلاستيکي کڅوړه ده، کله چي دي زه وليدم نو مخامخ راته ودرېږه او يوه سترګه راته وواهه، بس زه به پوه سم چي دا زما ګران دی.
اجمل هم لکه تازي په يوه منډه ځان بوغره والي نجلۍ ته ورساوه او مخ ته يې ودرېد، يو وار يې هغې ته سر تر نوکه ښه وکتل او بيا يې سترګه ورته ووهله. له سترګي سره سم نجلۍ نارې کړې، ويل اې خلکو دې بې شرمه هلک ماته سترګه ووهله. خلک پر راټول سول او اجمل يې دومره و ډباوه لکه د فقر ډول.
اجمل لکه جنګېدلی چرګ په وينو سور د کور خوا ته روان سو چي په دې وخت کي بيا د ليدا زنګ راغی، ويل څه سوې؟ اجمل خپله ټوله کيسه ورته وکړه، ليدا وويل چي ويش ويش دا ته وې، زما څخه يو څو ګامه ها خوا يو هلک خلکو واهه، ما چي ويل دا به بل هلک وي؟ اوف اوف څومره بد کار وسو، ډېر و بخښه دا نو ټول زما له لاسه، خير په مينه کي پر انسان دا تکليفونه راځي، اوس خو مي نو بيخي نه زړه کېږې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر ځنګه چي کېږي باید و دي وینم، هغه د پیرکیو ریړۍ ته راسه ، ګوره چي بیا بلي ښځي ته و نه دریږې. د اجمل زړه بیا هم صبر نه سو او یاد سوي چوک ته ورغی، کله چي یې لیدا ته زنګ ور وواهه نو د لیدا په ټیلیفون کي هم د هغه ریړۍ والا نارې اوریدل کېدې چي دی یې مخ ته ولاړ و. اجمل چي شا وخوا و کتل نو خپل یو همصنفي کمال یې ولید چي یو پر ځان یې پټو راپېچلی او د ښځي په اواز کي له ده سره خبري کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بای فرینډ ټلویزیون

درنو لوستونکو! دا ځل مو د بای فرینډ ټلویزیون له مشر حاجي ډیموکراټ صاحب سره مرکه کړې چي دادی ستاسي مخي ته یې ږدو:
پوښتنه : څه انګېزه وه چي بای فرینډ ټلویزیون موجوړ کړ؟
ځواب : یاره وروړکیه پسي را تېر سه خبره خو دا ده چي د ډېرو هلکانو او نجونو زړه کورت کورت کېږي چي واده وکړي، ان دا چي هره شپه واده په خوب کيویني، خو ولورونه دومره لوړ دي چي ما غوندي هر خاکشا و ماصدیق واده نه سي کولای، نجوني خو ښه دي، صبر کولای سي خو د هلکانو ښخي تر وس تېره ده، نو کله چي دغه هلکان له واده کولو څخه ناهیلي سي، بس نو د مکتب نجونو ته په دې هیله په لاره کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړ وي چي ځان ته کومه انډيواله پيدا کړي او که دا نه وي نو خير دغه يوه شيبه خو يې په خوښۍ تېره سي.
ياره که رښتيا ووايم نو ځيني نجوني هم له خدايه يو هلک غواړي، ځکه هغوی خو هم د هلکانو په شان زړه لري او زړه يې غواړي چي يو انډيوال (Boyfriend) ولري،خو ستونزه دا ده چي که مور، پلار، ورور او يا بل مشر يې خبر سي نو پوستکی به يې وباسي، همدا دليل دی چي نجوني هلکانو ته بدرد وايي او يا هغوی په چپلاخو (څپېړو) او يا څپلکو وهي، اوس نو پسي را تېر سه د دغه ډول هلکانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي او هره ورځ په زرګونو ځوانان د خپلي ميني له امله پر مخ څپېړي خوري. دغه ډول د نجونو حقوق هم تر پښنو لاندي کېږي، ځکه چي د نجلۍ يو هلک خوښ وي خو د مور او پلار له ډاره څه نه سي ويلای.
بله ډله هغه هلکان او نجوني دي چي بېچاره ګان د خپل لوړ ذوق او فيشن قربانيان دي. دوی غواړي چي د پر مختلليو هيوادونو په شان ښه لباس واغوندي او تل په دې چورتونو کي غرق وي چې په نتيجه کي يې د پوهنتون په کانکور کي ناکامه او که کوم يو يې د نقل په زور بريالي هم سي نو تر يوه سمسټر وروسته ناکامه او له پوهنتون څخه شړل کېږي، که څه هم په دې ورځو کي راډيوګاني او تلويزيونونه لکه تور توت دومره ډېر دي، خو د مجردو هلکانو او پېغلو نجونو ژوند ته د هيچا هم پام نه دی، بس نو همدا بای فرينډ ټلويزيون دی چي د دوی له غمه يې پر ځان شپه او ورځ يوه کړې ده او کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه : پر تلویزیون مو ولي دبای فرینډ نوم کښېښود؟
ځواب : ګوره ته خو خبریال هم یې او بیا هم سر نه خلاصوې، ستا لکه چي دا د جوغندر دی که جنډر دی، دې خبري ته پام نسته؟ باید دې خبري ته موږ ټول پام وکړو، بله خبره دا ده چي وایي (لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی، اول باید د نجونو غم وخوړل سي یاني یو انډیوال یا بای فرینډ ورته پیدا سي، هلکان خو چي هر ډول وي یو ځای د ځان چاره کوي، باید د نجونو غم وخوړل سي.
پوښتنه : ولي مو د ګرل فرینډ نوم نه غوره کاوه؟
ځواب : یاره انډیواله دا نوم خو زما خپله هم ډېر خوښ دی، خو کله چي په افغانستان کي د این جوګانو مینجوګانو، ډیموکراسۍ او ښځو د حقوقو بازار تود سوی دی نو یوه خبره ډېره کېږي چي لیډیز فرسټ) یاني اول حق د ښځو دی. ځیني هلکان خو لا دا خبره هم کوي چي (لیډیز فرسټ، د ډاګ فالوز، یاني ښځې د مخه او سپي ورپسې) بس زما هم دا خبره خوښه سوه او د تلویزیون لپاره مو د بای فرینډ نوم غوره کړ.
پوښتنه : تاسي څه ډول خپروني لرئ، که د بېلګي په ډول یوه یې راته ووایاست؟
ځواب : زموږ د یوې خپروني نوم دی (اوف اور مي واخیست). دا لړۍ د هغو بېچاره هلکانو او نجونو لپاره ده چي تر اوسه پوري یې زړه باد نه دی وهلی یاني کوم انډیوال اویا انډیواله نه لري یا هغه هلکان او نجوني چي یو هلک یا نجلۍ یې خوښه وي او غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې واده ورسره وکړي خو مور او پلار يې اجازه نه ورکوي. مور ددې لړۍ په يوه خپرونه کې له يوې نجلۍ او بله کې له يوه هلک سره مرکه کوو. د مرکې يوه برخه د هلک د خپل ژوند معلومات وي، مثلاً هلک د ځوکالو دی، ځومره زده کړې يې کړي، څه کار کوي او اقتصادي حالت يې څنګه دی. د مرکې بله برخه بيا داوې چې د هلک څنګه نجلۍ خوښېږي، زده کړې يې ځومره وي، سترګې، پزه، شونډې، خوله، وېښتان، ونه او د پوستکي رنګ يې څنګه وي، دغسې د وجود نورې ځانګړتياوې يې در واخلک، البته له نجلۍ سره مرکه به هم دغه ډول وي . هغه ځوک چې د غه ډول هلکان او نجونې يې خوښېږي، هغوی مور ته زنګ وهي، مور يې راغواړو او سره انډيوالان کوو يې، که زړه يې غوښتل چې واده سره وکړي واده کوي او که يې واده نه کاوه هغه دی خپله انډيوالي به کوي او په نيمه دنيا کې به چورت نه وهي.

پوښتنه : که ددغو هلکانو او نجونو مور او پلار په دې باب مخالفت کاوه بيا څه کوئ؟

ځواب : د بشري حقونو کميسيون دي ژوندی وي، له هغوی څخه مرسته غواړو.

پوښتنه : نجونې او هلکان خو ډېرې ستونزې لري، ايا تاسې به ځومره وکولای سئ چې د دوی ستونزې اواري کړئ؟

ځواب : ستاسي خبره سمه ده، مور د دوی نور پروګرامونه هم لرو، مثلا هغه هلکان او نجونې چې د پوهنتون په کانکور کې ناکامه سوي وي، د هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره د ټلوېزون له لاري د سندرو ويلو، نڅا کولو او کوميډي سيالۍ او کورسونه لرو، ددې تر څنګ د ټلويزيون له لاري د سينګار کولو سيالۍ هم لرو. هغه ځوک چي په دغه سيالۍ کي برياليي کېږي د هغوی لپاره کورسونه جوړوو. هغه هلکان او نجوني چي له دغه کورس څخه په لوړه درجه فارغه کېږي د سينګار په برخه کي يې د زده کړې لپاره بهرنيو ملکونو ته لېږو.
پوښتنه : تر اوسه پوري ځومره خپل هدف ته رسېدلي ياست؟
ځواب : کله چي د بن د تړون له مخي په افغانستان کې بدلون راغی، نو ورسره سم د ډېرو نجونو د سر په رنګونو کي بدلون، په لمنو کي لنډون او په پښو کي پطلون راغی. لږ وخت نه و تېر سوی چي د هلکانو او نجونو د فيشن تر منځ ګډون راغی، ياني هلکانو او نجونو ورته جامې اغوستل او سينګار کول پيل کړل .
کله چي په ټولنه کي دغسي اوښتون راغی نو د ډېرو هلکانو او نجونو تر منځ د زړونو پيوستون راغی. همدا وجه ده چي ورځ په ورځ هلکان انډيواله او نجوني ځان ته انډيوال پيدا کوي چي البته موبايلونو دغه لاره نوره هم رالنډه کړه، موږ چي کومي شمېرې له ځان سره لرو نو ډېرو نجونو او هلکانو زموږ د خپرونو له برکته انډيوالان پيدا کړي او خوښ خوشاله دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوش بازار

زموږ رئیس یونس خان چي نن دفتر ته راغی، نو نوی بلوز (کمیس) یې اغوستی و، هرڅوک چي به یې ولید، نو خوله به یې ویړه سوه او ورته وبه یې ویل: ته ماته وګوره زه په دې بلوز کي ځنګه ښکارم؟ ده به اکثره وخت لیلامي کالي اغوستل، کله چي به چا د لیلامي کالیو د ارزانۍ خبره وکړه، نو ده به ورته وویل: ګوره داسي فکر و نه کړې چي زه سخت متکور یم او پر نویو کالیو مي پیسې نه زړه کېږي، اصلا خبره د ګرانۍ او ارزانۍ نه، بلکي د موډ او فېشن ده. تاسي خو پر کالیو ډېري پیسې ورکوئ، خو په موډ پسي یې نه ګرځئ.

زموږ په وطن کي ستونزه دا ده چي موږ د موډ او فېشن نندارتون نه لرو او خیاطان خو مو له نوي موډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګردسره نه دي خبر، بس هماغه پخوانۍ بابولالي وايي.
یونس خان خپل نوی بلوز پر خېټه راکش کړ او پسي زیاته یې کړه: دا بلوز نوی موډ سوی دی، تاسي یې وګورئ نوی کال پر لیکلی دی، یوازي درې میاشتي کېږي چي دغه موډ راوتلی دی، درې میاشتي بېخي لږ وخت دی. یاره زه خو وایم که دا لیلامي بازارونه نه وای، نو موږ به په پېړیو پېړیو هم له نوي موډه نه وای خبر سوي. په دې وخت کي یې بیا خپل بلوز ته وکتل او پر خېټه یې نرم لاس تېر کړ: دا مي پرون په بوش بازار کي رانیو، بوش دي ژوندی وي، که دی نه وای، نو اوس به یې په افغانستان کي نه بازار وای او نه داسي خوندور لیلامي کالي. پرون د نوي کال ډېر شیان بوش بازار ته راغلي ول، ډول ډول دریشۍ، کمیسونه، بوټونه او داسي نور شیان. ما هم توکل یاد کړ او د دې میاشتي ټوله معاش مي پر لیلامي کالیو ورکړ، خو په ټولو کي مي دا بلوز ډېر خوښ سو.
په دې وخت کي یې ماته مخ راواړاوه او ویې ویل: یاره پرون مي په بوش بازار کي ډېري ښې موزې ولیدې، دومره اوږدې وې چي په پښو کړي دي وای، نو پتلون اغوستلو ته هیڅ اړتیا نه وه، یو متل دی وایي: تشه لاسه ته مي دښمن یې! که پیسې راسره پاته سوي وای، نو اوس به په هماغه موزو کي ستاسي مخ ته ولاړ وای. دلته فیشني سړی چندان ګوزاره نه سي کولای، زموږ خلک د نوي عصر له موډ او فېشن څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر لیري دي، خو څه وکړو کاشکي خارج ته مو نصیب سوی وای چي هلته مو تازه تازه موډونه لیدلي وای.
د یونس خان ناره خدای واورېده، څو ورځي وروسته یونس خان او زه د لسو ورځو لپاره په یو رسمي سفر اروپا ته ولاړو. کله چي هلته ورسېدو، نو بکسونه مو په مېلمستون کي پرېښوول او موږ راووتو چي لږ شا و خوا وګرځو. یو څو ګامه چي ولاړو، نو د شا له خوا یو څا راپسي نارې کړې، موږ چي ورته وکتل یوه سړي سپی په غېږ کي نیولی او زموږ خوا ته یې منډي راوهلې. د دې نارې په اورېدو نورو خلکو هم سپیان په غېږ کي نیولي، له کورو راووتل او پر موږ راټول سول. هر یوه به لومړی د خپل سپي پر سر په ډېر ناز لاس راتېر کړ او بیا به یې موږ ته راوړاندي کړ. زموږ لویه ستونزه دا وه چي د دوی په ژبه نه پوهېدو، وروسته مو لکه ګونګیان په اشارو خبري پیل کړې، خو بیا مو هم سر سره خلاص نه سو. خلکو زما سره چندان کار نه درلود، بس یوازي پر یونس خان راټول ول. هرڅومره چي مو له ځانه سره چورت وواهه، بیا هم پوه نه سوو چي خلک څه وایي؟
یونس خان داسي فکر وکړ چي ښایي دا خلک غواړي خپل سپي پر موږ خرڅ کړي، نو د دې لپاره چي ځان له دې جنجاله خلاص کړي، له یوه سړي څخه یې سپی واخیست او هغه ته یې یو سلګون نوټ ونیو. د سپي خاوند له درده تک سور واوښت، سپی یې د یونس خان له لاسه وکیښ او یونس خان یې په درد په اوږه وواهه. له دې سره سم خلکو تر خپل منځ څه (ګړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګړي) سره وویلې او یو په بل پسې خپلو کورونو ته ولاړل.
کله چي میدان خالي سو، نو موږ هم پښې سپکې کړې او د کالیو خرڅولو یوې مغازې ته ولاړو. په سودا اخیستلو مو لا شروع نه وه کړې چي د مغازې منېجر څنګ ته ناسته پیشو په غېږ کي ونیوله او یونس خان ته یې ورمخ ته کړه. پیشو هم ټوپ کړه او د یونس خان پر اوږه باندي کښېناسته. یونس خان ته درد ورغی او پیشو یې له اوږې څخه لیري کړه. له دې سره سم هغه سړي خپله پیشو راپورته کړه، په زړه پوري یې ټینګه ونیوله او بیا یې یونس خان ته په خپله ژبه یوڅه وویل، خو دا چي یونس خان د هغه په خبره پوه نه سو، نو سړي ته درد ورغی او یونس خان یې پر مخ یوه داسي کلکه څپېړه وواهه چي ترمخ یې اورونه ووتل. په دې وخت کي د مغازې ټول کارکوونکي او رانیوونکي راټول سول، موږ په خپله او دوی په خپله ژبه خبري کولې، موږ هیڅ نه پوهېدو چي دوی زموږ څخه څه غواړي؟ بس بله چاره مو ونه لیده او له مغازې راووتو.
په دې وخت کي یونس خان وویل چي زه وږی یم، راځه یوه رسټورانټ ته ولاړ سو او ډوډۍ وخورو.
دواړه یوه رسټورانټ ته ولاړو او د ډوډۍ فرمایش مو ورکړ. نه پوهېږم چي ډوډۍ ډېره خوندوره وه او که موږ ډېر وږي سوي و، یونس خان خو داسي غټې غټې ګولې پورته کولې، هغه د چا خبره لکه د غله وار. په دې وخت کي یو سړی له بیزو سره زموږ مېز ته ودرېد، بیزووان لا خوله په خبرو نه وه پوري کړې چي بیزو مېز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راوخته او د یونس خان مخ ته پروت برګر یې په خوله کړ. یونس خان له درده بیزو په څنګل ووهله او د مېز له سره یې شیوه کړه. بیزو (کیغ کیغ) جوړ کړ او یونس خان ته یې پر څټ منګولي ورولګولې. په رسټورانټ کي غالمغال جوړ سو، د رسټورانټ کارکوونکي او مېلمانه راټول سول، ټولو یونس خان ته د ملامتۍ ګوته نیوله، خو څرنګه چي موږ د هغوی په ژبه نه پوهېدو، نو په اصلي ستونزه هم پوه نه سوو. یونس خان چي نور نو د خلکو له سپیانو، پیشیانو او بیزوګیانو څخه تنګ سوی و، یو سوړ اسوېلی وکیښ او ما ته یې وویل: یاره زما څخه خو یې د اروپا موډ او فېشن هېر کړ، زه نه پوهېږم چي دا خلک ولي ما نه پرېږدي؟ دا حیوانان په ما پوري څه اړه لري؟ ایا زه د حیواناتو ډاکټر یم؟
په دې وخت کي اټکلي یو افغان راپیدا سو، موږ د افغان په لیدو دومره خوشحاله سوو چي په کالیو کي نه ځایېدو، ان دا چي پر یونس خان هم خپل بلوز تنګ سو. افغان په خندا راغی زموږ تر څنګ کښېناست، تر سترګې مسي وروسته ده هم یونس خان ته لړ په حیرانتیا وکتل او ویې پوښتل: ښه تاسي کیسه وکړئ چي دلته څنګه راغلاست او څه کار کوئ؟
یونس خان چي ډېر یې زړه تنګ سوی و، د هغه خبره ونیوله او ویې ویل: دا کیسه به وروسته درته وکړو، ته اوس دا راته ووایه چي دې خلکو څه ویل؟ یوازي دا کیسه نه ده، موږ نن دوه ځله نور هم په دغسي بلا اوښتي یو. افغان په خندا د یونس خان خوا ته وکتل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويې ويل: دا خلک هم نه دي ملامت، اصلي ستونزه ستاسي په بلوز کي ده، ځکه چي دا ډول کميسونه دلته د حيواناتو د يوه شرکت يونيفارم يا ځانګړي کالي دي، دا شرکت حيوانات هم خرڅوي او هم يې بيمه کوي، مانا دا چي د يوه حيوان ترخرڅ وروسته هم د نوموړي حيوان غم او درد په دوی پوري اړه لري، اوس چي خلکو ستا دغه ډول بلوز ته وکتل، نو داسي فکر يې وکړ چي تاسي د دې شرکت کارکوونکي ياست.

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library